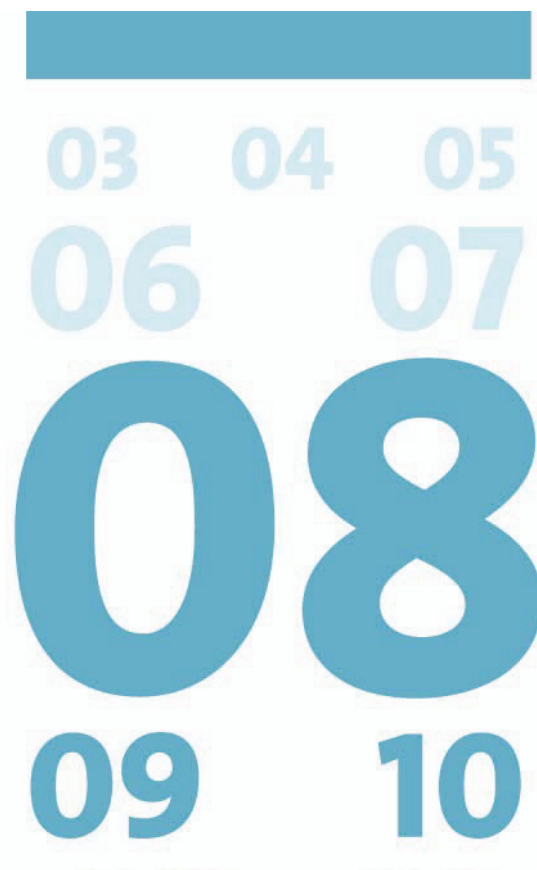

Provincie Op Maat 2007

Overijssel

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
**	= nader voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2006–2007	= 2006 tot en met 2007
2006/2007	= het gemiddelde over de jaren 2006 tot en met 2007
2006/'07	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2006 en eindigend in 2007
2004/'05–2006/'07	= oogstjaar, boekjaar enz., 2004/'05 tot en met 2006/'07

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek – Facilitair bedrijf

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

ISBN: 978-90-357-1579-0

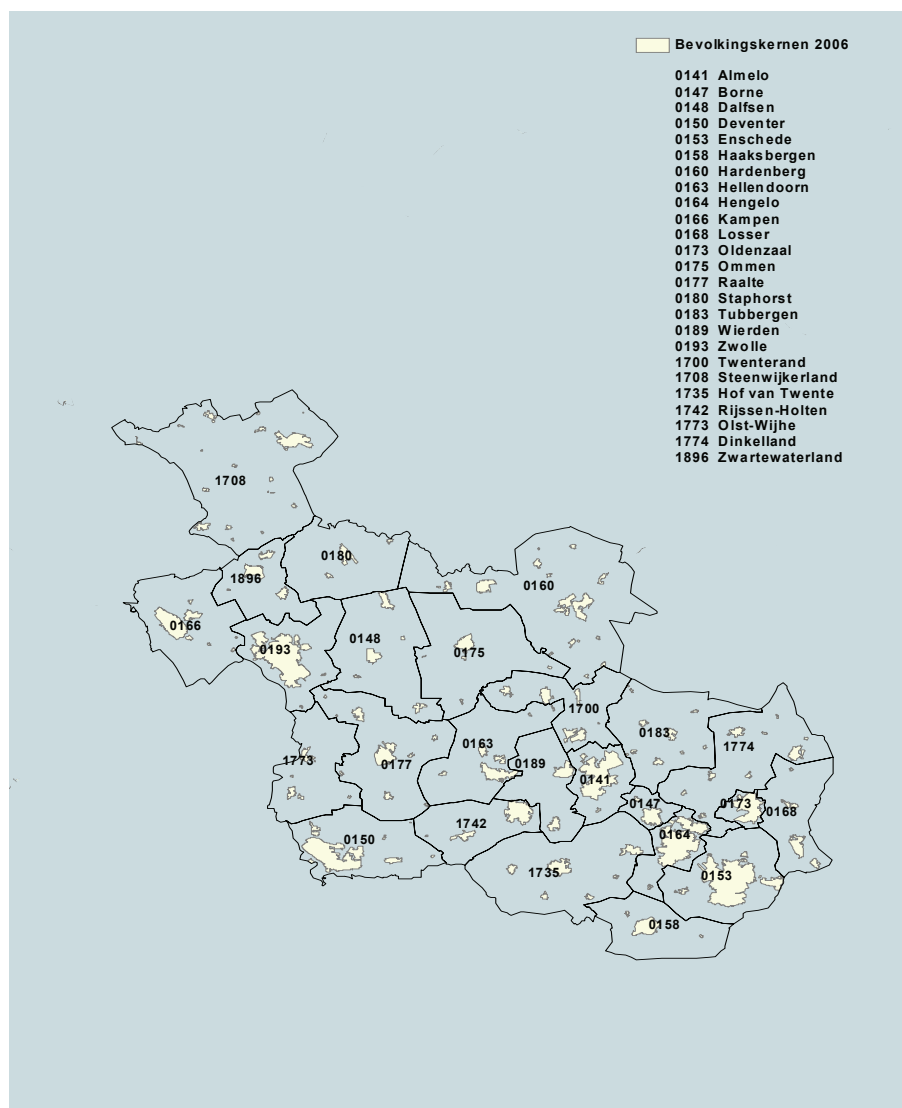
© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2008.
Vervelvoudiging is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

Voorwoord	5
1. Bevolking naar leeftijd en herkomst	6
2. Burgerlijke staat, huishoudens en bevolkingsdichtheid	8
3. Bevolkingsontwikkeling	10
4. Bevolkingsprognose	12
5. Onderwijs	14
6. Woningvoorraad	16
7. Nieuwbouw en sloop	18
8. Arbeid	20
9. Bedrijfsvestigingen	22
10. Sociale zekerheid	24
11. Veestapel en mestproductie	26
12. Verkeer en vervoer	28
13. Oppervlakte	30
14. Lokalisering	32
15. Gemeentelijke cijfers op de CBS-website	34
16. StatLine-publicatie 'Gebieden in Nederland'	38
17. Leeswijzer en begrippenlijst	40
Bijlage: gemeentecijfers per provincie	51

Provincie Overijssel in kaart

Bevolkingskernen 2006 met de gemeentegrenzen en gemeentecodes

Voorwoord

“Provincie Op Maat” is een nieuwe publicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het is een unieke publicatie waarbij voor elke provincie een afzonderlijke uitgave is samengesteld en specifiek voor die provincie analyses zijn uitgevoerd. In de bijlagen zijn ongeveer 200 gegevens opgenomen van alle gemeenten binnen de provinciegrenzen. Door provinciale en gemeentelijke gegevens op een overzichtelijke wijze te presenteren is deze publicatie waardevol voor iedereen die met het provinciale bestuur te maken heeft.

Het idee voor deze uitgave is ontstaan door de toenemende contacten die het CBS heeft met de provincies. De geboden informatie is een greep uit de ongeveer 10 000 gegevens waarover het CBS op provinciaal niveau beschikt. Voor elk van de gekozen thema's heeft het CBS een korte analyse geschreven van ongeveer een halve pagina. Nieuw is dat voor de belangrijkste onderwerpen van elk thema een rangorde van de provincies is opgenomen. Ook is de ontwikkeling in de afgelopen 10 jaar voor één van de onderwerpen in beeld gebracht. Ten slotte is voor elk thema in een kaartje de spreiding gegeven over de gemeenten in elke provincie.

Deze publicatie is de eerste van een reeks en over twee jaar verschijnt de volgende. In overleg met de provincies zal voor elke editie worden nagegaan of de beschreven thema's aansluiten bij de behoeften op provinciaal niveau.

Een greep uit de data:

- In Limburg zullen in 2025 naar verwachting 261 duizend 65-plussers wonen, een groei van ruim 38 procent ten opzichte van 2007. Dit is de kleinste toename van alle provincies;
- Flevoland en Friesland kennen een relatief hoog aandeel vmbo-ers. In Utrecht is het aandeel vwo-ers juist hoger dan gemiddeld;
- In Utrecht zijn relatief de meeste koopwoningen aan de woningvoorraad toegevoegd. In Drenthe was het aantal toevoegingen 2,8 duizend, een toename van bijna 22 procent;
- Zuid-Holland kent 28 duizend mensen met een Wajong-uitkering. Daarmee staat deze provincie aan kop. Omgerekend per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar staat deze provincie op de laatste plaats en staat Groningen aan kop;
- Gelderland kent ruim 19 duizend kilometer verharde wegen. Zes procent hiervan wordt door de provincie beheerd. In Noord-Brabant is de totale weglengte bijna 22 duizend kilometer. Hiervan wordt slechts drie procent door de provincie beheerd.

Met dit boekje in de hand krijgen besluitvormers, maatschappelijke groeperingen en vele anderen in de omgeving van het lokale bestuur in ons land nuttige informatie over ontwikkelingen in provincies en gemeenten die van belang zijn voor de lokale politieke besluitvorming.

Drs. G. van der Veen
Directeur-generaal van de Statistiek

1. Bevolking naar leeftijd en herkomst

Inwonertal

Op 1 januari 2007 telde Nederland 16,36 miljoen inwoners. De provincie Zuid-Holland telde de meeste inwoners. Meer dan de helft van de Nederlandse bevolking woonde in één van de drie grootste provincies: Zuid-Holland, Noord-Holland en Noord-Brabant. Het inwonertal van de provincie Overijssel bedroeg 1,12 miljoen. Daarmee woonde 6,8 procent van de Nederlanders in de provincie Overijssel. Enschede is de grootste gemeente in deze provincie met 154 476 inwoners. Dat is bijna 10 keer het aantal inwoners van de kleinste gemeente Staphorst die 15 899 inwoners telde.

Demografische druk

De demografische druk geeft de verhouding weer van de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder tot de potentieel productieve leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar. Op 1 januari 2007 lag de demografische druk in Nederland op 63,0 procent. De demografische druk is de som van de 'groene druk' en de 'grijze druk'. Al sinds het begin van de jaren '90 is de demografische druk in Nederland redelijk stabiel. Hierachter gaat echter een verder afnemende groene druk en een steeds toenemende grijze druk schuil. Deze waren voor de Nederlandse bevolking respectievelijk 39,4 en 23,6 procent. De groene en grijze druk lagen in de provincie Overijssel op respectievelijk 42,6 en 24,1 procent. De gemeente Staphorst had met 62,1 procent de hoogste groene druk en de gemeente Hof van Twente had met 31,9 procent de hoogste grijze druk.

65-Plussers

Een belangrijke verandering die de Nederlandse bevolking te wachten staat, is die van de vergrijzing. Landelijk nam het aantal inwoners van 65 jaar of ouder gedurende 2007 toe met 2,0 procent. In de provincie Overijssel groeide deze leeftijdsgroep gemiddeld met 2,1 procent. In de gemeente Borne deed zich de grootste toename voor. Hier steeg het aantal inwoners van 65 jaar of ouder in 2007 met 7,7 procent.

Herkomst

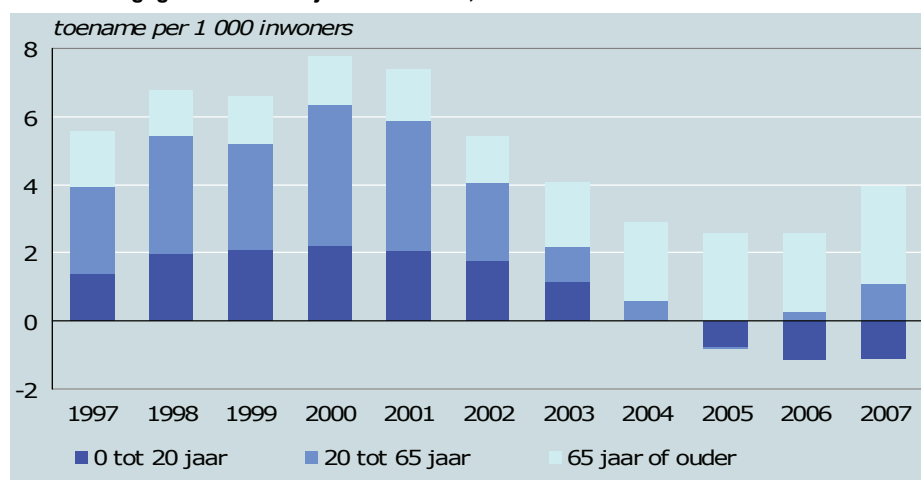
Op 1 januari 2007 was bijna één op de vijf Nederlanders van allochtone herkomst, 10,6 procent van niet-westerse herkomst en 8,8 procent van westerse herkomst. In de provincie Overijssel was het aandeel allochtonen kleiner dan in heel Nederland. In Overijssel was 6,9 procent van niet-westerse herkomst en 6,9 procent van westerse herkomst. De gemeente Enschede had het grootste aandeel allochtonen in de bevolking. Hier was 14,3 procent van niet-westerse en 12,4 procent van westerse herkomst. Enschede was hiermee ook de gemeente met het grootste aandeel niet-westerse allochtonen in haar bevolking. De gemeente Staphorst had met 97,4 procent het hoogste aandeel autochtonen.

Tabel 1
Bevolking naar leeftijd en herkomst, 1 januari 2007

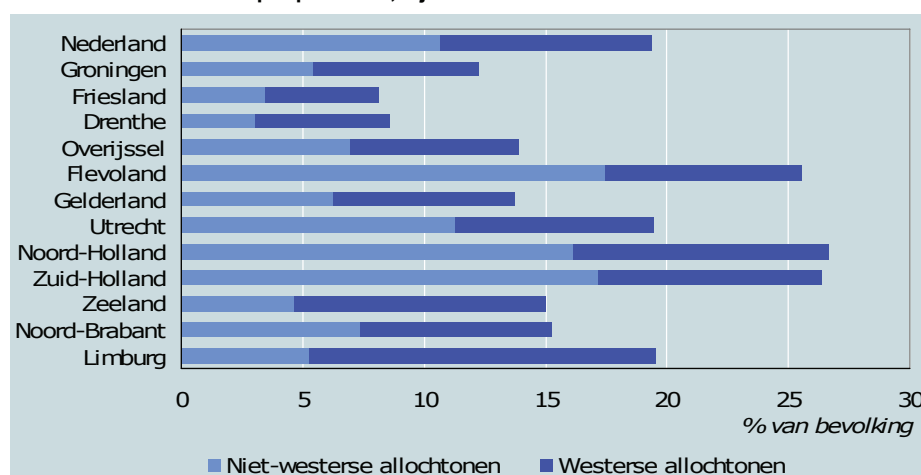
	Nederland	Overijssel	Rangorde ¹⁾
Inwoners	16 357 992	1 116 374	7
0 tot 20 jaar (%)	24,1	25,6	2
20 tot 65 jaar (%)	61,3	60,0	9
65 jaar of ouder (%)	14,5	14,5	8
Groene druk (%)	39,4	42,6	2
Grijze druk (%)	23,6	24,1	6
Westers allochtoon (%)	8,8	6,9	9
Niet-westers allochtoon (%)	10,6	6,9	6

¹⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

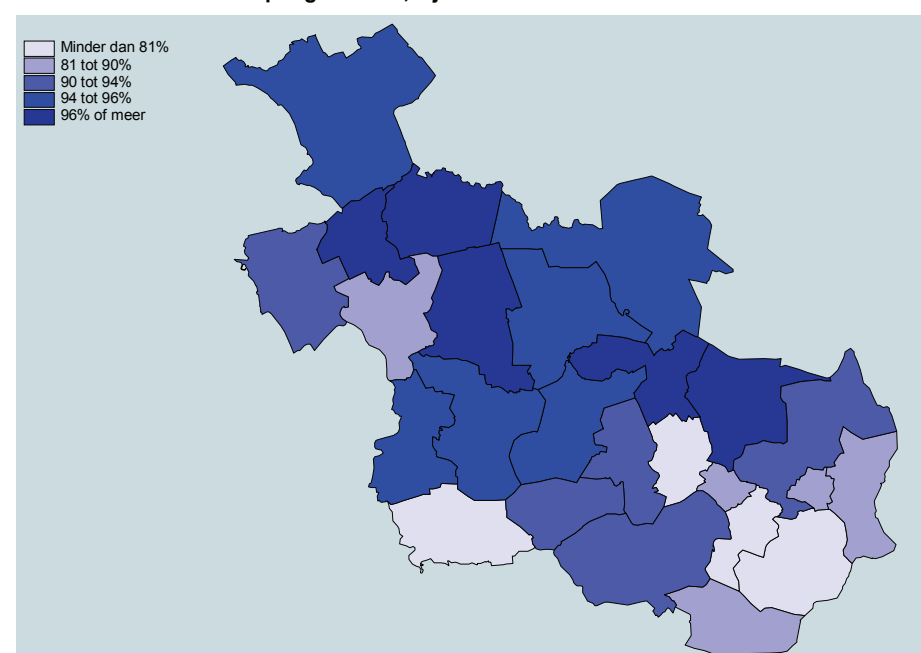
1.1 Bevolkingsgroei naar leeftijd in Nederland, 1997-2007

1.2 Aandeel allochtonen per provincie, 1 januari 2007

1.3 Aandeel autochtonen per gemeente, 1 januari 2007

2. Burgerlijke staat, huishoudens en bevolkingsdichtheid

Burgerlijke staat

Het aandeel ongehuwden in Nederland neemt toe en het aandeel gehuwden neemt af. Zo was in 1995 nog 56,3 procent van de bevolking van 15 jaar of ouder gehuwd en 31,0 procent ongehuwd. In 2007 was 51,7 procent gehuwd en 34,2 procent ongehuwd. Daarnaast was 14,1 procent gescheiden of verweduwd. In de provincie Overijssel was 55,0 procent van de bevolking van 15 jaar of ouder gehuwd en 32,5 procent ongehuwd. De gemeente Zwartewaterland had met 64,2 procent het grootste aandeel gehuwden binnen de provincie, de gemeente Enschede met 46,4 procent het laagste. De gemeente Zwolle had met 39,5 procent het grootste aandeel ongehuwden, terwijl de gemeente Hof van Twente met 26,9 procent het laagste aandeel ongehuwden had. De gemeente Enschede had met 7,8 procent het grootste aandeel gescheiden personen en de gemeente Hof van Twente had met 8,7 procent het grootste aandeel verweduwen.

Huishoudens

Van de 7,19 miljoen huishoudens in Nederland op 1 januari 2007 bestond 35,3 procent uit eenpersoonshuishoudens, 29,6 procent uit meerpersoonshuishoudens zonder kinderen en 35,1 procent uit meerpersoonshuishoudens met kinderen. In de periode 1997 tot 2007 is het aantal huishoudens in Nederland toegenomen met 9,3 procent. De grootste groei vond plaats onder de eenpersoonshuishoudens, die in deze periode toenamen met 17,6 procent. Het aantal meerpersoonshuishoudens zonder kinderen nam toe met 8,7 procent en het aantal huishoudens met kinderen slechts met 2,4 procent. Op 1 januari 2007 woonden er gemiddeld 2,93 personen in een meerpersoonshuishouden. De provincie Overijssel heeft naar verhouding meer meerpersoonshuishoudens dan Nederland totaal gemiddeld. In Overijssel lag het aandeel meerpersoonshuishoudens zonder kinderen op 30,5 procent en met kinderen op 37,7 procent. In deze meerpersoonshuishoudens woonden gemiddeld 3,02 personen. Het aandeel eenpersoonshuishoudens op 1 januari 2007 was 31,8 procent. Dat is onder het landelijk gemiddelde.

Bevolkingsdichtheid

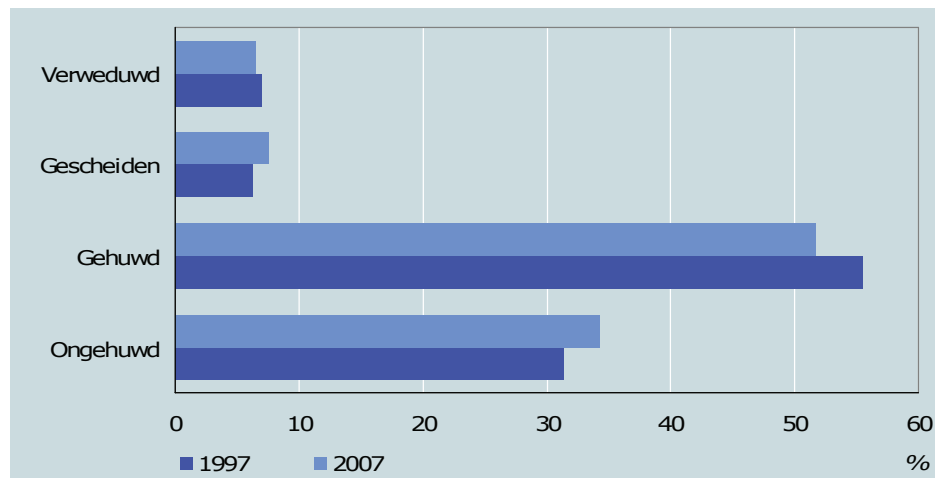
Op 1 januari 2007 telde Nederland 485 inwoners per vierkante kilometer land, in 1997 waren dat er nog gemiddeld 459. In de provincie Overijssel woonden gemiddeld 336 inwoners op een vierkante kilometer land. Van de 25 gemeenten in de provincie Overijssel had Oldenzaal de hoogste bevolkingsdichtheid. Hier woonden gemiddeld 1 455 inwoners per vierkante kilometer land. De laagste bevolkingsdichtheid was te vinden in de gemeente Ommen met gemiddeld 96 inwoners per vierkante kilometer land.

Tabel 2
Burgerlijke staat, huishoudens en bevolkingsdichtheid, 1 januari 2007

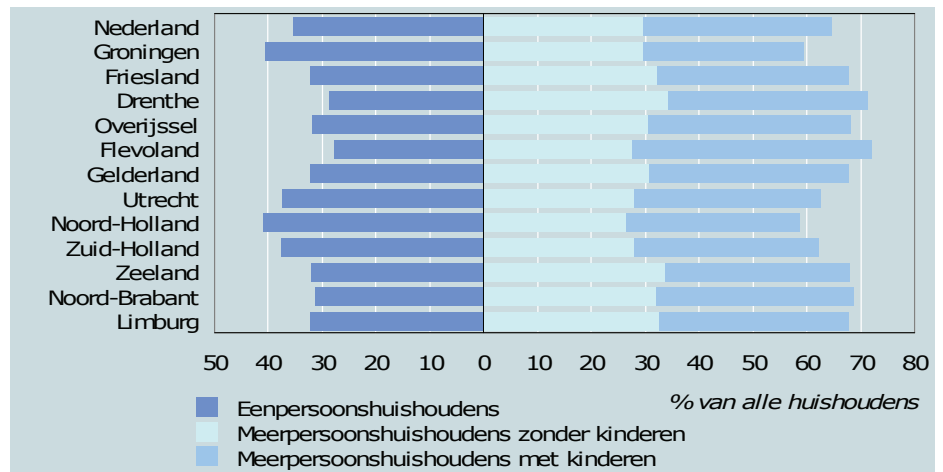
	Nederland	Overijssel	Rangorde ¹⁾
Bevolking van 15 jaar of ouder:			
Ongehuwd (%)	34,2	32,5	7
Gehuwd (%)	51,7	55,0	3
Gescheiden (%)	7,6	5,7	12
Verweduwd (%)	6,5	6,9	6
Particuliere huishoudens	7 190 543	464 595	7
Eenpersoonshuishoudens (%)	35,3	31,8	9
Meerpersoonshuishoudens zonder kinderen (%)	29,6	30,5	7
Meerpersoonshuishoudens met kinderen (%)	35,1	37,7	2
Inwoners per km ²	485	336	7

¹⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

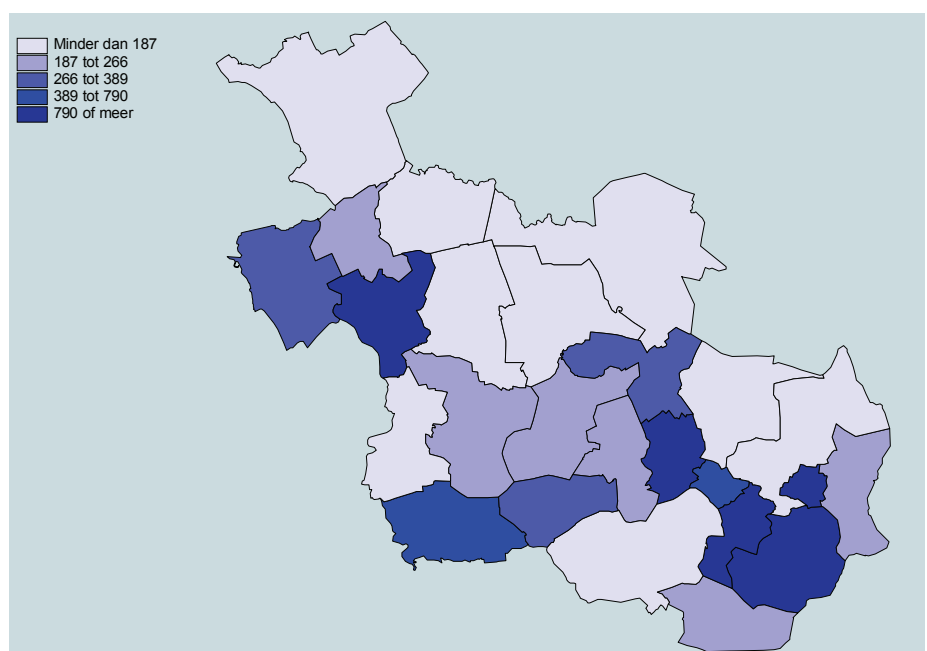
2.1 Inwoners in Nederland van 15 jaar of ouder naar burgerlijke staat, 1997 en 2007

2.2 Particuliere huishoudens naar samenstelling per provincie, 1 januari 2007

2.3 Inwoners per km² per gemeente, 1 januari 2007

3. Bevolkingsontwikkeling

Ontwikkeling

De totale bevolking van Nederland is gedurende 2007 toegenomen met ruim 47 duizend personen. Dit komt neer op een relatieve toename van 2,9 per 1 000 inwoners op 1 januari 2007. In 2000 groeide de bevolking nog met ruim 123 duizend. Sinds dat jaar is de jaarlijkse groei van de bevolking sterk afgenomen. Gedurende 2007 was voor het eerst sinds 2000 de bevolkingsgroei wel weer groter dan in het voorgaande jaar. In de provincie Overijssel nam in 2007 de totale bevolking toe met 3 620 personen, ofwel een toename van 3,2 per 1 000 inwoners. De gemeente Zwolle was relatief de grootste groeier. Hier nam de bevolking in 2007 toe met 15,1 per 1 000 inwoners.

Geboorte en sterfte

In 2007 zijn er in Nederland 181 336 kinderen geboren, 3 721 minder dan in 2006. Het jaarlijkse aantal geboorten daalt al sinds het jaar 2001. In de provincies Flevoland, Utrecht en Noord-Holland lag het aantal geboorten in 2007 hoger dan in 2006. De gemeente Amsterdam had met 10 504 het hoogste aantal geboorten van alle gemeenten in Nederland. In 2007 werden in de provincie Overijssel 13 368 kinderen geboren, 2,2 procent minder dan in 2006.

Sinds 2002 daalt landelijk het jaarlijkse aantal sterfgevallen. In 2007 stierven in totaal 133 022 personen. De relatieve sterfte (per 1 000 inwoners) lag daarmee op 8,1. In de provincie Overijssel stierven 8 922 personen wat neerkomt op een relatieve sterfte van 8,0 per 1 000 inwoners. Het geboorteoverschot, oftewel het aantal geboorten minus het aantal gestorvenen, bedroeg landelijk 48 314 personen. In de provincie Overijssel lag het geboorteoverschot op 4 446 personen. De gemeenten Staphorst en Zwartewaterland hadden met 9,1 per 1 000 van het gemiddeld aantal inwoners het grootste relatieve geboorteoverschot.

Verhuizingen

Gedurende 2007 zijn in Nederland 646 564 personen verhuisd naar een andere gemeente, 0,9 procent minder dan in 2006. In Overijssel lag het binnenlands migratiesaldo voor 2007 op -252 personen, ofwel -0,2 per 1 000 van het gemiddelde aantal inwoners.

Migratie

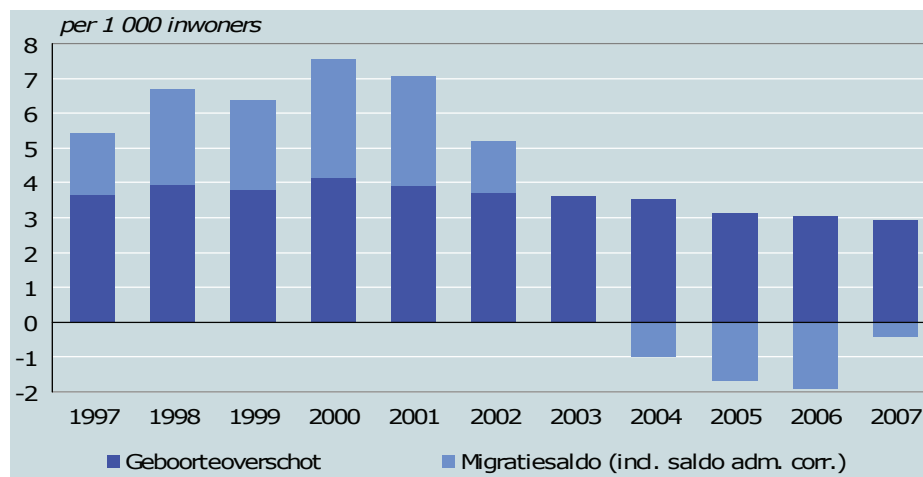
Gedurende 2007 verlieten 5 757 meer mensen Nederland dan dat er binnenkwamen. Landelijk is dit buitenlands migratiesaldo al sinds 2003 negatief. De provincie Overijssel had in 2007 een migratiesaldo van -822 personen, het resultaat van 5 145 immigranten en 5 967 emigranten. Landelijk zijn er in de periode 1998 tot en met 2007 per saldo 131 495 meer migranten in Nederland gevestigd dan vertrokken. In de provincie Overijssel lag dit saldo op 7 019.

Tabel 3
Bevolkingsontwikkeling, 2007

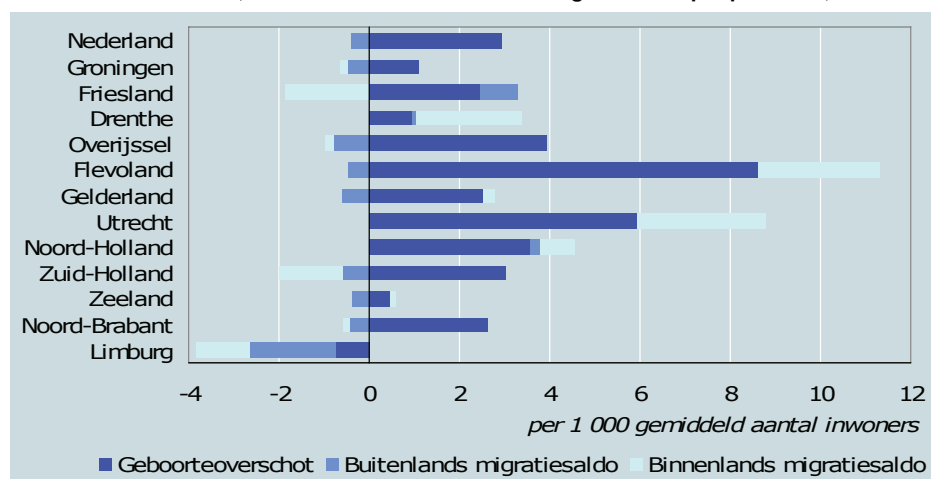
	Nederland	Overijssel	Rangorde ¹⁾
Geboorte, per 1 000 inwoners	11,0	12,0	3
Sterfte, per 1 000 inwoners	8,1	8,0	8
Geboorteoverschot, per 1 000 inwoners	2,9	4,0	3
Binnenlands migratiesaldo, per 1 000 inw.		-0,2	8
Immigratie	116 819	5 145	7
Emigratie	122 576	5 967	7
Migratiesaldo, per 1 000 inwoners	-0,4	-0,7	10
Bevolkingsgroei, per 1 000 inwoners	2,9	3,2	5

¹⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

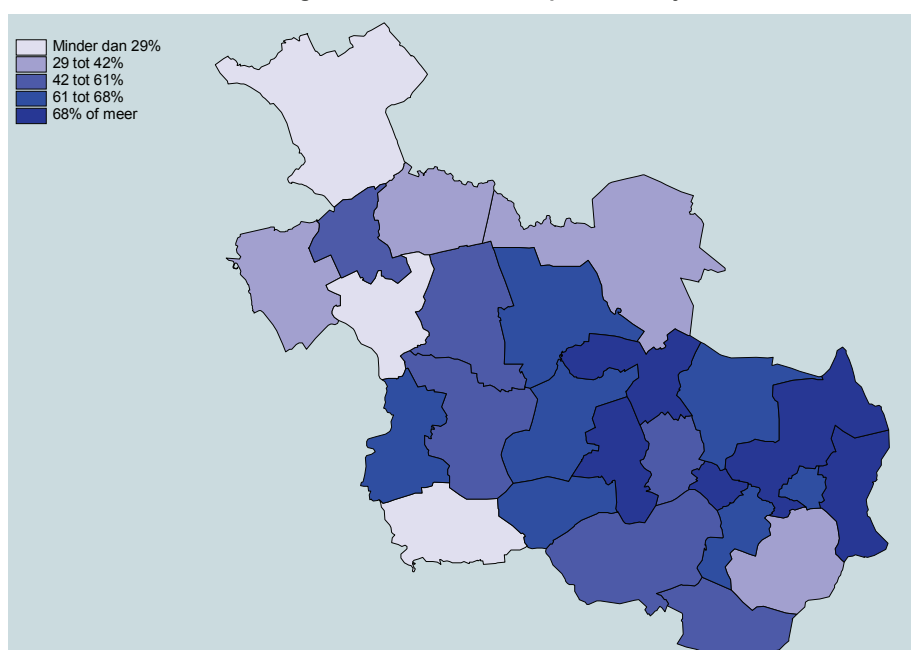
3.1 Geboorteoverschot en migratiesaldo in Nederland, 1997-2007

3.2 Geboorteoverschot, binnenlands- en buitenlands migratiesaldo per provincie, 2007

3.3 Aandeel verhuizers uit de gemeente dat binnen de provincie blijft, 2007

4. Bevolkingsprognose

Bevolkingsgroei

Volgens de prognose¹⁾ van het CBS en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) zal Nederland in 2025 bijna 16,9 miljoen inwoners tellen, ruim een half miljoen (3,2 procent) meer dan in 2007. Daarvan zullen er naar verwachting 1,13 miljoen in de provincie Overijssel wonen, waarmee de bevolking van de provincie groeit met 1,6 procent (18 duizend) ten opzichte van 2007. De provincie Limburg is de enige provincie waar naar verwachting in deze periode het totale inwonertal zal afnemen.

In Overijssel zal het aantal inwoners in de gemeente Deventer in deze periode met 13 procent het sterkst toenemen. In 14 van de 25 gemeenten in de provincie Overijssel zal naar verwachting de bevolking met 1 procent of meer krimpen.

Vergrijzing

Vanaf 2011 zullen de eerste babyboomers de leeftijd van 65 jaar bereiken waarna het aandeel 65-plussers in Nederland sterk gaat toenemen. In 2007 waren er 2,4 miljoen inwoners van 65 jaar of ouder. In 2025 zal dit aantal zijn toegenomen met ruim 52 procent. Er zijn dan meer dan 3,6 miljoen inwoners van 65 jaar of ouder. In Overijssel zullen dan naar verwachting 239 duizend 65-plussers wonen, een groei van ruim 48 procent ten opzichte van 2007.

Herkomst

In 2025 zal het aantal autochtonen in Nederland slechts 1 procent kleiner zijn dan in 2007. De groep allochtonen zal in deze periode echter sterk toenemen, van westerse afkomst met 16 procent en van niet-westerse afkomst met 24 procent. In de provincie Overijssel neemt het aantal autochtonen af met 2 procent, de groep allochtonen van niet-westerse afkomst groeit met 41 procent en die van westerse afkomst met 5 procent.

Huishoudens

De totale groei van het aantal huishoudens in Nederland is groter dan die van het aantal inwoners. De reden hiervoor is een te verwachten afnemende huishoudensgrootte. Vooral het aantal eenpersoonshuishoudens gaat sterk toenemen. In de provincie Overijssel met ruim 38 procent en in de rest van Nederland met bijna 30 procent. Het aantal meerpersoonshuishoudens neemt in de provincie Overijssel af met 1 procent, in de rest van Nederland groeit dit aantal met 2 procent.

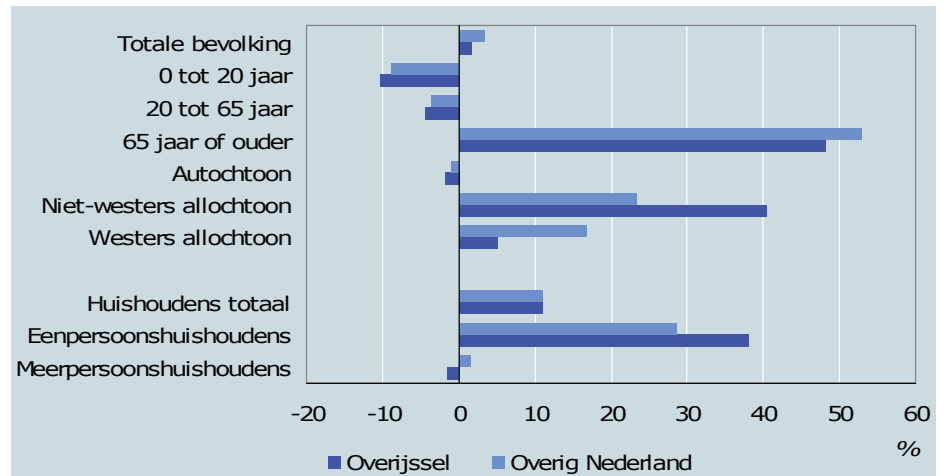
Tabel 4
Bevolking naar leeftijd en herkomst, 2025

	Nederland	Overijssel	Rangorde ²⁾
Inwoners	16 882 447	1 134 569	6
0 tot 20 jaar (%)	21,3	22,6	2
20 tot 65 jaar (%)	57,3	56,4	7
65 jaar of ouder (%)	21,4	21,1	7
Groene druk (%)	37,3	40,0	2
Grijze druk (%)	37,4	37,3	7
Westers allochtoon (%)	9,8	7,1	9
Niet-westers allochtoon (%)	12,8	9,6	6

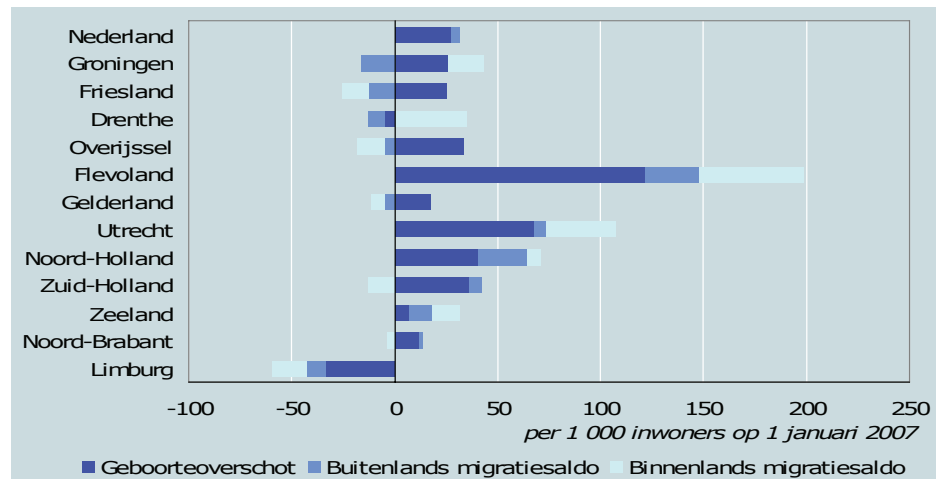
¹⁾ Bron: Regionale prognose 2007-2025, CBS/PBL, 2 juli 2008.

²⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

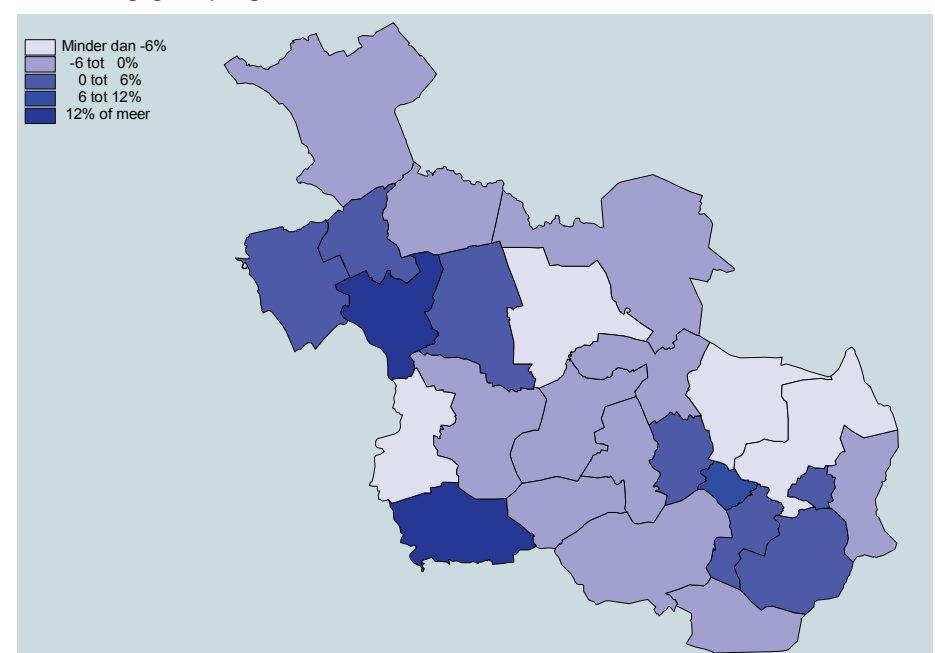
4.1 Bevolkingsontwikkeling in de provincie Overijssel en overig Nederland, 2007-2025

4.2 Geboorteoverschot, binnenlands- en buitenlands migratiesaldo per provincie, 2007-2025

4.3 Bevolkingsgroei per gemeente, 2007-2025

5. Onderwijs

Primair onderwijs¹⁾

In het schooljaar 2006/'07 volgden ruim 1,6 miljoen kinderen primair onderwijs. Verreweg het grootste deel, bijna 1,55 miljoen, bezocht het reguliere basisonderwijs. Ruim 100 duizend kinderen gingen in dit schooljaar naar het speciaal basisonderwijs of naar speciale scholen. Bij de speciale scholen zitten zowel scholen voor basisonderwijs als scholen voor voortgezet onderwijs. Het speciaal basisonderwijs en de speciale scholen zijn bedoeld voor kinderen met leer- of gedragsproblemen, gehandicapte kinderen en langdurig zieke leerlingen. Hierbij geldt dat ongeveer twee keer zo veel jongens als meisjes deze speciale vormen van onderwijs volgen. Het aantal leerlingen bij het speciaal basisonderwijs vertoont al meer dan tien jaar een dalende trend. Het aantal leerlingen dat naar speciale scholen gaat steeg juist sterk in diezelfde periode. Bij elkaar is dit 4,9 procent van alle leerlingen bij het primair onderwijs.

Voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs²⁾

In het schooljaar 2006/'07 gingen 915 duizend leerlingen naar het voortgezet onderwijs. In de provincie Overijssel waren dat er ruim 64 duizend. De eerste twee jaar in het voortgezet onderwijs starten de leerlingen met een periode van 'basisvorming'. Van de leerlingen in Nederland in het derde leerjaar en hoger zit 43 procent op het vmbo. Het aandeel leerlingen op de havo en het vwo ligt met respectievelijk 27 en 30 procent vrij dicht bij elkaar. Het aandeel leerlingen dat op de havo zit, is in alle provincies nagenoeg gelijk. Het aandeel leerlingen op het vmbo en vwo kan wel verschillen per provincie. Flevoland en Friesland vallen op door het relatief hoge aandeel vmbo-ers en in de provincie Utrecht is het aandeel vwo-ers juist hoger dan gemiddeld.

Het totaal aantal leerlingen dat naar het middelbaar beroepsonderwijs gaat in Nederland is ruim 496 duizend. Bijna 72 procent hiervan volgde de beroepsopleidende leerweg. In de provincie Overijssel is dit aandeel even groot. De rest van de leerlingen op het middelbaar beroepsonderwijs volgde de beroepsbegeleidende leerweg.

Hoger onderwijs

Meer dan 574 duizend studenten volgden in het studiejaar 2006/'07 hoger onderwijs. Ongeveer twee derde van hen volgt hoger beroepsonderwijs. De overige studenten volgden een studie aan één van de universiteiten in Nederland. Deze studenten zijn vooral terug te vinden in de provincies met één of meer universiteiten.

Tabel 5
Leerlingen en studenten, schooljaar 2006/'07

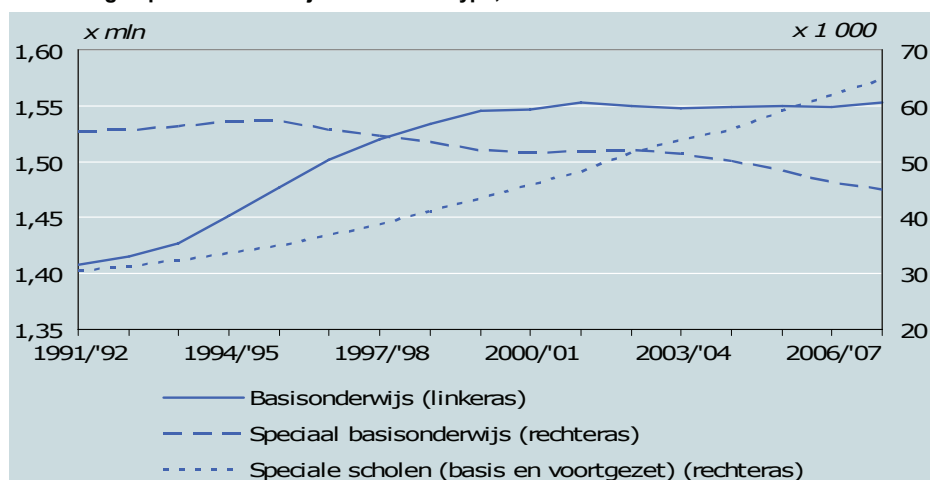
	Nederland	Overijssel	Rangorde ³⁾
Basisonderwijs*	1 548 970	112 060	6
Speciaal basisonderwijs*	46 310	3 620	5
Speciale scholen (basis en voortgezet)*	61 920	5 150	5
Voortgezet onderwijs (excl. praktijkonderwijs)	915 240	64 209	6
Middelbaar beroepsonderwijs	496 295	39 052	5
Hoger beroepsonderwijs	366 689	27 683	8
Wetenschappelijk onderwijs	208 618	9 324	5

¹⁾ Op basis van de gemeente waar de vestiging van de school staat.

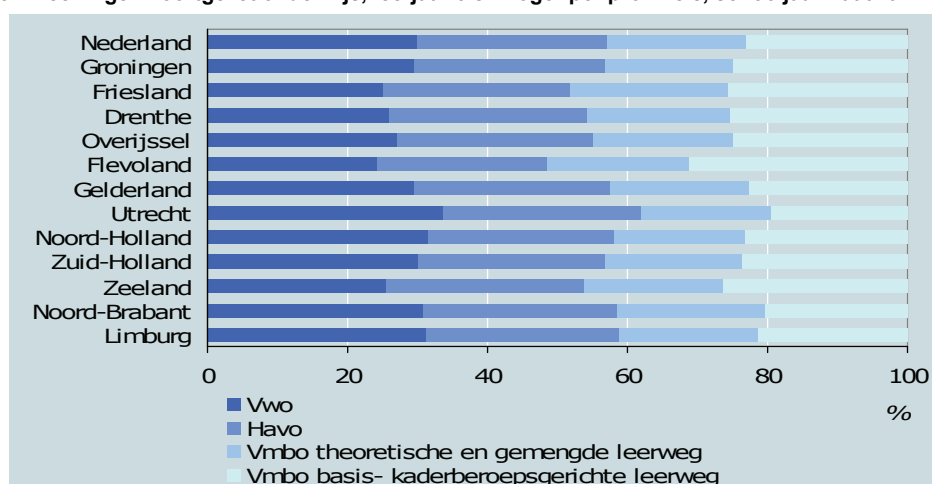
²⁾ Op basis van de woongemeente van de leerlingen.

³⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

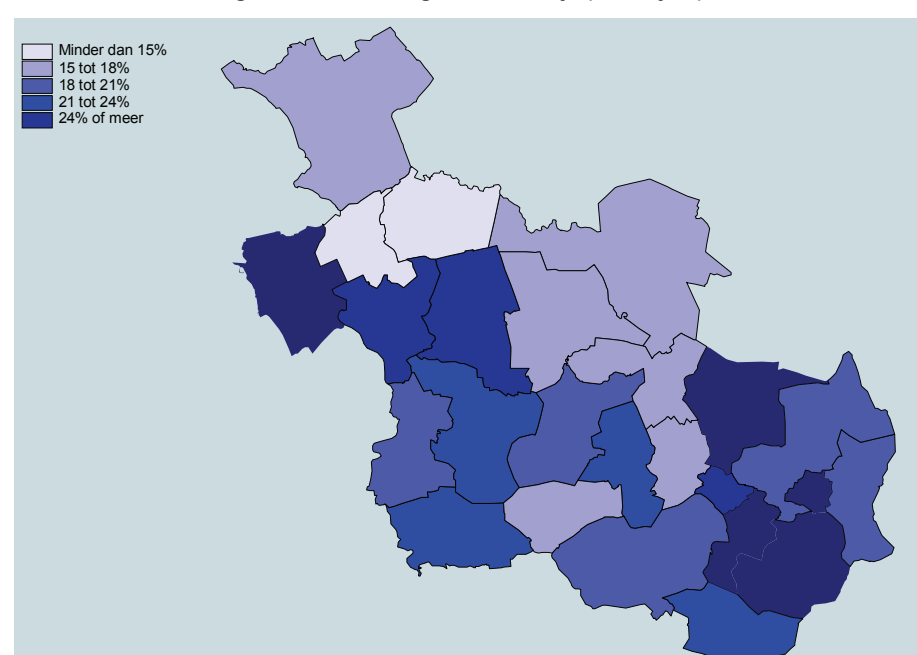
5.1 Leerlingen primair onderwijs naar schooltype, 1991/'92 – 2006/'07*

5.2 Leerlingen voortgezet onderwijs, leerjaar 3 en hoger per provincie, schooljaar 2006/'07*

5.3 Aandeel vwo-leerlingen in totaal voortgezet onderwijs (3e leerjaar), 2006/'07

6. Woningvoorraad

Ontwikkeling

Op 1 januari 2007 bestond de Nederlandse woningvoorraad uit bijna 7 miljoen woningen. De 7 miljoenste woning werd in september van dat jaar opgeleverd. De provincie Zuid-Holland had het grootste aandeel in de totale woningvoorraad, de provincie Flevoland het kleinste. In de provincie Overijssel stond 6 procent van de woningvoorraad.

Wooneenheden en recreatiewoningen

In 2007 lag het aantal wooneenheden (zoals kamerverhuur voor studenten) op 114 duizend. Zuid-Holland en Noord-Holland hebben hierin het grootste aandeel. In de provincie Overijssel lag het aantal wooneenheden op bijna 6 duizend.

Nederland telde in 2007 bijna 99 duizend recreatiewoningen. Van deze recreatiewoningen stond 30 procent in de provincies Noord-Holland en Gelderland. In de provincie Groningen kwam het kleinste aantal recreatiewoningen voor. In Overijssel stonden ruim 8 duizend recreatiewoningen.

Woningdichtheid

In Nederland stonden op 1 januari 2007 gemiddeld 206 woningen per vierkante kilometer land, 11 meer dan in 2000. De gemiddelde woningdichtheid varieerde van 77 in Drenthe tot 544 in Zuid-Holland. In de provincie Overijssel stonden gemiddeld 135 woningen op iedere vierkante kilometer land. Binnen Overijssel was de woningdichtheid in de gemeente Oldenzaal het hoogst, met 612 woningen per vierkante kilometer.

In Zeeland was de recreatiewoningdichtheid het hoogst. In deze provincie waren gemiddeld 6 recreatiewoningen per vierkante kilometer land. Overijssel telde gemiddeld 2,3 recreatiewoningen per vierkante kilometer.

Gemiddelde woningwaarde

Gemeenten kennen aan alle onroerende zaken in Nederland een woningwaarde (WOZ) toe. Deze taxatie gebeurde vroeger om de 4 jaar, later om de 2 jaar en vanaf 2008 wordt dit jaarlijks gedaan. Op 1 januari 2007 was de gemiddelde woningwaarde van Nederland 217 duizend euro (waardepeildatum 1 januari 2005).

In de provincie Utrecht waren de woningen gemiddeld het duurst met 250 duizend euro, direct gevolgd door Noord-Brabant (245 duizend euro). De goedkoopste woningen van Nederland stonden in de provincie Groningen (158 duizend euro). In de provincie Overijssel was de gemiddelde woningwaarde 202 duizend euro.

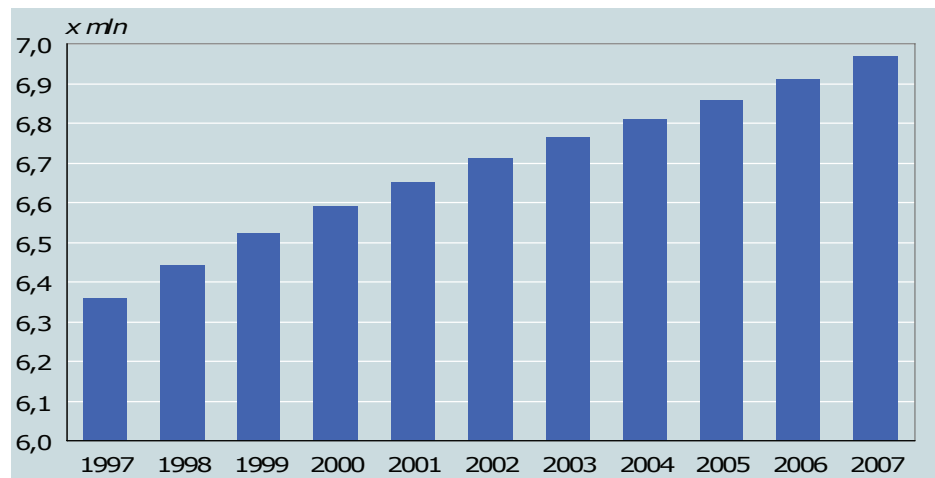
Vergeleken met 2006 steeg de gemiddelde woningwaarde in de gemeenten Ommen, Steenwijkerland en Zwolle in Overijssel op 1 januari 2007 het hardst met 12 procent. De kleinste stijging in de woningwaarde vond plaats in de gemeenten Losser en Tubbergen met 5 procent.

Tabel 6
Stand van de woningvoorraad, 2007

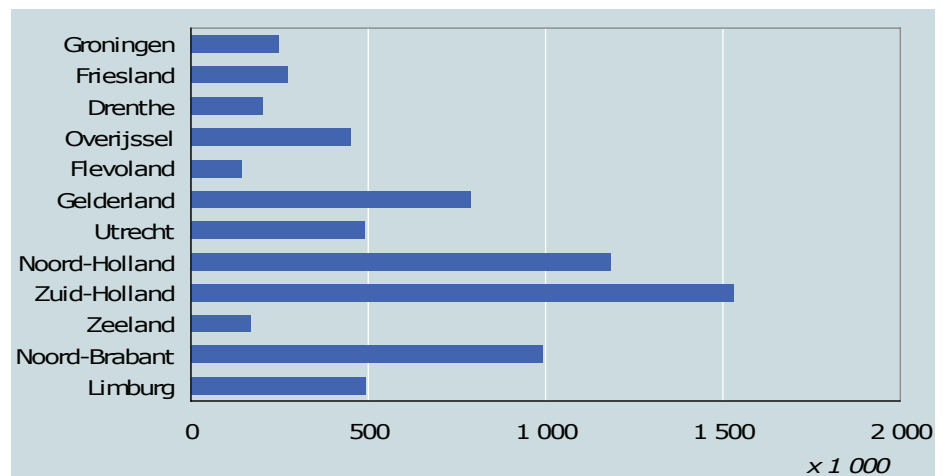
	Nederland	Overijssel	Rangorde ¹⁾
Voorraad woningen	6 967 046	450 035	7
Voorraad wooneenheden	114 127	5 863	8
Voorraad recreatiewoningen	98 622	7 641	7
Woningdichtheid per km ²	206	135	7
Gemiddelde woningwaarde (WOZ, x1 000 euro)	217	202	6

¹⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

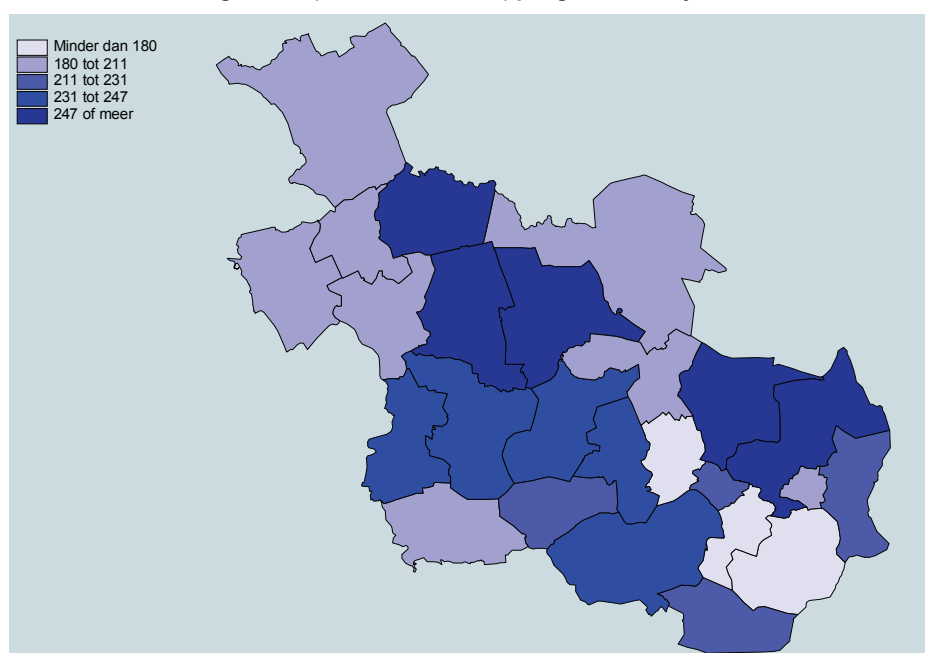
6.1 Woningvoorraad van Nederland op 1 januari, 1997-2007

6.2 Woningvoorraad per provincie op 1 januari, 2007

6.3 Gemiddelde woningwaarde (WOZ, x 1 000 euro) per gemeente, 1 januari 2007**

7. Nieuwbouw en sloop

Gereedgekomen woningen

Het aantal gereedgekomen nieuwe woningen in 2007 bedroeg ruim 80 duizend. Dit komt neer op een groei van bijna 11 procent ten opzichte van 2006. Dit is de hoogste groei in 10 jaar tijd. Van iedere 100 woningen ging het in 72 gevallen om een koopwoning. In Utrecht en Zeeland waren zelfs meer dan 80 van de 100 gereedgekomen woningen een koopwoning. Echter, in Noord-Holland waren slechts 59 van de 100 nieuwe woningen koopwoningen. Dit is relatief gezien het laagste aandeel koopwoningen van alle provincies. In Overijssel waren 71 van de 100 gereedgekomen woningen een koopwoning.

De grootste absolute woningproductie vond plaats in de provincie Zuid-Holland. Daar zijn met 16 duizend de meeste woningen gereedgekomen. Ook in Noord-Holland en Noord-Brabant zijn veel woningen opgeleverd (respectievelijk 15 en ruim 11 duizend). In Noord-Holland nam de woningproductie zelfs toe met 3,2 duizend woningen ten opzichte van een jaar eerder, een groei van 28 procent. In de provincie Zeeland daalde de woningproductie juist met 12 procent. In Overijssel zijn bijna 7 duizend woningen opgeleverd. Dit komt neer op een groei van 25 procent ten opzichte van 2006.

Toevoegingen en onttrekkingen aan de woningvoorraad

In 2007 werden ruim 87 duizend woningen aan de Nederlandse woningvoorraad toegevoegd; 80 duizend door nieuwbouw en 7 duizend op een andere manier (bijvoorbeeld door woningsplitsing). Van de totale vermeerdering was 31 procent een huurwoning en daarmee ruim twee derde een eigen woning. In Utrecht zijn relatief de meeste koopwoningen toegevoegd aan de woningvoorraad. In de provincie Overijssel was het totaal aantal toevoegingen 7,4 duizend, dit is een toename van ruim 17 procent ten opzichte van 2006.

Er werden in 2007 bijna 24 duizend woningen aan de woningvoorraad onttrokken in Nederland. Dit komt neer op 0,3 procent. Van de vermindering was bijna 79 procent een huurwoning. Er werden vooral huurwoningen gesloopt waarvoor in de plaats koopwoningen werden gebouwd. In Overijssel werden 1,5 duizend woningen in 2007 onttrokken. Hiervan was bijna 53 procent een huurwoning.

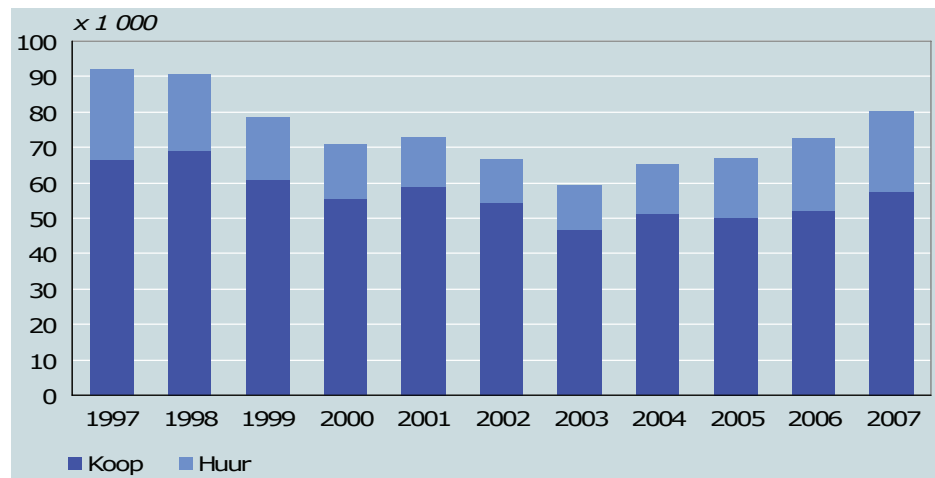
Het aantal woningen is in 2007 per saldo toegenomen met bijna 64 duizend woningen. Hiervan was 13 procent een huurwoning en 87 procent een koopwoning. In Overijssel kwamen er per saldo 5,9 duizend woningen bij.

Tabel 7
Aantal gereedgekomen woningen, 2007

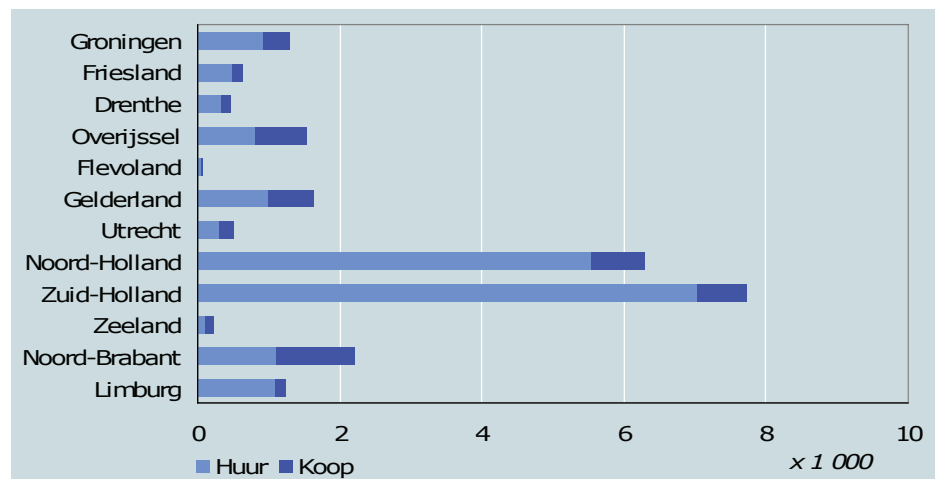
	Nederland	Overijssel	Rangorde ¹⁾
Nieuwbouwwoningen	80 193	6 867	5
Eigendomsverhouding			
% koopwoningen	71,6	71,3	9
% huurwoningen	28,4	28,7	4
Woningtype			
% eengezinswoningen	61,7	77,6	2
% meergezinswoningen	38,3	22,4	11

¹⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

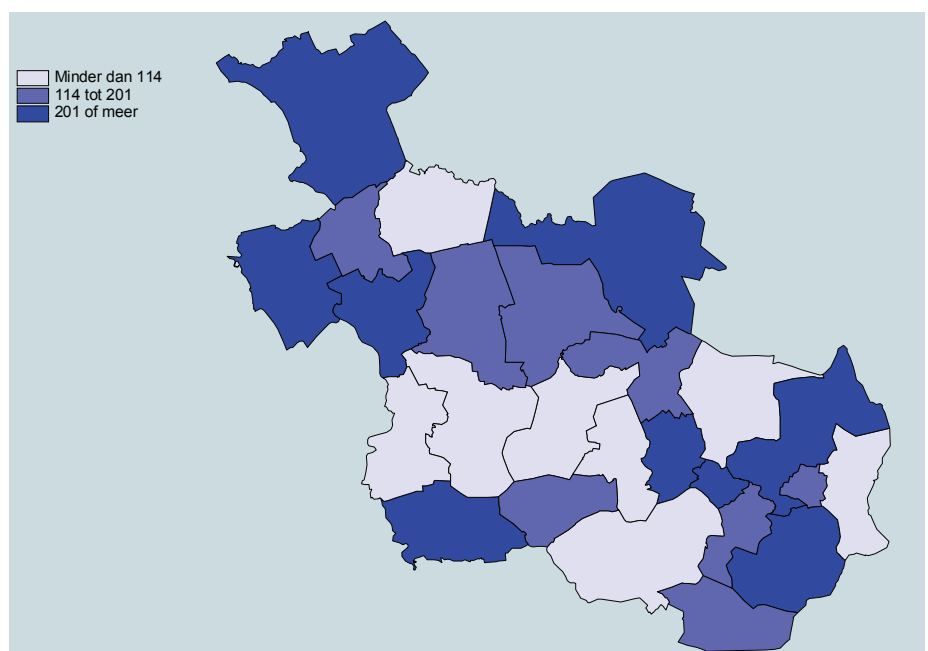
7.1 Gereedgekomen woningen naar eigendom in Nederland, 1997-2007

7.2 Onttrekkingen naar eigendom per provincie, 2007

7.3 Saldo woningvermeerdering per 1 000 woningen per gemeente, 2007

8. Arbeid

Bijna 7,7 miljoen banen

Gemiddeld telde Nederland 7 692 600 banen van werknemers¹⁾ gedurende de maand december in 2006. Meer dan de helft van deze banen was te vinden in de drie provincies Zuid- en Noord-Holland en Noord-Brabant. Zuid-Holland had van alle provincies het grootste aantal. De provincie Overijssel telde 502 duizend banen, 6,5 procent van alle banen in Nederland. De gemeente Zwolle had met 92 duizend banen (18,3 procent) het grootste aantal banen in de provincie.

Landbouw, bosbouw en visserij

Landelijk waren in de sector landbouw, bosbouw en visserij 120 duizend banen te vinden, 2 procent van alle banen in Nederland. De provincie Overijssel telde 5,7 duizend banen in deze sector, met de grootste concentratie in de gemeente Kampen.

Nijverheid en energievoorziening

De sector nijverheid en energievoorziening bestond uit ruim 1,25 miljoen banen, ruim 16 procent van alle banen in Nederland. De provincie Noord-Brabant had van alle provincies het grootste aantal banen in deze sector. De provincie Overijssel telde bijna 110 duizend banen in deze sector, met de grootste concentratie in de gemeente Enschede.

Commerciële dienstverlening

De commerciële dienstverlening heeft het grootste aandeel banen in Nederland. Deze sector telde bijna 3,9 miljoen banen, net iets meer dan de helft van alle banen. De commerciële dienstverlening is sterk geconcentreerd in de provincies Noord- en Zuid-Holland die samen meer dan 42 procent van de banen in deze sector hadden. In de provincie Overijssel waren een kleine 234 duizend banen te vinden in deze sector. Van de gemeenten had Zwolle het grootste aandeel van de banen in deze sector.

Niet-commerciële dienstverlening

De sector niet-commerciële dienstverlening telde landelijk ruim 2,4 miljoen banen, 32 procent van alle banen. In de provincie Overijssel waren dit er bijna 153 duizend. De grootste concentratie binnen de provincie was te vinden in de gemeente Zwolle.

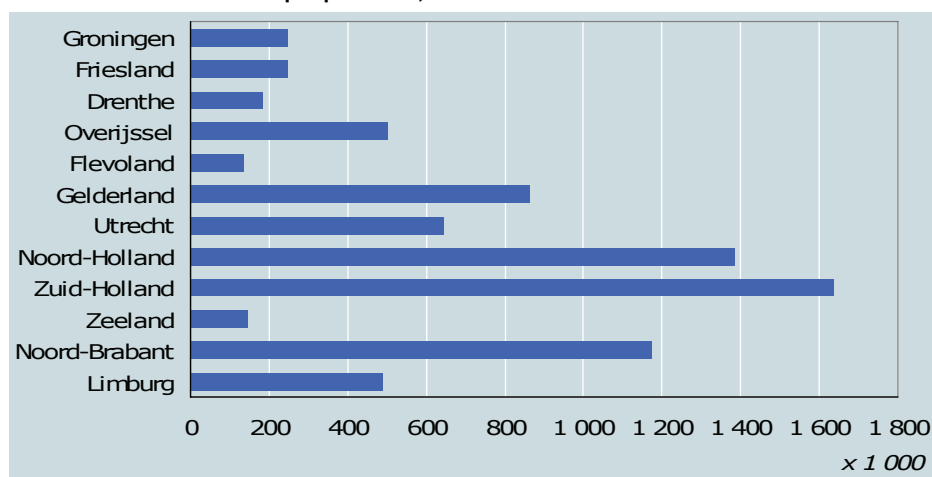
Tabel 8
Banen van werknemers (x 1 000), december 2006*

	Nederland	Overijssel	Rangorde ²⁾
Banen totaal	7 692,6	502,0	6
Landbouw, bosbouw en visserij	119,5	5,7	6
Nijverheid en energievoorziening	1 252,6	109,9	5
Commerciële dienstverlening	3 880,1	233,7	6
Niet-commerciële dienstverlening	2 440,5	152,8	6

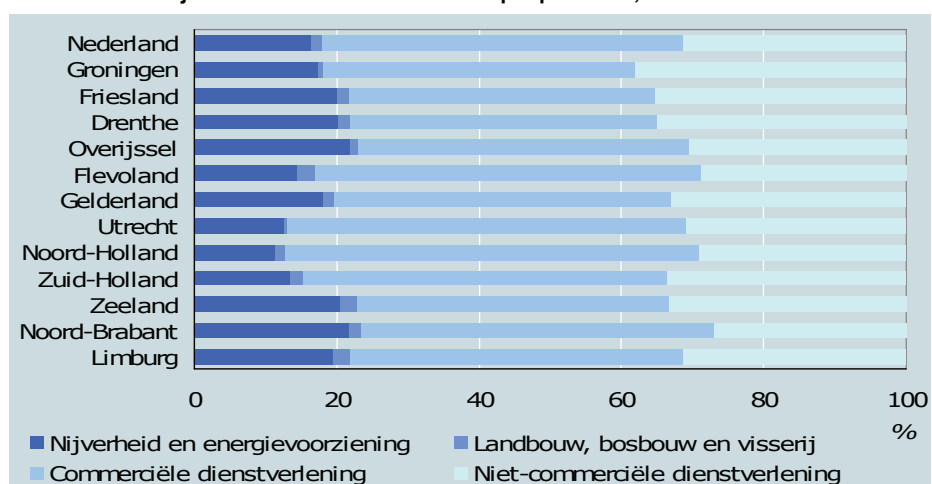
¹⁾ De aantallen banen genoemd in dit hoofdstuk betreffen het gemiddelde aantal gemeten in december 2006 en zijn voorlopig. Vanwege een verandering in de vorm van waarneming en verwerking (van Enquête Werkgelegenheid en Lonen naar polisadministratie) zijn de cijfers in dit hoofdstuk niet te vergelijken met die van eerdere jaren. Meer informatie over deze wijziging is te vinden op de CBS-website. In dit hoofdstuk zijn de regionaal niet in te delen banen (52 duizend) buiten beschouwing gelaten. In de cijfers voor totaal Nederland zijn deze wel meegenomen.

²⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

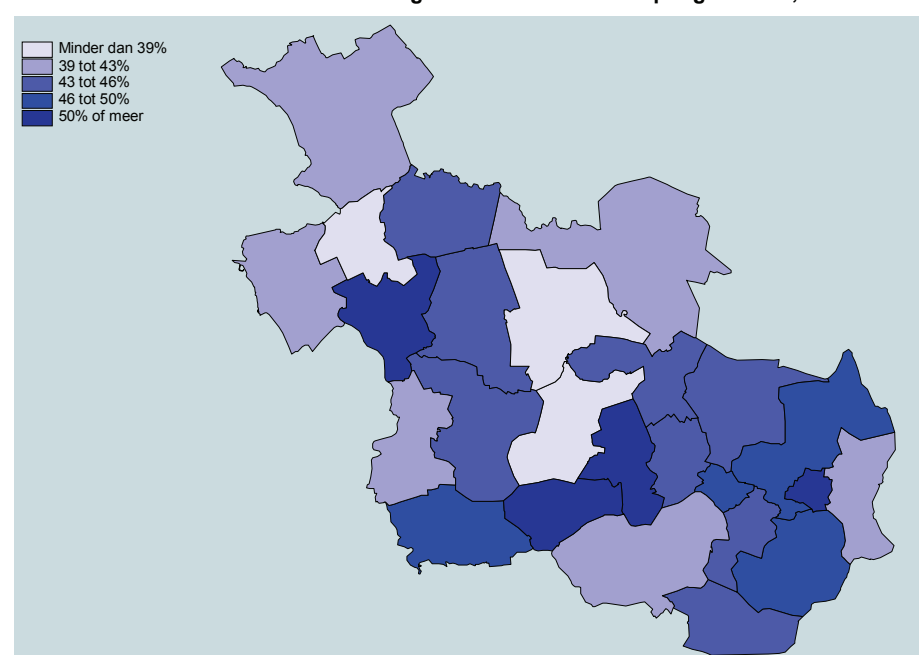
8.1 Banen van werknemers per provincie, december 2006*

8.2 Aandeel bedrijfssector in totaal aantal banen per provincie, december 2006*

8.3 Aandeel commerciële dienstverlening in totaal aantal banen per gemeente, dec. 2006*

9. Bedrijfsvestigingen

Bijna 850 duizend bedrijfsvestigingen

Op 1 januari 2007 telde Nederland 849 225 bedrijfsvestigingen¹⁾. Meer dan de helft hiervan bevond zich in de provincies Noord- en Zuid-Holland en Noord-Brabant. Provincie Zuid-Holland had de meeste bedrijfsvestigingen. Het grootste deel van de vestigingen in Nederland was van bedrijven actief in de sector commerciële dienstverlening, ruim 493 duizend (58,1 procent). Er waren ruim 144 duizend vestigingen van bedrijven actief in de nijverheid en energievoorziening (17,0 procent). Daarnaast bestonden er ruim 117 duizend vestigingen van bedrijven uit de niet-commerciële dienstverlening (13,8 procent) en een kleine 95 duizend vestigingen van bedrijven in de sector landbouw, bosbouw en visserij (11,1 procent). De provincie Overijssel telde in totaal 55 025 vestigingen. De gemeente Enschede had met 6 280 vestigingen het grootste aantal binnen de provincie, gevolgd door gemeente Zwolle met 4 770 vestigingen.

Landbouw, bosbouw en visserij

Provincie Noord-Brabant had de grootste concentratie vestigingen van bedrijven in de sector landbouw, bosbouw en visserij. Provincie Overijssel telde 10 620 vestigingen in deze sector. Binnen Overijssel was het grootste aantal vestigingen (945 stuks) te vinden in de gemeente Hardenberg.

Nijverheid en energievoorziening

Er stonden in de provincie Overijssel 9 090 vestigingen van bedrijven in de nijverheid en energievoorziening. Dit was 6,3 procent van alle vestigingen in Overijssel. De meeste vestigingen, in totaal 980, waren te vinden in de gemeente Enschede.

Commerciële dienstverlening

Provincie Overijssel telde 28 470 bedrijfsvestigingen in de commerciële dienstverlening. Van alle bedrijfsvestigingen in de provincie was dit 51,7 procent. Binnen de provincie deed de grootste concentratie zich voor in de gemeente Enschede (4 075 vestigingen), gevolgd door de gemeente Zwolle (3 130 vestigingen).

Niet-commerciële dienstverlening

Van alle bedrijfsvestigingen landelijk actief in de niet-commerciële dienstverlening stonden er 6 840 in de provincie Overijssel. Dit aantal komt neer op 12,4 procent van alle bedrijfsvestigingen in de provincie. De grootste concentratie was te vinden in de gemeente Enschede (960 vestigingen), gevolgd door de gemeente Zwolle (850 vestigingen).

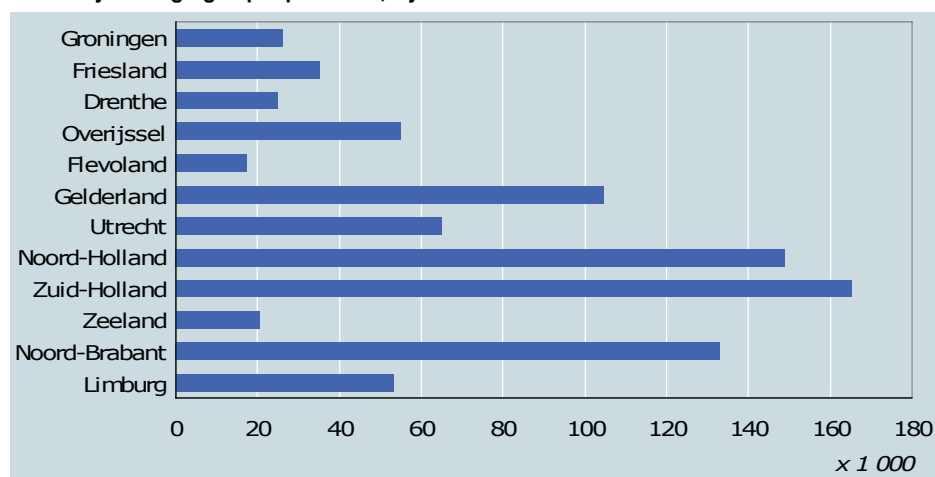
Tabel 9
Bedrijfsvestigingen, 1 januari 2007

	Nederland	Overijssel	Rangorde ²⁾
Bedrijfsvestigingen totaal	849 225	55 025	6
Landbouw, bosbouw en visserij	94 620	10 620	4
Nijverheid en energievoorziening	144 250	9 090	6
Commerciële dienstverlening	493 100	28 470	7
Niet-commerciële dienstverlening	117 255	6 840	7

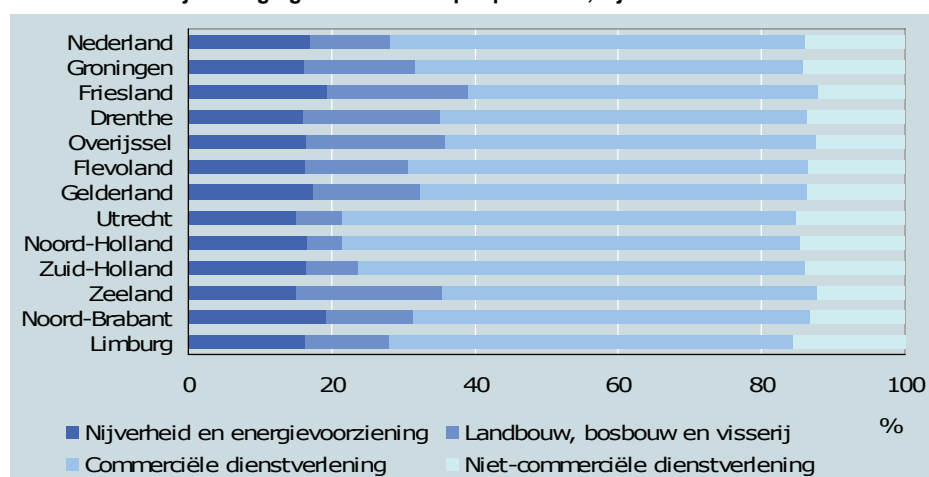
¹⁾ Het totaal aantal vestigingen is afgeleid uit het aantal geregistreerde eenheden uit het Algemene Bedrijvenregister van het CBS en uit het aantal agrarische vestigingen volgens de Landbouwtelling van het CBS. Vanaf 1 juli 2006 is het Algemene Bedrijvenregister van het CBS ingrijpend gewijzigd. Als gevolg daarvan zijn de gegevens over het aantal vestigingen en instellingen op 1 januari 2007 niet meer vergelijkbaar met de gegevens van voor deze peildatum.

²⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

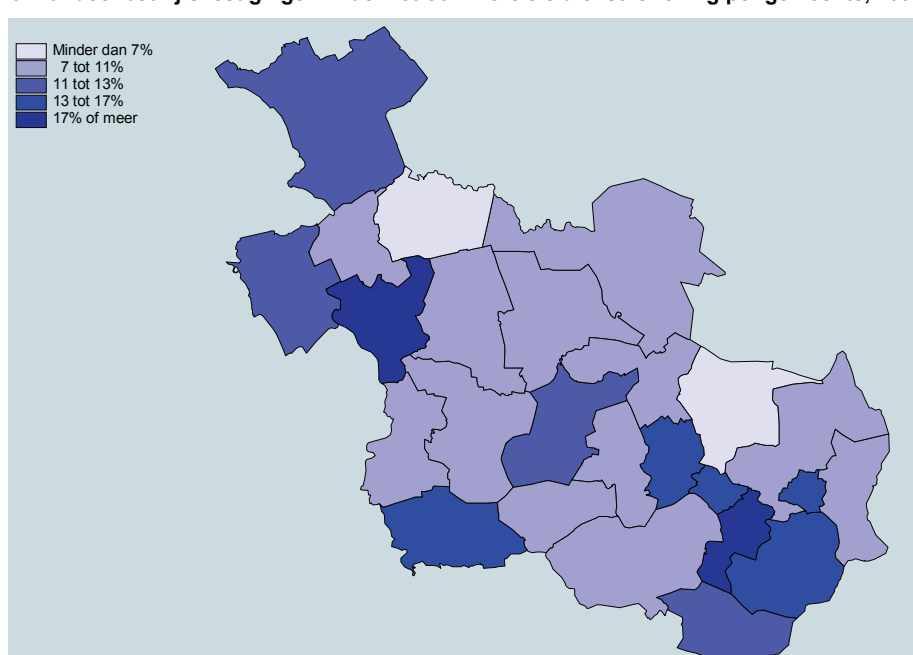
9.1 Bedrijfsvestigingen per provincie, 1 januari 2007

9.2 Aandeel bedrijfsvestigingen naar sector per provincie, 1 januari 2007

9.3 Aandeel bedrijfsvestigingen in de niet-commerciële dienstverlening per gemeente, 2007

10. Sociale zekerheid

Bijstandsuitkeringen

Het aantal bijstandsuitkeringen is de afgelopen jaren sterk afgenomen. Door de invoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) per 2004, in plaats van de Algemene Bijstandswet (ABW), hebben de gemeenten meer middelen gekregen om het beroep op de bijstand terug te dringen. Daarnaast heeft het Rijk financiële prikkels ingesteld. De mate waarin de afzonderlijke gemeenten succesvol zijn, hangt mede af van de economische situatie. In 1998 hadden 412 duizend huishoudens een uitkering. Dat aantal daalde tot 341 duizend in 2002, nam in 2003 en 2004 weer wat toe, waarna de daling zich weer voortzette. In 2007 bedroeg het aantal uitkeringen 305 duizend. Dit is een afname van 26 procent sinds 1998. In alle provincies nam het aantal uitkeringen af. In Overijssel was de afname met 23 procent iets kleiner dan het landelijk gemiddelde. In 2007 hadden 42 van elke duizend huishoudens een bijstandsuitkering. Dat aantal varieerde per provincie van 30 tot 56. In Overijssel bedroeg het aantal bijstandsuitkeringen ruim 17 duizend, ofwel 37 per duizend huishoudens.

WAO- en Wajong-uitkeringen

In 2007 is het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen lager dan het aantal 10 jaar eerder. Dat is het gevolg van een behoorlijke daling van de WAO-uitkeringen vanaf 2003. Die daling is voor een groot deel veroorzaakt doordat de regelgeving is veranderd. Daarentegen nam het aantal Wajong-uitkeringen relatief sterk toe. Bijna alle provincies vertonen hetzelfde beeld. In Overijssel daalde het aantal WAO-uitkeringen met ruim 7 duizend, terwijl het aantal Wajong-uitkeringen toenam met bijna 6 duizend. Het aantal WAO-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar nam af van 63 tot 52. In elke provincie was sprake van een afname. In Overijssel daalde het aandeel van 66 naar 54. Het aantal Wajong-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar nam toe van 12 tot 19.

Werkloosheidsuitkeringen

Het aantal werkloosheidsuitkeringen varieerde de afgelopen tien jaar sterk. Bedroeg het aantal eind 1997 nog 391 duizend, in 2001 was dat aantal gedaald tot 166 duizend. Na een piek in 2004 bedroeg aan het einde van 2007 het aantal uitkeringen 192 duizend. Dit patroon komt in elke provincie voor. Het aantal uitkeringen daalde in Overijssel van 21 duizend in 2004 tot ruim 13 duizend in 2007.

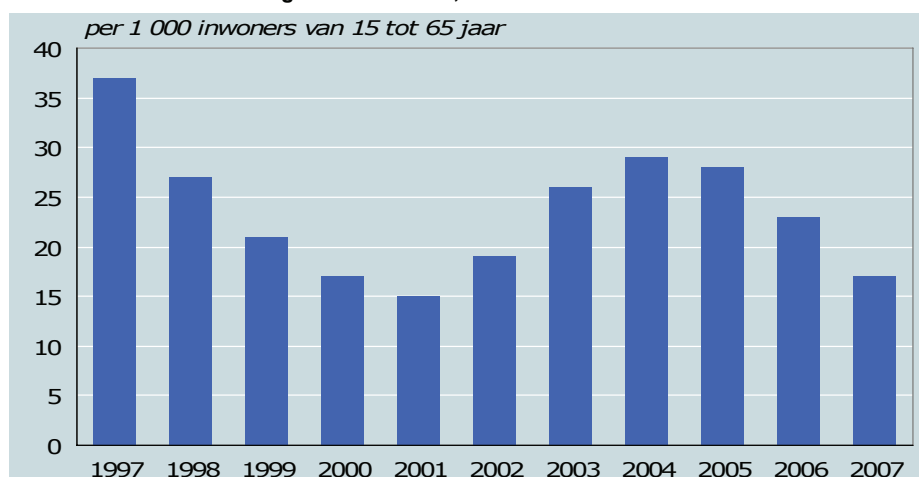
Eind 2007 waren er 17 WW-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar. In Overijssel waren er 18 WW-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar. In 2004 waren dat er nog 28. De daling is iets minder sterk dan het landelijk gemiddelde.

Tabel 10.1
Uitkeringen naar type, 2007

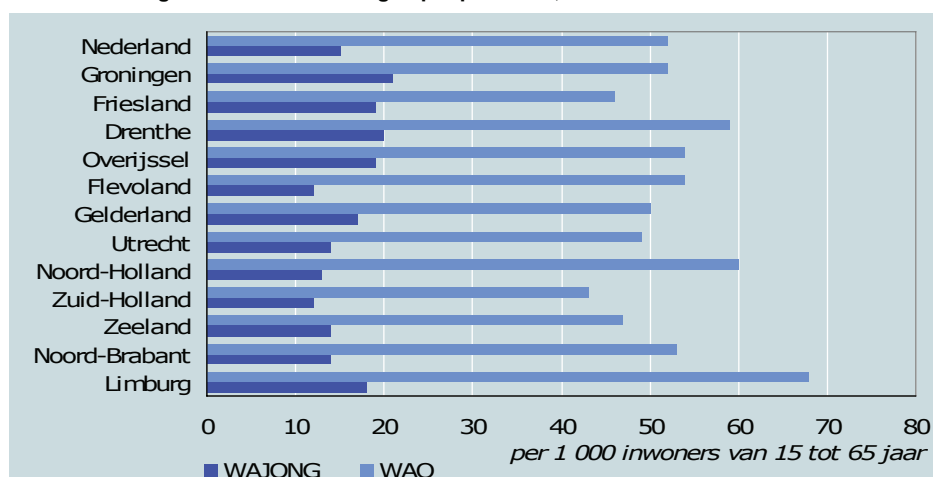
	Nederland	Overijssel	Rangorde ¹⁾
ABW/WWB (x 1 000)	305	17,4	6
ABW/WWB per 1 000 huishoudens	42	37	7
WAO (x 1 000)	579	39,9	7
WAO per 1 000 inwoners van 15 tot 65 jaar	52	54	4
WAJONG (x 1 000)	164	14,1	5
WAJONG per 1 000 inwoners van 15 tot 65 jaar	15	19	3
WW (x 1 000)	192	13,3	6
WW per 1 000 inwoners van 15 tot 65 jaar	17	18	5

¹⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

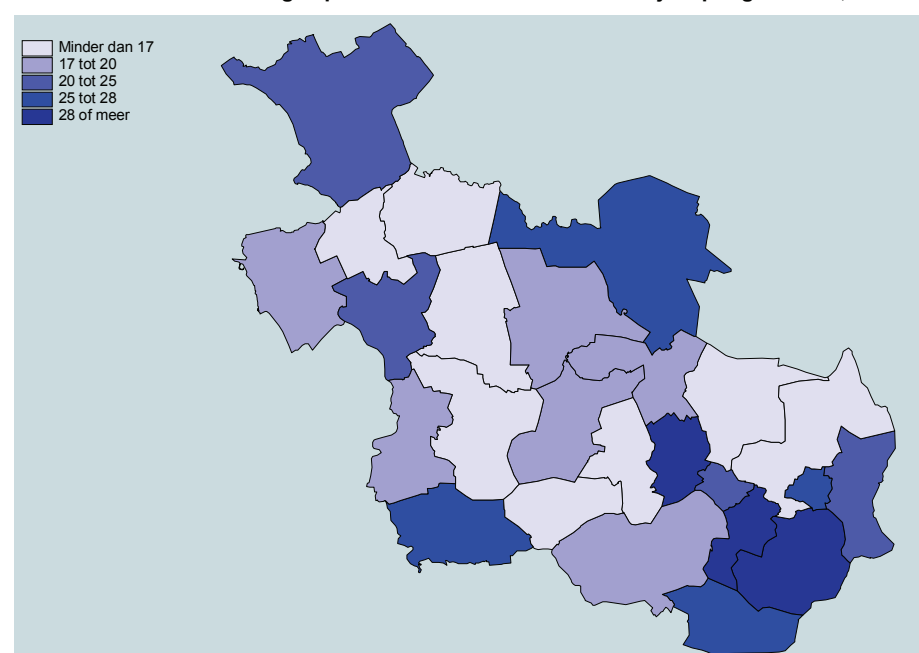
10.1 Werkloosheidsuitkeringen in Nederland, 1997-2007

10.2 Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen per provincie, 2007

10.3 Werkloosheidsuitkeringen per 1 000 inwoners van 15 tot 65 jaar per gemeente, 2007

11. Veestapel en mestproductie

Aantal kippen

Tot 2002 nam het aantal kippen in Nederland geleidelijk toe tot 101 miljoen. Door de vogelpest werden begin 2003 veel kippen geruimd, waardoor het aantal afnam tot minder dan 80 miljoen. Vooral in de provincies Gelderland en Noord-Brabant zijn in 2003 veel kippen geruimd (samen ongeveer 14 miljoen stuks). Daarna nam het aantal kippen langzaam weer toe tot 93 miljoen in 2007, nog steeds minder dan tien jaar geleden. De ontwikkelingen varieerden zeer sterk per provincie. In Overijssel was de daling van het aantal kippen in 2003 minder sterk dan het landelijk gemiddelde. Daarna nam het aantal licht toe tot 9,2 miljoen. Dat is 2 procent minder dan in 1997.

Dunne mest

De geproduceerde hoeveelheid dunne mest is de afgelopen tien jaar met 12 procent verminderd. Dit is het gevolg van de forse afname van het aantal runderen (15 procent). In 1997 werd nog 75 miljoen ton dunne mest geproduceerd, in 2007 daalde dit tot 66 miljoen ton. In Overijssel nam de productie in dezelfde periode af van 11,5 tot 10,2 miljoen ton.

Uitscheiding van mineralen

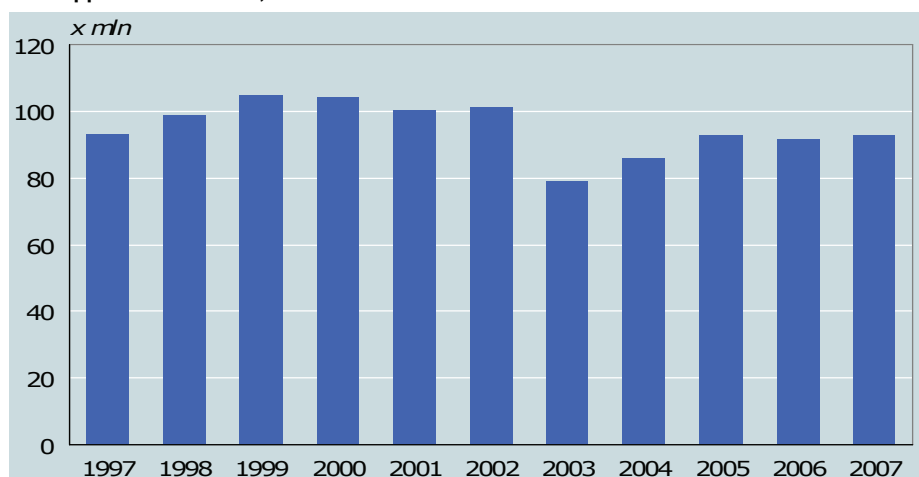
De uitscheiding van stikstof, fosfaat en kalium per hectare cultuurgrond is de afgelopen periode gedaald. De uitscheiding van stikstof daalde in tien jaar met 22 procent. In Overijssel was de daling sterker, namelijk 27 procent. Daalde de landelijke uitscheiding van fosfaat met 9 procent, in Overijssel daalde die met 15 procent. De uitscheiding van kalium nam in Overijssel de afgelopen tien jaar af met 16 procent. Het landelijk gemiddelde nam in diezelfde periode met 12 procent af.

Tabel 11
Veestapel en mestproductie, 2007

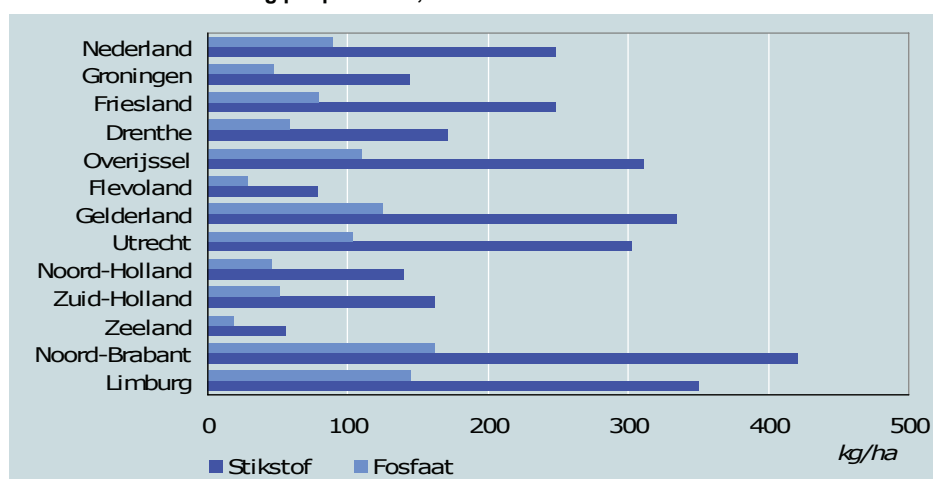
	Nederland	Overijssel	Rangorde ¹⁾
Kippen (x 1 000)	92 761	9 244	4
Varkens (x 1 000)	11 663	1 600	4
Runderen (x 1 000)	3 763	587	3
Dunne mest (mln kg)*	66 013	10 154	3
Vaste mest (mln kg)*	3 467	398	3
Stikstof (kg/ha)*	248	311	4
Fosfaat (kg/ha)*	89	110	4
Kalium (kg/ha)*	275	352	4

¹⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

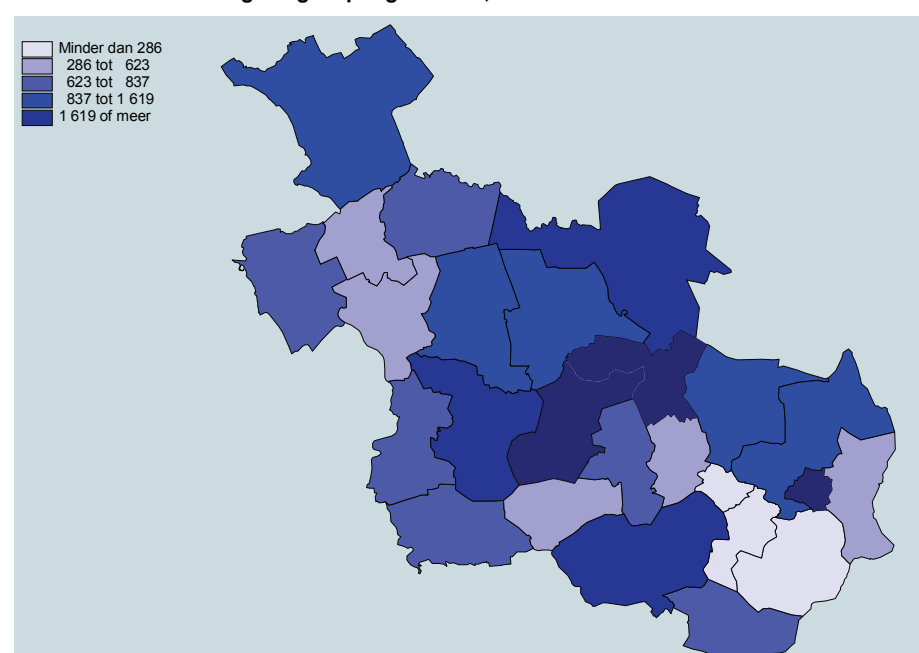
11.1 Kippen in Nederland, 1997-2007

11.2 Mineralenuitscheiding per provincie, 2007

11.3 Fosfaatuitscheiding in kg/ha per gemeente, 2007

12. Verkeer en vervoer

Personenauto's

Het aantal personenauto's¹⁾ in Nederland is sinds 1997 met 24 procent gestegen. Er reden op 1 januari 2007 ruim 7,2 miljoen personenauto's rond met een Nederlands kenteken. Verreweg de meeste personenauto's, 80 procent, rijden op benzine. Het aandeel personenauto's dat op diesel rijdt, is met 16 procent aanzienlijk kleiner. Maar de afgelopen jaren is het aantal personenauto's dat op diesel rijdt wel flink gestegen. In 2000 waren er bijna 800 duizend personenauto's die op diesel reden. In 2007 was dit toegenomen tot 1,2 miljoen. Met een dieselauto worden gemiddeld ook meer kilometers afgelegd. In 2006 werden gemiddeld 26 duizend kilometer afgelegd, meer dan twee keer zoveel als door benzine-auto's. Ook auto's van de zaak rijden gemiddeld veel meer kilometers dan auto's in particulier eigendom. In 2006 reden auto's op naam van een bedrijf gemiddeld bijna 26 duizend kilometer, tegenover ruim 12 duizend kilometer door auto's van particulieren.

Van alle personenauto's is ruim één op de tien eigendom van een bedrijf. Leaseauto's vallen hier ook onder. De rest van de personenauto's is eigendom van particulieren. Omgerekend zijn dat voor de particulieren 392 auto's per 1 000 inwoners. In de provincie Overijssel was dit met 405 personenauto's hoger dan het landelijk gemiddelde. Over het algemeen geldt dat in stedelijke gebieden het aantal personenauto's in bezit van particulieren lager is dan in landelijke gebieden. Dit geldt ook voor de provincie Overijssel.

Bedrijfsmotorvoertuigen

Tussen 1997 en 2007 is het aantal bedrijfsmotorvoertuigen met een Nederlands kenteken met bijna 60 procent gestegen. Deze stijging was niet continu. In 2005 en 2006 was er sprake van een lichte daling. Op 1 januari 2007 stonden er ruim 1 miljoen bedrijfsmotorvoertuigen zoals vrachtwagens, bestelauto's en bussen in Nederland geregistreerd. In de provincie Overijssel waren dat er 74 duizend.

Motorfietsen

Ook het aantal motorfietsen is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Begin 2007 telde Nederland meer dan een half miljoen motorfietsen met een Nederlands kenteken. Dit zijn er 60 procent meer dan in 1997. Gemiddeld zijn er 35 motorfietsen per 1 000 inwoners. De provincie Overijssel zit boven het landelijk gemiddelde met 41 motorfietsen per 1 000 inwoners.

Lengte van wegen

Begin 2007 had het Nederlandse wegennet een totale lengte van ruim 135 duizend kilometer, 522 kilometer meer dan in 2006. Dit komt vooral door uitbreidingen van de gemeentelijke en waterschapswegen. Over het algemeen zijn dit straten in nieuwbouwwijken.

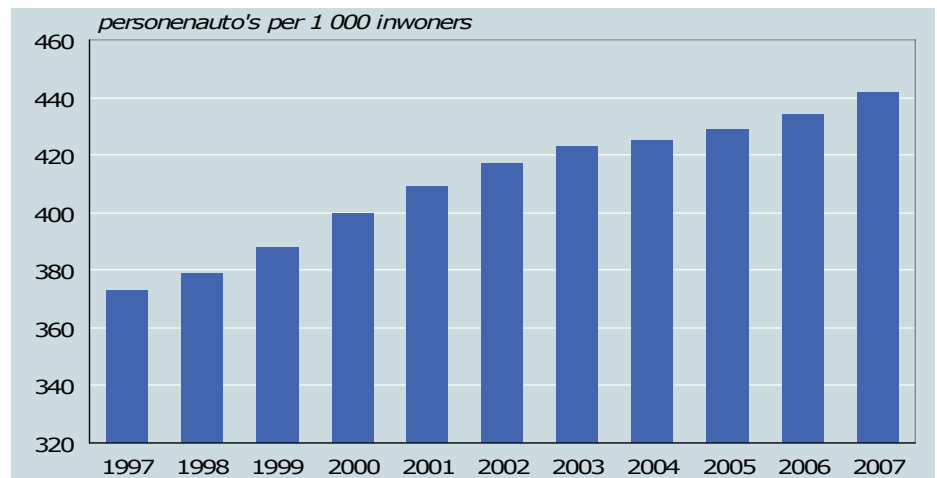
Tabel 12
Verkeer en vervoer, 2007

	Nederland	Overijssel	Rangorde ²⁾
Personenauto's*	7 230 178	486 066	7
Bedrijfsmotorvoertuigen*	1 064 846	74 024	6
Motortweewielers*	567 911	45 233	5
Personenauto's eigendom particulieren per 1 000 inwoners*	392	405	7
Motortweewielers per 1 000 inwoners*	35	41	2
Totale weglengte (km)	135 470	13 189	4
Gemeentelijke en waterschapswegen (km)	122 559	11 991	4
Provinciale wegen	7 899	855	2
Rijkswegen	5 012	344	7

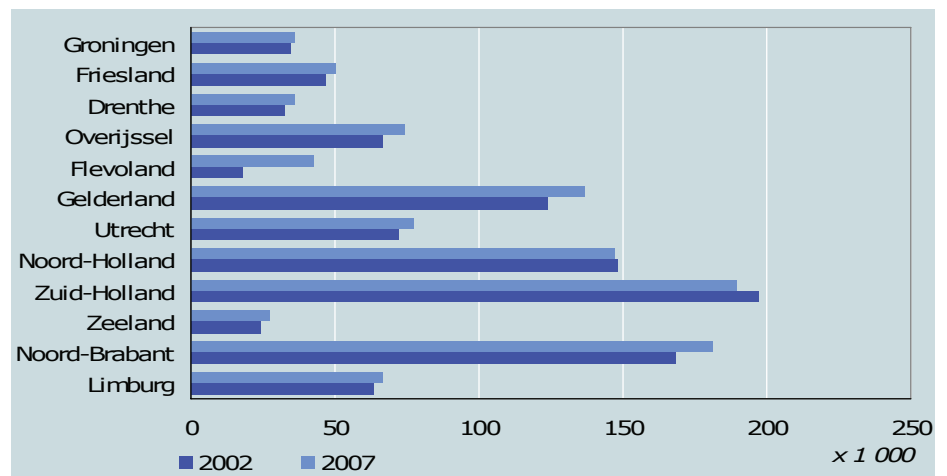
¹⁾ De cijfers in dit hoofdstuk over de motorvoertuigen hebben betrekking op motorvoertuigen die in Nederland geregistreerd én actief zijn.

²⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

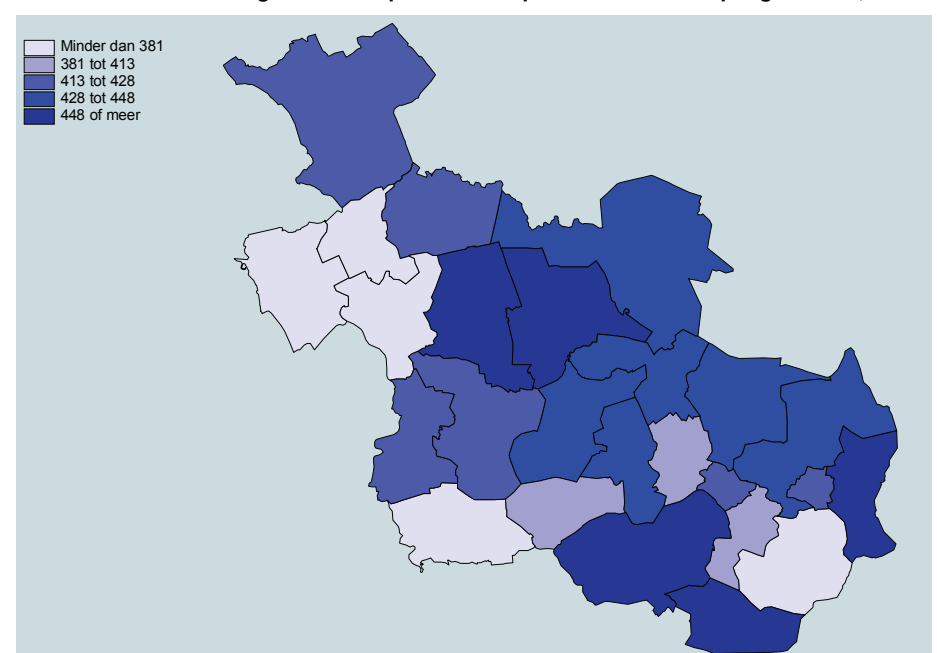
12.1 Personenauto's (eigendom particulieren en bedrijven) in Nederland, 1997-2007

12.2 Bedrijfsmotorvoertuigen per provincie, 2002 en 2007

12.3 Personenauto's in eigendom van particulieren per 1 000 inwoners per gemeente, 2007

13. Oppervlakte

Omgevingsadressendichtheid

Aan de omgevingsadressendichtheid (OAD) kan de drukte van een omgeving worden afgelezen. De OAD is het aantal adressen per vierkante kilometer binnen een cirkel met een straal van één kilometer. Als er veel adressen in de nabije omgeving zijn, zorgt dat voor bedrijvigheid. Die bedrijvigheid komt dan zowel van inwoners bij hun woningen als van werknemers rondom hun werkplek. Nederland als totaal had in 2007 een OAD van 1 877. Die van de provincie Overijssel is lager met 1 214. De gemeente in de provincie Overijssel met de hoogste OAD is Enschede (1 904), de gemeente met de laagste OAD is Tubbergen (235). Tussen 2000 en 2007 is de OAD in heel Nederland gestegen met 1,0 procent. In de provincie Overijssel was dit met 4,1 procent hoger dan gemiddeld.

Land en water

Nederland is een waterland, met 18,7 procent van de totale oppervlakte¹⁾ aan water in 2007. De binnenwateren zijn zowel brede sloten, rivieren, meren als ook het hele IJsselmeer. Buitenwater is al het water waar de getijden een rol spelen. Overijssel is een droge provincie met slechts 2,8 procent van de oppervlakte aan water. Toch zijn er ook twee andere provincies met nog minder water binnen de grenzen. De provincies Friesland en Flevoland zijn met 41,9 en 41,2 procent de twee provincies met het meeste water binnen hun grenzen. Voor beide provincies telt een deel van het IJsselmeer mee. Daarnaast heeft Friesland naast de bekende Friese meren ook nog een deel van de Waddenzee.

Gemeentegrootte

De gemiddelde oppervlakte land van gemeenten in Nederland varieert sterk. Al geruime tijd zijn gemeenten met elkaar aan het fuseren, wat leidt tot grotere oppervlakten per gemeente. Tussen 2000 en 2007 is de gemiddelde oppervlakte land per gemeente in Nederland met 21 procent toegenomen van 63 naar 76 vierkante kilometer. In de provincie Overijssel is de gemeentegrootte toegenomen in die periode van 75,8 tot 133,0 vierkante kilometer. De gemiddelde gemeentegrootte is in Overijssel in 2007 groter dan in Nederland totaal.

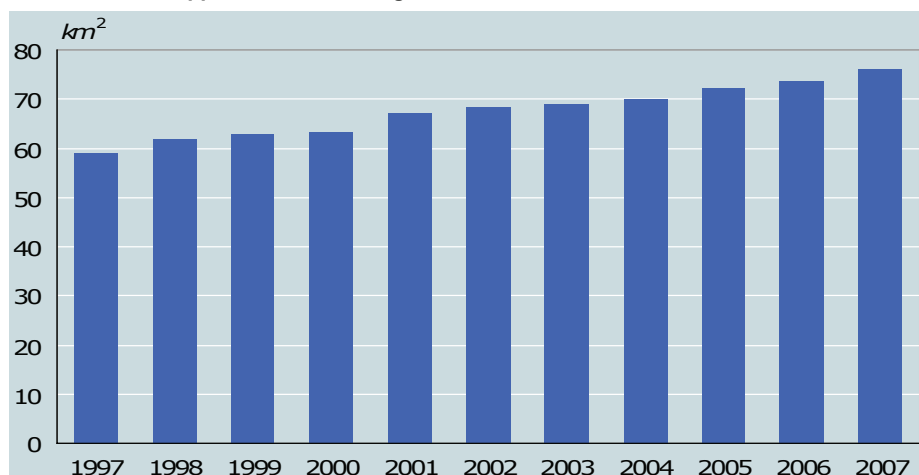
Tabel 13
Dichtheden, land en water en oppervlakten, 2007

	Nederland	Overijssel	Rangorde ²⁾
Omgevingsadressendichtheid	1 877	1 214	7
Oppervlakte totaal (km ²)	41 528	3 420,9	5
Oppervlakte land (%)	81,3	97,2	3
Oppervlakte water totaal (%)	18,7	2,8	10
Oppervlakte binnenwater (%)	8,7	2,8	9
Gemiddelde gemeentegrootte (km ² land)	76,2	136,8	5

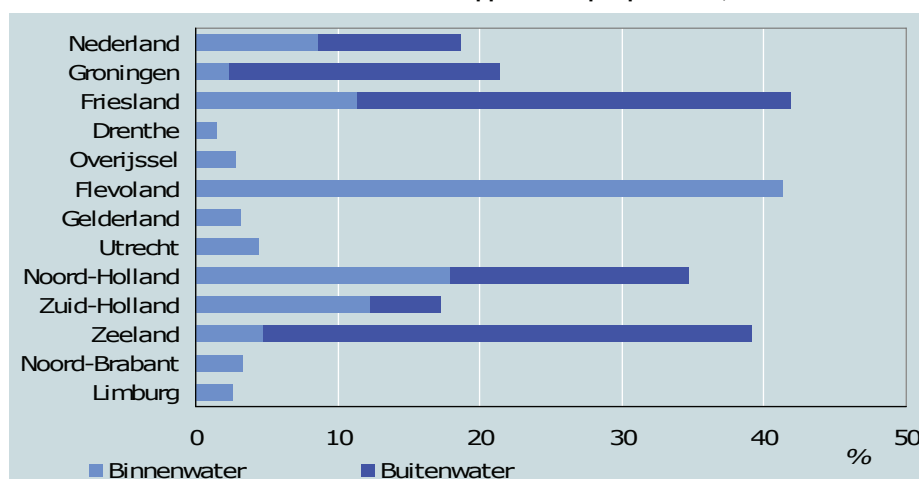
¹⁾ De gebruikte grenzen in dit hoofdstuk zijn van 2007. De onderliggende verdeling in land en water is van 2003.

²⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

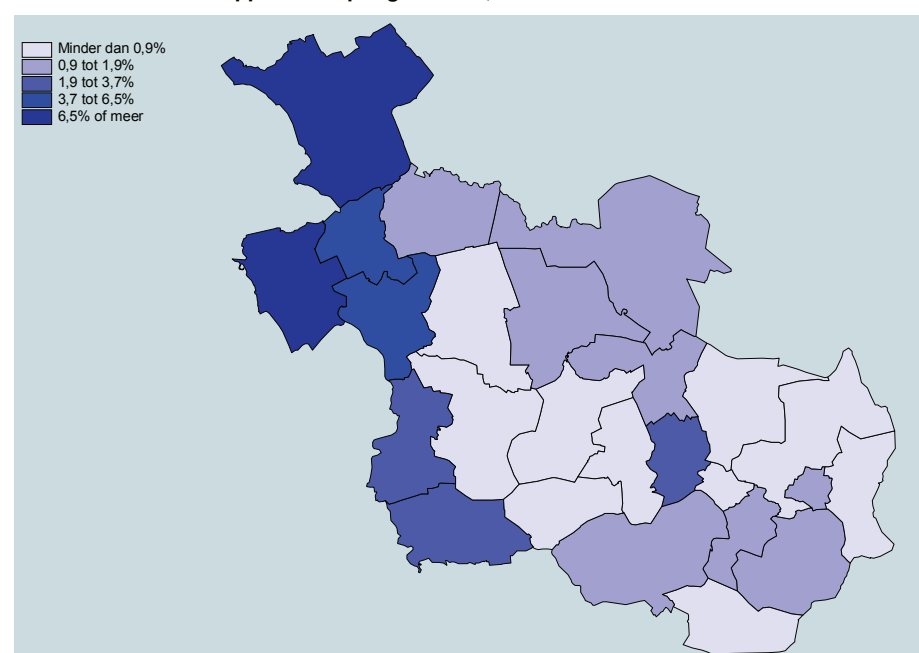
13.1 Gemiddelde oppervlakte land van gemeenten in Nederland, 1997-2007

13.2 Aandeel binnen- en buitenwater in totale oppervlakte per provincie, 2007

13.3 Aandeel water in oppervlakte per gemeente, 2007

14. Lokalisering

Gemeentelijke indeling

Op 1 januari 2007 telde Nederland 443 gemeenten. Het aantal gemeenten is de afgelopen jaren fors gedaald. Om de bestuurskracht van gemeenten te versterken, is veelvuldig gekozen voor schaalvergroting. In 1840 waren er in Nederland nog zo'n 1 220 gemeenten. De grote daling van het aantal gemeenten begon na 1970 toen het herindelingsbeleid met name gericht werd op hele streekplannen.

Ondanks het grote aantal opheffingen en nieuwvormingen van gemeenten hebben 298 gemeenten hun oorspronkelijke naam weten te behouden. Een derde van alle huidige gemeenten heeft sinds 1840 haar naam gewijzigd.

De provincie met de meeste gemeenten, zowel in 1840 als in 2007, is Zuid-Holland. Zeeland heeft in deze periode de grootste daling van aantal gemeenten gehad, terwijl het aantal Friese gemeenten het minst is afgenomen. De daling van het aantal gemeenten heeft zich ook voorgedaan in de provincie Overijssel, vooral na 2001. Tussen 1840 en 2007 is er een afname geweest van 62 naar 25 gemeenten. Dit is een daling van 60 procent. Het aantal gemeenten in Overijssel, met een nieuwe gemeentenaam na 1840, bedraagt 10.

Gemeenten naar inwonertal

Zuid-Holland heeft de meeste inwoners (3,5 miljoen) en Flevoland de minste (374 duizend). Het gemiddeld aantal inwoners per gemeente voor geheel Nederland bedraagt nog geen 37 duizend. Flevoland heeft met ruim 62 duizend inwoners per gemeente heeft het hoogste gemiddeld inwonertal van Nederland. Friesland heeft met zo'n 20 duizend inwoners per gemeente het laagste aantal. Het gemiddeld inwonertal per gemeente in de provincie Overijssel op 1 januari 2007 was 44 655. Overijssel heeft hiermee de derde plaats in rangvolgorde. Drie gemeenten in Overijssel hebben een inwonertal van minder dan 20 duizend inwoners. Het aantal gemeenten met meer dan 50 duizend inwoners is zes.

Gemeenten naar stedelijkheid

Voor de mate van de stedelijkheid per gemeente is uitgegaan van een ingedikte klassen-indeling van omgevingsadressendichtheid.

In Zuid- en Noord-Holland heeft een meerderheid van de gemeenten een stedelijk karakter; in Groningen komen stedelijke gemeenten het minst voor. Friesland telt de meeste niet stedelijke gemeenten.

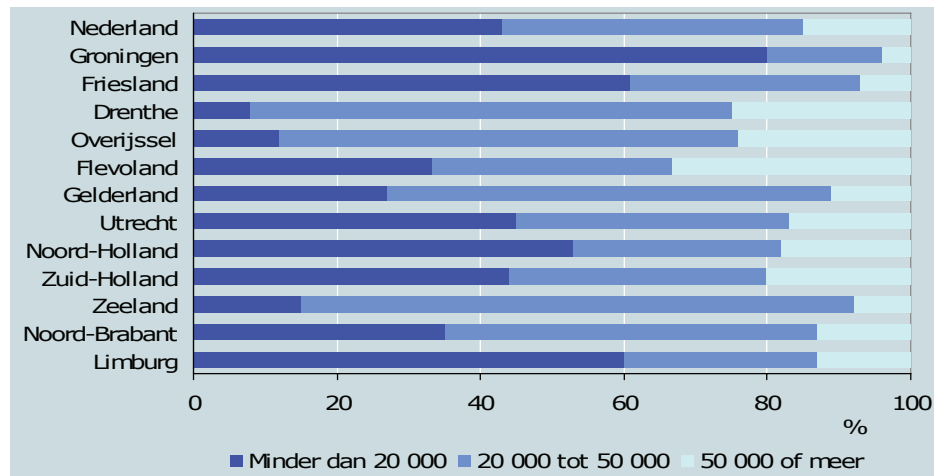
De provincie Overijssel telde op 1 januari 2007 8 stedelijke gemeenten, 10 weinig stedelijke gemeenten en 7 niet stedelijke gemeenten.

Tabel 14
Lokalisering, 2007

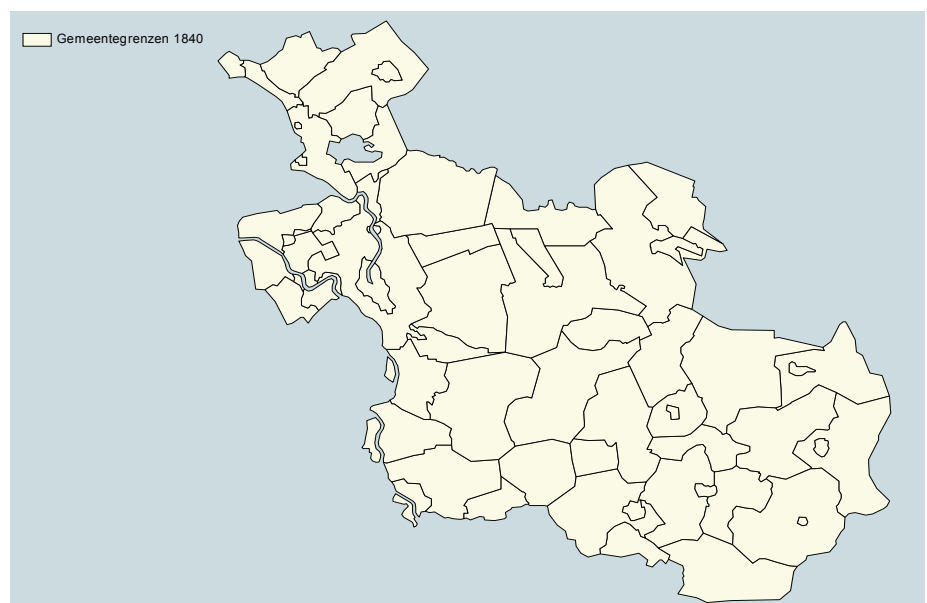
	Nederland	Overijssel	Rangorde ¹⁾
Aantal gemeenten	443	25	8
Gemeentenaam gewijzigd sinds 1840	145	10	7
Gemiddeld inwonertal per gemeente	36 925	44 655	3
Percentage stedelijke gemeenten	35	32	5
Percentage weinig stedelijke gemeenten	35	40	5
Percentage niet stedelijke gemeenten	30	28	7

¹⁾ De rangorde loopt van 1 tot en met 12, waarbij 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft.

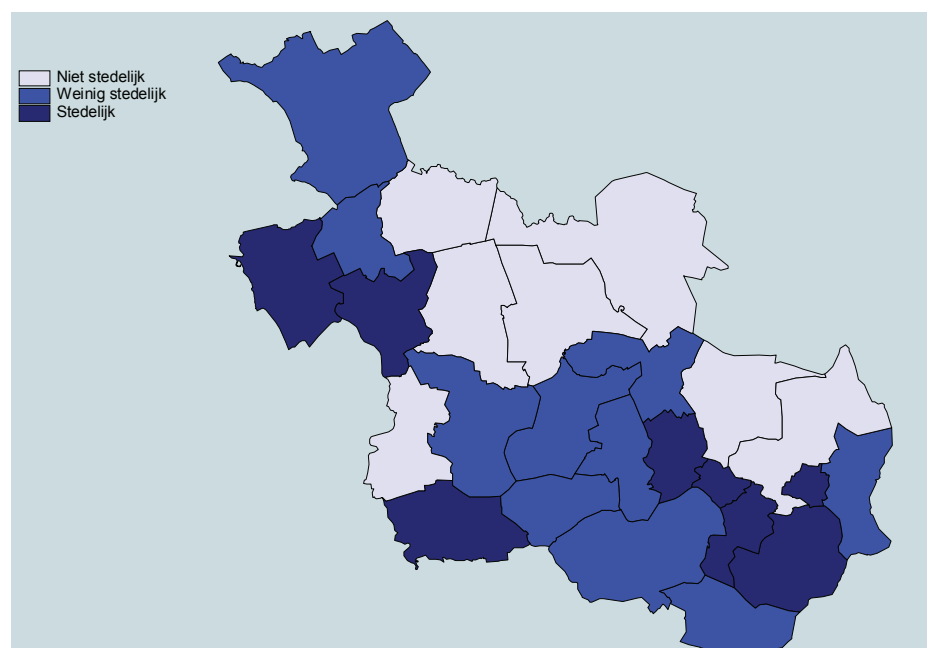
14.1 Aandeel gemeenten naar inwonertal per provincie, 2007

14.2 Gemeentelijke indeling van de provincie Overijssel, 1840

14.3 Gemeenten naar stedelijkheid, 2007

15. Gemeentelijke cijfers op de CBS-website

Databank StatLine

Via de CBS-website kunt u toegang krijgen tot StatLine, de elektronische databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie over vele maatschappelijke en economische onderwerpen in de vorm van tabellen, grafieken en kaarten. Deze resultaten kunt u gratis bekijken, printen of opslaan. Naast de mogelijkheid om te zoeken met trefwoorden, kan ook met behulp van de thema-indeling een keuze worden gemaakt uit alle publicaties in StatLine. Ten slotte kan een deel van de statistische informatie ook worden benaderd via de kaart.

Zoeken in StatLine

In StatLine zijn voor een groot aantal onderwerpen statistische gegevens over Nederlandse gemeenten te vinden. Over de belangrijkste onderwerpen zijn er speciale kerncijfertabellen. De snelste manier om cijfers te vinden, is als volgt. Ga naar de CBS homepage (www.cbs.nl) en klik op 'StatLine databank' of tik in de adresregel: statline.cbs.nl. U krijgt nu een scherm waarin u drie mogelijkheden heeft om StatLine te benaderen.

Zoeken in StatLine

De eerste ingang tot StatLine is zoeken met een trefwoord. Als u een trefwoord intoetst en daarna op 'zoek' klikt, selecteert een zoekmachine een lijst van StatLine-publicaties waarin het door u gekozen trefwoord voorkomt.

Selecteren via themaboom

De tweede mogelijkheid is zelf zoeken in de themaboom. Als u op 'Thema' klikt, wordt in de linkerkolom een lijst van 22 thema's getoond. Door een thema met de muis aan te klikken krijgt dit thema een blauwe kleur en wordt de inhoud van dit thema getoond in de kolom ernaast. Daar staan de subthema's en tabellen aangegeven. Op deze manier kunt u door de themaboom en zijn onderverdeling bladeren.

U kunt nu snel gemeentelijke gegevens vinden als u klikt op 'Nederland regionaal'. Door op het gele mapje te klikken, krijgt u de onderliggende thema's of publicaties te zien. Door bijvoorbeeld achtereenvolgens op de map 'Per thema', 'Arbeid en sociale zekerheid' en 'Sociale zekerheid' te klikken, komt u bij een lijst met publicaties.

StatLine themaboom

In de publicaties vindt u informatie over bijvoorbeeld de algemene bijstand en de arbeidsongeschiktheid. De publicatie 'Arbeidsongeschiktheid; regionaal' is ter illustratie geselecteerd en wordt geopend na aanklikken van de knop "Maak keuze". In het rechterdeel van het scherm ziet u vervolgens een overzicht van de onderwerpen in deze publicatie. Hier kunt u door de tabbladen 'Onderwerpen', 'Geslacht', 'Regio's', 'Leeftijd' en 'Perioden' te selecteren uw eigen tabel samenstellen. Wanneer u klaar bent met selecteren, klikt u op 'Toon gegevens' midden bovenin het scherm en wordt de door u samengestelde tabel op het scherm getoond. Uiteraard kunt u deze tabel afdrukken of opslaan op schijf. Als u op het pictogram met de diskette ('download') bovenin het scherm klikt, krijgt u de keuze om de tabel op te slaan in Excel-formaat of enig ander formaat. Via het kruimelpad of door te klikken op 'thema' (bovenin het scherm) kunt u terugkeren naar de themaboom.

StatLine publicatie

Selecteren via de kaart

De derde toegang tot StatLine is selecteren via een klikbare kaart. Hiermee zijn gemeenten rechtstreeks, in de kaart, aan te klikken. Dit is de cartografische toegang van StatLine. De cartografische toegang bevat naast gemeentelijke gegevens ook kerncijfers op een vijftal andere regionale niveaus, namelijk: landsdelen, provincies, COROP-gebieden, stadsgewesten en grootstedelijke agglomeraties. Deze zijn samengebracht in de StatLine-publicatie 'Regionale Kerncijfers Nederland' (RKN).

Keuzeschermb cartografische toegang

Home | Thema's | Cijfers | Publicaties | Methoden | Informatie voor | Over het CBS |

StatLine databank > Selecteer met kaart

Zoek op: Trefwoord | Thema | Kaart

Regionale Kerncijfers Nederland
Gewijzigd op 20 oktober 2008
Verschijningsfrequentie: onregelmatig

Tabeltoelichting

ok & verder

Help

Kies informatie over: Gemeenten

per: Provincie

in: 2008

Gebieden: Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Gelderland, Utrecht

U kunt gebieden selecteren door op de kaart te klikken of door ze uit de lijst te kiezen.

Inzoomen: Druk Ctrl-toets in en klik met muis of kies inzoomniveau.

Uitzoomen: Druk Shift-Ctrl en klik met muis in kaart.

Verschuiven: Druk Alt-toets en sleep met muis of verschuif rode vlak in kleine kaart.

In het eerste keuzeschermb kunt u de gebieden en het jaar kiezen waarover u informatie wenst. Gebruik hierbij de verschillende keuzelijsten en interactieve kaarten.

In de bovenste twee keuzelijsten rechts van de kaart kunt u groepen van gebieden selecteren. Bijvoorbeeld alle gemeenten in een provincie. Of alle provincies in een landsdeel. U kunt combinaties van gebieden selecteren variërend van landsdeel tot gemeente. Voor selectie van een individuele gemeente kiest u informatie over 'Gemeenten' per 'Gemeente'.

Selecteer in de keuzelijst met jaren het gewenste jaartal. Het gekozen jaar bepaalt welke kaart er links verschijnt. Dit is een direct gevolg van de jaarlijks wijzigende gemeentelijke indeling van Nederland.

In de grote keuzekaart van Nederland (links op het scherm) kunt u interactief een gebied aanklikken waar uw interesse naar uitgaat.

Een andere mogelijkheid om gebieden te selecteren is de keuzelijst met gebieden rechts van de kaart. Met de kleine hulpkaart (linksboven) kunt u navigeren. Na aanpassing van het zoomniveau (200 of 400%), kan met het rode vlak worden geschoven om de grotere kaart te verplaatsen.

In het volgende keuzeschermb bepaalt u welke informatie u over de gekozen gebieden wenst. U kunt de inhoud van een onderwerpgroep zien door te klikken op

Selecteer dan één van de bijbehorende onderwerpen of open wederom een onderwerpgroep.

SVG-viewer

De cartografische toegang wordt uitsluitend getoond indien u beschikt over de SVG-viewer (Scalable Vector Graphics). Via <http://www.adobe.nl/svg/viewer/install/main.html> is deze te downloaden.

Kaarten regionale indelingen

Als hulpmiddel voor gebruikers van regionale gegevens en indelingen geeft het CBS een viertal kaarten uit met de provincies, COROP-gebieden, stadsgewesten en grootstedelijke agglomeraties en tot slot de economisch-geografische gebieden.

Regionale indelingen 2007, provincies

Indeling van Nederland in 12 provincies

Gemeentelijke indeling van Nederland op 1 januari 2007

Op elke kaart staat een regionale indeling met de gemeentelijke indeling als ondergrond. Per regionale indeling is tevens aangegeven welke gemeenten daartoe behoren. Er zijn kaarten beschikbaar vanaf het jaar 2000. De kaarten zijn bij het CBS te koop op klein formaat (schaal 1 : 800 000, ~A3) en op groot formaat (schaal 1 : 400 000, ~A1). De kaarten zijn ook beschikbaar in PDF formaat via de website van het CBS.

16. StatLine-publicatie 'Gebieden in Nederland'

Nederland kent een groot aantal regionale indelingen. Naast de standaardindelingen zoals gemeenten en provincies telt ons land nog tal van andere gebieden of regio's. Voorbeelden zijn: arrondissementen, brandweergebieden, politieregio's, landbouwgebieden. Of er in de naamgeving sprake is van een gebied of een regio hangt af van het betreffende (beleids)veld.

In StatLine zijn publicaties te vinden waarin een relatie wordt gelegd tussen de gemeentelijke indeling en diverse andere indelingen van het Nederlands grondgebied. Ter illustratie is in onderstaande figuur de publicatie 'Gebieden in Nederland 2007' geselecteerd. Door één van de tabellen 'Gebieden In Nederland' te selecteren en op de knop 'maak keuze' te klikken, ziet u vervolgens een overzicht van de onderwerpen in deze publicatie. Naast de officiële code en naam van de gemeente, bevat de publicatie het onderdeel 'Lokalisering'. Met dit onderdeel kan worden nagegaan in welke gebieden of regio's een gemeente is gelegen (gelokaliseerd).

Gebieden in Nederland in StatLine

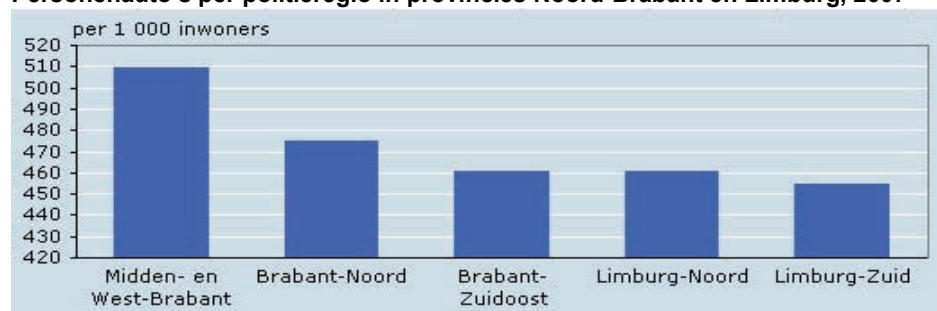
The screenshot shows the StatLine website interface. At the top, there's a navigation bar with links: Home, Thema's, Cijfers, Publicaties, Methoden, Informatie voor, Over het CBS. Below this is a search bar with 'Zoek op: Trefwoord' and a 'Thema | Kaart' button. The main content area is titled 'Kies tabel' and 'Blader door de thema's en kies een tabel'. It features a table with four columns: Thema's, Nederland regionaal, Indelingen, and Gebieden in Nederland. The 'Thema's' column lists various topics like 'Arbeid en sociale zekerheid', 'Bevolking', etc. The 'Nederland regionaal' column lists 'Kerncijfers', 'Krachtwijken', 'Indelingen', etc. The 'Indelingen' column lists 'Gebieden; historisch overzicht', 'Gebieden in Nederland', etc. The 'Gebieden in Nederland' column lists years from 1996 to 2008. A 'maak keuze' button is visible next to the 'Gebieden in Nederland' column.

In hoofdstuk 15 wordt een uitleg gegeven hoe u de onderwerpen uit een StatLine-publicatie zoals 'Gebieden in Nederland' kunt raadplegen, bewerken of opslaan. In StatLine vindt u ook de meest recente gegevens over gebieden in Nederland.

Voorbeeld gebruik 'Gebieden in Nederland'

Onderstaande grafiek en gegevens zijn niet direct beschikbaar in StatLine. Toch kunnen de beschikbare gemeentelijke cijfers over de personenauto's eenvoudig worden opgeteld tot politieregio's.

Personenauto's per politieregio in provincies Noord-Brabant en Limburg, 2007

De StatLine-tabel 'Regionale Kerncijfers Nederland' bevat uitkomsten over de personenauto's per afzonderlijke gemeente. In 'Gebieden in Nederland 2007' is weergegeven aan welke van deze vijf (van de in totaal 25) politieregio's de gemeenten toebehoren. Hieronder een voorbeeld voor vijf in deze politieregio's gelegen gemeenten.

Personenauto's per gemeente en gemeente per politieregio

Regionale Kerncijfers Nederland				Gebieden in Nederland 2007			
Gepubliceerd op 20 oktober 2008				Gepubliceerd op 4 augustus 2008			
Tabeltoelichting: Verschijningsfrequentie: onregelmatig				Tabeltoelichting: Verschijningsfrequentie: eenmalig			
Onderwerpen:	Bevolking	Verkeer en vervoer		Onderwerpen:	Lokaliseringen van gemeenten		
	Bevolkingssamenstelling op 1 januari	Motorvoertuigen			Landelijk dekkende gebieden		
	Totale bevolking	Personenauto's			Politieregio's		
Regio's	Perioden	aantal		Regio's	Naam		
Eindhoven	2007	209 699	89 743		Brabant-Zuidoost		
's-Hertogenbosch	2007	135 648	68 406		Brabant-Noord		
Maastricht	2007	119 038	44 328		Limburg-Zuid		
Tilburg	2007	201 259	84 912		Midden- en West-Brabant		
Venlo	2007	92 091	39 367		Limburg-Noord		

Door koppeling van beide reeksen kunnen uitkomsten over personenauto's per politieregio worden samengesteld. Voor het koppelen van gegevens kan gebruik worden gemaakt van bijvoorbeeld Access. De uiteindelijke uitkomsten kunnen worden verkregen door bijvoorbeeld gebruik te maken van de functie 'draaitabel' in Excel.

	A	B	C	D	E	F	G
1							
2		Paginavelden hier neerzetten					
3							
4	Politieregio: code en naam	Gegevens	Totaal				
5	20 Midden- en West-Brabant	Som van Inwoners	1061311				
6		Som van Personenauto's	540515				
7	21 Brabant-Noord	Som van Inwoners	629598				
8		Som van Personenauto's	299212				
9	22 Brabant-Zuidoost	Som van Inwoners	728133				
10		Som van Personenauto's	335555				
11	23 Limburg-Noord	Som van Inwoners	512963				
12		Som van Personenauto's	236300				
13	24 Limburg-Zuid	Som van Inwoners	614842				
14		Som van Personenauto's	279587				

Lijst met draaitabelvelden

Sleep de gewenste items naar het draaitabelrapport

- Inwoners
- Personenauto's
- Politieregio: code en naam

Het is niet altijd mogelijk om gemeentelijke cijfers op te tellen tot totalen voor een bepaald gebied. Bij sommige onderwerpen ontbreken voor een aantal gemeenten cijfers om redenen van statistische betrouwbaarheid, geheimhouding of niet aanwezig zijn van gegevens in het basismateriaal (non-respons).

17. Leeswijzer en begrippenlijst

Leeswijzer

Rangorde provincies

De rangorde van de provincie in de tabellen in de hoofdstukken loopt van 1 tot 12 waarbij rangorde 1 de hoogste score onder de provincies aangeeft. In het geval dat twee provincies eenzelfde rang hebben op een variabele is van beide provincies de laagste score weergegeven en is de hoogste weggelaten.

Bron van de gebruikte gegevens

De primaire bron voor de in deze publicatie gebruikte gegevens is de CBS-Statline publicatie Regionale Kerncijfers Nederland. In enkele gevallen is ook gebruik gemaakt van gegevens uit andere CBS-bronnen. Deze gegevens zijn terug te vinden in de Statline databank die toegankelijk is via de website van het CBS. In de teksten is aangegeven als gebruik is gemaakt van voorlopige cijfers. Voor de meest recente en definitieve cijfers wordt de lezer aangeraden om de Statline databank te raadplegen. Zie hoofdstuk 15 en 16 voor meer informatie.

Begrippenlijst

Onderstaande toelichting bevat per hoofdstuk de belangrijkste begrippen die in deze *Provincie Op Maat* zijn gebruikt. Per hoofdstuk is alfabetisch gesorteerd.

Hoofdstuk 1 Bevolking naar leeftijd en herkomst

Allochtonen - Personen van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

Autochtonen - Personen van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren.

Bevolking – Het geregistreerd aantal personen van Nederland.

Demografische druk - De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Groene druk - De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Grijze druk - De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Herkomstgroepering - Kenmerk dat weergeeft met welk land een persoon een feitelijke verwantschap heeft, gegeven het geboorteland van de ouders of van zichzelf. Dit kenmerk maakt onderscheid tussen autochtoon en allochtoon. Binnen de allochtonen is er een onderscheid gemaakt tussen westerse en niet-westerse allochtonen. Dit is ingegeven door de grote verschillen in sociaal-economische en culturele situatie. Binnen de groep niet-westerse allochtonen worden de vier grote doelgroepen van het minderhedenbeleid van de overheid onderscheiden, te weten de herkomst Turkije, Marokko, Suriname en Nederlandse Antillen/Aruba.

Inwoners op 1 januari - De geregistreerde bevolking van Nederland op 1 januari.

Inwoners op 31 december - De geregistreerde bevolking van Nederland op 1 januari plus de bevolkingsgroei over het jaar inclusief het saldo van administratieve correcties en overige correcties.

Marokko - Allochtonen met als herkomstgroepering Marokko, Ifni, Spaanse Sahara of Westelijke Sahara.

Nederlandse Antillen en Aruba - Allochtonen met als herkomstgroepering de tot het Nederlandse koninkrijk behorende eilanden Bonaire, Curaçao, Saba, Sint-Eustatius, Sint-Maarten of Aruba.

Niet-westerse allochtonen - Het CBS rekent personen tot de allochtonen als ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland zijn geboren (de eerste generatie) en personen die in Nederland zijn geboren (de tweede generatie). Tot de categorie 'niet-westers' behoren allochtonen uit Turkije, Afrika, Latijns-Amerika en Azië met uitzondering van Indonesië en Japan. Op grond van hun sociaal-economische en -culturele positie worden allochtonen uit deze twee landen tot de westerse allochtonen gerekend. Het gaat vooral om mensen die in voormalig Nederlands Indië zijn geboren en werknemers van Japanse bedrijven met hun gezin.

De herkomstgroepering wordt bepaald aan de hand van het geboorteland van de persoon zelf (1e generatie) of dat van de moeder (2e generatie), tenzij de moeder in Nederland is geboren. In dat geval is gerubriceerd naar het geboorteland van de vader.

Totale druk - de verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Westerse allochtonen - Allochtonen met als herkomstgroepering één van de landen in de werelddelen Europa (met uitzondering van Turkije), Noord-Amerika en Oceanië of Indonesië of Japan.

Hoofdstuk 2 Burgerlijke staat, huishoudens en bevolkingsdichtheid

Bevolkingsdichtheid - Aantal inwoners op 1 januari per vierkante kilometer land.

Eenpersoonshuishoudens - Een persoon die alleen in een woonruimte woont en zelf in de dagelijkse behoeften voorziet.

Gehuwd - Burgerlijke staat die ontstaat na sluiting van een huwelijk of het aangaan van een geregistreerd partnerschap. Inclusief personen die gescheiden zijn van tafel en bed, want zij blijven formeel gehuwd.

Gemiddelde huishoudensgrootte - Het aantal in particuliere huishoudens levende personen gedeeld door het aantal particuliere huishoudens.

Gescheiden - Burgerlijke staat die ontstaat na ontbinding van een huwelijk door echtscheiding of na ontbinding van een geregistreerd partnerschap anders dan door het overlijden van de partner. Exclusief personen die gescheiden zijn van tafel en bed, want zij blijven formeel gehuwd.

Meerpersoonshuishoudens met kinderen - Meerpersoonshuishouden met thuiswonende kinderen. Thuiswonende kinderen zijn personen die ongeacht leeftijd of burgerlijke staat een kind-ouder relatie hebben met één of twee tot het huishouden behorende ouders. Onder thuiswonende kinderen worden ook begrepen adoptie- en stiefkinderen maar geen pleegkinderen.

Meerpersoonshuishoudens zonder kinderen - Meerpersoonshuishouden zonder thuiswonende kinderen. Thuiswonende kinderen zijn personen die ongeacht leeftijd of burgerlijke staat een kind-ouder relatie hebben met één of twee tot het huishouden behorende ouders. Onder thuiswonende kinderen worden ook begrepen adoptie- en stiefkinderen maar geen pleegkinderen.

Ongehuwd - Burgerlijke staat die aangeeft dat een persoon nog nooit een huwelijk heeft gesloten of een geregistreerd partnerschap is aangegaan.

Overige huishoudens - Huishoudens bestaande uit personen die met andere personen op eenzelfde adres wonen maar geen partnerrelatie met die andere personen onderhouden en geen kind zijn van die andere personen. Te denken valt bijvoorbeeld aan studenten die een huishouden vormen of aan twee zussen die samen in een huis wonen.

Particuliere huishoudens - Particuliere huishoudens bestaan uit één of meer personen die alleen of samen in een woonruimte zijn gehuisvest en zelf in hun dagelijks onderhoud voorzien. Naast eenpersoonshuishoudens onderscheiden we meerpersoonshuishoudens (niet-gehuwde paren met en zonder kinderen, echtparen met en zonder kinderen, eenouderhuishoudens en overige huishoudens).

Hoofdstuk 3 Loop van de bevolking

Bevolkingsgroei - Het geboorteoverschot plus het vestigingsoverschot (binnenlands migratieoverschot en migratieoverschot) plus het saldo van de administratieve correcties en de overige correcties.

Bevolkingsgroei, relatief - Bevolkingsgroei uitgedrukt per duizend van de beginbevolking op 1 januari in de periode waarin de desbetreffende mutaties (geboorte, overlijdensgevallen en dergelijke) plaatsvinden.

Binnenlands migratiesaldo - Saldo van:

- 1) vestiging in de gemeente uit andere gemeenten binnen Nederland en
- 2) vertrek uit de gemeente naar andere gemeenten binnen Nederland.

Binnenlands migratiesaldo, relatief - Binnenlands migratiesaldo per duizend van de gemiddelde bevolking in het waarnemingsjaar.

Emigratie - Vertrek van personen naar het buitenland plus de administratief afgevoerde personen min de administratief opgenomen personen.

Geboorte - Het aantal levendgeborenen van 1 januari tot en met 31 december. Elke levendgeborene is geteld naar de woongemeente van de geborene en dus niet naar de gemeente waar de geboorte heeft plaatsgevonden.

Geboorte, relatief - Het aantal levendgeborenen van 1 januari tot en met 31 december per duizend van de gemiddelde bevolking.

Geboorteoverschot - Het aantal levendgeborenen min het aantal sterfgevallen. Ook wel: natuurlijke bevolkingsgroei.

Geboorteoverschot, relatief - Geboorteoverschot per duizend van de gemiddelde bevolking.

Immigratie - Vestiging in Nederland vanuit het buitenland.

Migratieoverschot - Zie migratiesaldo.

Migratiesaldo - Het aantal gevestigde personen min het aantal vertrokken personen inclusief het saldo van de administratieve correcties (administratieve opnemingen min administratieve afvoeringen).

Migratiesaldo, relatief - Migratieoverschot per duizend van de gemiddelde bevolking in het waarnemingsjaar.

Sterfte - Het aantal overledenen van 1 januari tot en met 31 december waarbij een bevoegde arts een overlijdensakte heeft getekend. Elke overledene is geteld naar de woongemeente van de overledene en dus niet naar de gemeente waar het overlijden heeft plaatsgevonden.

Sterfte, relatief - Het aantal overledenen van 1 januari tot en met 31 december per duizend van de gemiddelde bevolking.

Hoofdstuk 4 Bevolkingsprognose

Eenpersoonshuishouden - Personen die alleen in een woonruimte zijn gehuisvest. Tot de eenpersoonshuishoudens worden ook personen gerekend die met anderen eenzelfde adres bewonen maar een eigen huishouding voeren.

Meerpersoonshuishoudens - Niet-gehuwde paren, echtparen, eenouderhuishoudens en overige huishoudens.

Overige huishoudens - Huishoudens bestaande uit personen die met andere personen op eenzelfde adres wonen maar geen partnerrelatie met die andere personen onderhouden en geen kind zijn van die andere personen. Te denken valt bijvoorbeeld aan studenten die een huishouden vormen of aan twee zussen die samen in een huis wonen.

Hoofdstuk 5 Onderwijs

Basisonderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet primair onderwijs (WPO). Het reguliere basisonderwijs is bedoeld voor kinderen van 4-12 jaar.

Beroepsbegeleidende leerweg - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). De beroepsbegeleidende leerweg (BBL) bestond voor 1996 uit het beroepsbegeleidend onderwijs en het leerlingwezen. Het betreft hier vol- én deeltijdonderwijs.

Beroepsopleidende leerweg - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). De beroepsopleidende leerweg (BOL) bestond voor 1996 uit het middelbaar beroepsonderwijs. Het betreft hier vol- én deeltijdonderwijs.

Speciale scholen (expertisecentra) - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet op de expertisecentra (WEC). De WEC regelt al het overige speciaal onderwijs (zowel basis als voortgezet) dat niet is opgenomen in de Wet primair onderwijs (WPO) of de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) en omvat een tiental onderwijstypen.

Havo - Hoger algemeen voortgezet onderwijs.

Hoger beroepsonderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Het betreft hier voltijdonderwijs, deeltijdonderwijs en duaal onderwijs.

Middelbaar beroepsonderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). Het omvat de beroepsopleidende leerweg (BOL) en de beroepsbegeleidende leerweg (BBL). Het betreft hier vol- én deeltijdonderwijs.

Schoolgemeente - Een schoolgemeente beschrijft de groep leerlingen die naar school gaat op een vestiging die in de betreffende gemeente dan wel regio staat.

Speciaal basisonderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet primair onderwijs (WPO). Het speciaal basisonderwijs is bedoeld voor kinderen die meer hulp behoeven bij de opvoeding en het leren dan het reguliere basisonderwijs kan bieden.

VMBO – Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs.

Voortgezet onderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) met uitzondering van het praktijkonderwijs. De WVO omvat de volgende onderwijssoorten: vwo, havo, vmbo, lwoo, praktijkonderwijs en speciaal voortgezet onderwijs (svo).

Voortgezet onderwijs algemene leerjaren 1-2 - Sinds 1993 starten leerlingen in het voortgezet onderwijs met een periode van 'basisvorming'. Tijdens de basisvorming volgen alle leerlingen gezamenlijk een breed samengesteld vakkenaanbod, dat niet verschilt per schoolsoort. De duur van de basisvorming kan van school tot school verschillen. Het uitgangspunt is drie jaar, maar een duur van twee of vier jaar is ook mogelijk. In deze tabel worden de eerste twee leerjaren alleen weergegeven als gemeenschappelijke leerjaren; gemeenschappelijk voor alle schoolsoorten behalve het praktijkonderwijs.

Vwo – Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs.

Wetenschappelijk onderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Uitgezonderd zijn de theologische universiteiten, de Universiteit voor Humanistiek, de transnationale Universiteit Limburg, de Universiteit van Nijenrode en de Open Universiteit. Het betreft hier voltijdonderwijs, deeltijdonderwijs en duaal onderwijs.

Woongemeente - Een woongemeente beschrijft de groep leerlingen en studenten die op 1 oktober van het schooljaar of studiejaar in de betreffende gemeente dan wel regio woont. Niet van elke leerling/student is bekend wat de woongemeente is. In het nationale totaal zit bij elke schoolsoort een groep leerlingen/studenten waarvan de woongemeente niet bekend is.

Hoofdstuk 6 Woningvoorraad

Gemiddelde woningwaarde - Voor de bepaling van de gemiddelde woningwaarde is niet gebruik gemaakt van alle WOZ-objecten die als woning zijn getypeerd. De wet WOZ onderscheidt drie categorieën woningen. Globaal kunnen deze worden omschreven als woningen dienend tot hoofdverblijf, woningen met praktijkruimte en recreatiewoningen en overige woningen. Deze laatste categorie omvat naast recreatiewoningen onder meer garageboxen. Om een zo zuiver mogelijk beeld van de woningmarkt te geven is deze categorie buiten beschouwing gelaten bij het bepalen van de gemiddelde woningwaarde. Daarnaast is van belang op te merken dat boerderijen en andere onroerende goederen waarin wel wordt gewoond, maar die in hoofdzaak worden gebruikt voor niet-woondoeleinden (bijvoorbeeld een winkel met bovenwoning), tot de niet-woningen zijn gerekend. De stijging van de gemiddelde woningwaarde per gemeente vergeleken met 2006 betreft alleen de gemeenten die niet bij een gemeentelijke herindeling per 1 januari 2007 zijn betrokken. Waardepeildatum 1 januari 2005.

Recreatiewoningen - Het aantal recreatiewoningen op 1 januari. Een recreatiewoning is een tot bewoning bestemd gebouw dat gelegen is op een officieel voor recreatie aangewezen terrein en/of bestemd is voor bewoning gedurende de vakantie. Een recreatiewoning voldoet aan alle criteria die gelden voor woningen, maar hoeft niet geschikt te zijn voor bewoning gedurende het gehele jaar. De recreatiewoningvoorraadcijfers zijn gebaseerd op de uitkomsten van de administratieve woningtelling met peildatum 1 januari 1992 en de daarna door de gemeenten aan het CBS gemelde mutaties.

Saldo vermeerdering woningen - Per duizend woningen op 1 januari. Het saldo vermeerdering betreft het verschil tussen het aantal woningen dat aan de voorraad is toegevoegd en het aantal dat aan de voorraad is onttrokken. Toegevoegd door nieuwbouw of andere redenen. Onttrokken door brand, afbraak, sloop, verbouw, onbewoonbaarverklaring, verandering van bestemming en andere redenen. De berekening van het saldo is inclusief administratieve correcties.

Voorraad woningen - Aantal woningen op 1 januari. Een woning is een tot bewoning bestemd gebouw dat, vanuit bouwtechnisch oogpunt gezien, bestemd is voor permanente bewoning door één particulier huishouden.

Voorraad wooneenheden - Het aantal wooneenheden per 1 januari. Een wooneenheid is een deel van een tot permanente bewoning bestemd gebouw door een particulier huishouden en dat voldoet aan alle criteria die van toepassing zijn op woningen. Voor eventueel ontbrekende keuken en/of douche dient een gemeenschappelijke voorziening in het gebouw aanwezig te zijn. Het gebouw waarin de wooneenheid is gelegen, is gebouwd of verbouwd met als bestemming bewoning door meerdere particuliere huishoudens.

De voorraadcijfers zijn gebaseerd op de administratieve woningtelling met als peildatum 1 januari 1992 en de daarna door de gemeenten aan het CBS gemelde mutaties.

Waarde onroerende zaken - Sinds 1 januari 1995 is de wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) van kracht. Deze wet verplicht gemeenten al het onroerend goed binnen de gemeentegrenzen periodiek te taxeren en de aldus vastgestelde WOZ-waarde te gebruiken bij het bepalen van de gemeentelijke aanslag Onroerende Zaak Belastingen (OZB). Verder dienen de gemeenten de individuele WOZ-waarden te leveren aan de Belastingdienst en de Waterschappen ten behoeve van de heffing van de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting en de waterschapsomslagen.

Woningdichtheid - Totaal aantal woningen op 1 januari per vierkante kilometer land (exclusief wooneenheden en recreatiewoningen).

Hoofdstuk 7 Nieuwbouw

Eengezinswoning - Elke woning die tevens een geheel pand vormt. Hieronder vallen dus niet alleen de vrijstaande woningen, maar ook aangebouwde woningen zoals twee onder één kap gebouwde hele huizen, boerderijen met woning en voorts alle eengezinsrijenhuisen.

Meergezinswoning - Flats, galerijwoningen, portiekwoningen, beneden- en bovenwoningen, woningen boven bedrijfsruimten voor zover deze zijn voorzien van een buiten de bedrijfsruimte gelegen toegangsdeur, alsmede de woongelegenheden in serviceflats en dergelijke.

Nieuwbouwwoningen - Aantal in een bepaald jaar gereedgekomen woningen als gevolg van nieuwbouw.

Hoofdstuk 8 Arbeid

Baan - Een baan is een werkkring van een werknemer. Als iemand meer dan één werkkring heeft, telt elke werkkring als een afzonderlijke baan. De banen van beroepsmilitairen zijn wel geteld bij het landelijk totaal maar niet bij de onderliggende regionale niveaus.

Commerciële dienstverlening (G/K) - SBI-codering:

G: Reparatie consumentenartikelen; handel.

H: Horeca.

I: Vervoer, opslag en communicatie.

J: Financiële instellingen.

K: Verhuur en zakelijke dienstverlening.

Landbouw, bosbouw en visserij (A/B) - SBI-codering:

A: Landbouw, jacht en bosbouw.

B: Visserij.

Niet-commerciële dienstverlening (L/O) - SBI-codering:

L: Openbaar bestuur; sociale verzekeringen.

M: Onderwijs.

N: Gezondheids- en welzijnszorg.

O: Cultuur, recreatie en overige dienstverlening.

Standaard Bedrijfsindeling (SBI) - Bedrijven worden ingedeeld naar de voornaamste activiteit volgens de Standaard Bedrijfsindeling 1993 (SBI'93).

Werknemer - Iemand die arbeid verricht op basis van loon of salaris in dienst van bedrijven en instellingen.

Winning en energievoorziening (C/F) - SBI-codering:

C: Delfstoffenwinning.

D: Industrie.

E: Openbare voorzieningsbedrijven.

F: Bouwnijverheid.

Hoofdstuk 9 Bedrijfsvestigingen

Bedrijf - Een bedrijf is de feitelijke transactor in het productieproces gekenmerkt door zelfstandigheid ten aanzien van de beslissingen over dat proces en door het aanbieden van zijn producten aan derden. Uit deze definitie en met name uit het element zelfstandigheid volgt dat een bedrijf meer dan één vestiging kan omvatten, maar ook meer dan één juridische eenheid. (Onder juridische eenheden worden zowel natuurlijke als rechtspersonen verstaan). Dit is het geval wanneer de afzonderlijke vestigingen of juridische eenheden niet zelfstandig opereren. Andersom komt het voor dat binnen een juridische eenheid verschillende onderdelen te onderscheiden zijn die wat betreft de productie zelfstandig opereren. Deze vormen dan op grond van de definitie evenzovele bedrijven. Dit laatste doet zich vooral voor bij grotere concerns met uiteenlopende activiteiten. Wanneer een aldus gedefinieerde eenheid zich uitstrekt over verschillende landen wordt terwille van de nationale statistiek het Nederlandse deel als een geheel bedrijf beschouwd.

In de officiële CBS-terminologie wordt het bedrijf zoals hier gedefinieerd bedrijfseenheid (BE) genoemd, zodat geen verwarring kan ontstaan met de term bedrijf uit het - in dit opzicht weinig precieze - spraakgebruik. De statistische eenheid bedrijf is een operationalisering van de kind-of-activity unit, zoals gedefinieerd door Eurostat. Deze definitie combineert twee eisen die strijdig kunnen zijn: bijdragen aan één activiteit versus het overeenkomen met één of meer operationele eenheden. Nederland geeft bij het operationaliseren naar de statistische eenheid bedrijf prioriteit aan de tweede eis.

Bedrijfsvestiging - Bedrijven hebben één of meer lokale eenheden, zogenaamde vestigingen. De meeste bedrijven bestaan uit één vestiging, een kleine zes procent van de bedrijven heeft meer dan één vestiging. Een vestiging is een afzonderlijk gelegen ruimte, terrein of complex van ruimten of terreinen, benut door een onderneming voor de uitoefening van activiteiten. Meerdere locaties van een bedrijf binnen één postcodegebied worden als één vestiging beschouwd. Vestigingen worden ingedeeld naar de economische activiteit van het bedrijf waartoe zij behoren.

Hoofdstuk 10 Sociale zekerheid

AO-uitkeringen - Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen krachtens de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) en de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) die aan het eind van de verslagperiode niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

Vanaf 29 december 2005 is voor nieuwe gevallen de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) van kracht geworden. Het aantal WAO-uitkeringen betreft dus de oude gevallen van vóór 29 december 2005. De Wet WIA kent de twee regelingen inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten (IVA) en werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA). Het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen in het kader van de regeling IVA en de regeling WGA dat aan het eind van de verslagperiode niet was beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen, komt binnenkort regionaal beschikbaar. Het totaal aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen is nu dus exclusief het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen krachtens de Wet WIA.

Afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie voor de intreding van de volledige of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid kan aanspraak bestaan op meer dan één uitkering. Er is dan sprake van samenloop van uitkeringen. Het gaat hierbij om zo'n tienduizend uitkeringen. Bij een dergelijke samenloop zijn van elke uitkering de gegevens opgenomen. De tabel geeft dus geen informatie over het aantal mensen met één of meer uitkeringen, maar wel over het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en de bijbehorende kenmerken van de uitkering of uitkeringontvanger. Dit betekent dat formeel

niet gezegd kan worden dat bijvoorbeeld mannen vaker een arbeidsongeschiktheids-uitkering hebben dan vrouwen, maar wel dat de uitkeringen vaker betrekking hebben op mannen dan op vrouwen. De cijfers zijn exclusief de uitkeringen aan uitkeringsgerechtigden in het buitenland. Het nationaal totaal is inclusief de arbeidsongeschiktheidsregelingen (WAO, Wajong, WAZ) waarbij de leeftijd van de aanvrager onbekend is, waarbij het geslacht van de aanvrager onbekend is of waarbij de woon- of verblijfplaats van de aanvrager onbekend is.

AO-uitkeringen, relatief - AO-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar op 31 december.

IOAW-uitkeringen - De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) voorziet in een werkloosheidsregeling die aan oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers een inkomensgarantie biedt op het niveau van het sociaal minimum. De uitkomsten geven niet het aantal personen weer dat afhankelijk is van een IOAW-uitkering, maar het aantal uitkeringen dat aan huishoudens is toegekend. Dit is met name van belang bij huishoudens van (echt)paren; hoewel bij (echt)paren beide partners voor gelijke delen recht hebben op de uitkering, is er toch sprake van slechts één uitkering en wordt alleen het geslacht van degene die de uitkering daadwerkelijk heeft aangevraagd in beschouwing genomen. Doordat bij (echt)paren de uitkering overwegend wordt aangevraagd door een man, zijn gegevens over vrouwen in de uitkomsten ondervertegenwoordigd. Het nationaal totaal is inclusief de IOAW-uitkeringen waarbij het geslacht van de aanvrager onbekend is.

IOAZ-uitkeringen - De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) biedt een inkomensgarantie op het niveau van het sociaal minimum voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen. De hier gepresenteerde uitkomsten geven niet het aantal personen weer dat afhankelijk is van een IOAZ-uitkering, maar het aantal uitkeringen dat aan huishoudens is toegekend. Dit is met name van belang bij huishoudens van (echt)paren; hoewel bij (echt)paren beide partners voor gelijke delen recht hebben op de uitkering, is er toch sprake van slechts één uitkering en wordt alleen het geslacht van degene die de uitkering daadwerkelijk heeft aangevraagd in beschouwing genomen.

Wajong-uitkeringen - Het aantal uitkeringen krachtens de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong).

Wajong-uitkeringen, relatief - Wajong-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar op 31 december.

WAO-uitkeringen - Het aantal uitkeringen krachtens de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO).

WAO-uitkeringen, relatief - WAO-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar op 31 december.

WAZ-uitkeringen - Het aantal uitkeringen krachtens de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ).

WAZ-uitkeringen, relatief - WAZ-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar op 31 december.

WWB-uitkeringen - Uitkeringen aan thuiswonenden krachtens de Wet werk en bijstand. De uitkomsten geven niet het aantal personen weer dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering, maar het aantal uitkeringen dat aan huishoudens is toegekend. Dit is met name van belang bij huishoudens van (echt)paren; hoewel bij (echt)paren beide partners voor gelijke delen recht hebben op de uitkering, is er toch sprake van slechts één uitkering. Bij de cijfers is er voor gekozen om bij het toedelen van uitkeringen aan (echt)paren consequent de persoonskenmerken over te nemen van de oudste persoon van het (echt)paar. Het nationaal totaal is inclusief de WWB-uitkeringen waarbij degene aan wie de uitkering toebedeeld wordt 65 jaar of ouder is, de leeftijd onbekend is of waarbij het geslacht onbekend is.

WWB-uitkeringen, relatief - Bij het bepalen van het aantal WWB-uitkeringen per duizend huishoudens vindt enige vertekening plaats omdat de standcijfers van het aantal WWB-uitkeringen per 31 december en het aantal huishoudens per 1 januari van het betreffende jaar zijn.

WW-uitkeringen - Uitkeringen krachtens de werkloosheidswet (WW). Afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie voor de intreding van de werkloosheid kan aanspraak bestaan op meer dan één uitkering. Er is dan sprake van samenloop van uitkeringen. Bij een dergelijke samenloop zijn van elke uitkering de gegevens opgenomen. De tabellen geven dus geen informatie over het aantal mensen met één of meer uitkeringen, maar wel over het aantal WW-uitkeringen en de bijbehorende kenmerken van de uitkering of uitkeringsontvanger. Dit betekent dat formeel niet gezegd kan worden dat bijvoorbeeld mannen vaker een WW-uitkering hebben dan vrouwen, maar wel dat de uitkeringen vaker betrekking hebben op mannen dan op vrouwen. Het nationaal totaal is inclusief de WW-uitkeringen waarbij de leeftijd van de aanvrager onbekend is, waarbij de woon- of verblijfplaats van de aanvrager onbekend is of waarbij de aanvrager woonachtig is in het buitenland.

WW-uitkeringen, relatief - WW-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar op 31 december.

Hoofdstuk 11 Veestapel en mestproductie

Dunne mest - Alle rundveemest (uitgezonderd de stalmest van zoog-, mest- en weidekoeien), de weidemest van schapen, paarden en pony's, alle varkensmest en de mest van leghennen in een stalsysteem met dunne mest.

Fosfaat - Fosfaatproductie (als P_2O_5) van de gehele veestapel in het gehele jaar. Er zijn voor fosfaat geen gasvormige verliezen. De fosfaatexcretie is dus gelijk aan de hoeveelheid in de mest op het moment van aanwenden.

Kalium - Kali-productie (als K_2O) van de gehele veestapel in het gehele jaar. Er zijn voor kalium geen gasvormige verliezen. De kali-excretie is dus gelijk aan de hoeveelheid in de mest op het moment van aanwenden.

Mineralen per hectare cultuurgrond - De mineralenuitscheidingsfactoren per hectare cultuurgrond zijn berekend met behulp van de totale cultuurgrond exclusief braakland (natuurbraak en groenbraak) en snel groeiend hout.

Overig vee - Schapen, paarden en pony's, geiten, konijnen, edelpelsdieren en pluimvee met uitzondering van kippen.

Runderen - Jongvee, melk- en kalfkoeien, zoogkoeien en vlees- en weidekoeien, fokstieren en kalveren.

Stikstofuitscheiding - Stikstofuitscheiding (als N-totaal) van de gehele veestapel in het gehele jaar.

Varkens - Biggen, vleesvarkens en fokvarkens.

Vaste mest - De stalmest van vleeskoeien, schapen, geiten, paarden en pony's, de pluimveemest in stalsystemen met vaste mest en de mest van konijnen en pelsdieren.

Hoofdstuk 12 Verkeer en vervoer

Bedrijfsmotorvoertuigen - Bedrijfsvoertuigen met een motor (dus met uitzondering van aanhangwagens en opleggers) die ingericht zijn voor het vervoer van goederen of personen, voor het uitvoeren van bijzondere doeleinden of voor het trekken van opleggers:

1. Bestelauto's (drie- en vierwielige vrachtoertuigen, waarvan het ledig gewicht vermeerderd met het laadvermogen ten hoogste 3 500 kg bedraagt).
2. Vrachtauto's (vier- en meerwielige ongelede vrachtoertuigen, waarvan het ledig gewicht vermeerderd met het laadvermogen meer dan 3 500 kg bedraagt).

3. Trekkers (motorvoertuigen ingericht voor het trekken van opleggers).
4. Speciale voertuigen (bedrijfsauto's voor bijzondere doeleinden zoals brandweerauto's, reinigingsauto's, takelwagens).
5. Autobussen (motorvoertuigen ingericht voor het vervoer van behalve de bestuurder negen of meer passagiers).

Gemeentelijke en waterschapswegen - Wegen beheerd door gemeente of waterschap. Waterschapswegen vormen een belangrijk deel van het wegennet buiten de bebouwde kom van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland.

Motortweewielers - Motorrijwielen, scooters, motorcarriers en motorinvalidenwagens met een motorrijwielkentekenbewijs.

Motortweewielers, relatief - Motorrijwielen, scooters, motorcarriers en motorinvalidenwagens met een motorrijwielkentekenbewijs per duizend inwoners op 1 januari.

Personenauto's - Motorvoertuigen ingericht voor het vervoer van ten hoogste acht passagiers behalve de bestuurder, met inbegrip van combinatiewagens.

Personenauto's, relatief - Personenauto's per duizend inwoners op 1 januari. Bij het bepalen van het aantal voertuigen per geografische eenheid wordt uitgegaan van de woon- of vestigingsplaats die is opgegeven bij de tenaamstelling van het kenteken. Grote leasemaatschappijen in gemeenten vertekenen het aantal personenauto's per duizend inwoners.

Provinciale wegen - Wegen beheerd door de provincie.

Rijkswegen - Wegen beheerd door het Rijk.

Totale weglengte - Totale lengte van alle wegen die worden beheerd door wegbeheerders als het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen, voorzien van een straatnaam of nummer, waarop verkeer met motorvoertuigen op meer dan twee wielen is toegestaan. Fiets- en voetpaden zijn uitgesloten.

Hoofdstuk 13 Oppervlakte

Omgevingsadressendichtheid - De omgevingsadressendichtheid (OAD) van een gemeente is het gemiddeld aantal adressen per vierkante kilometer binnen een cirkel met een straal van één kilometer op 1 januari. De OAD beoogt de mate van concentratie van menselijke activiteiten (wonen, werken, schoolgaan, winkelen, uitgaan etc.) weer te geven. Voor de berekening van de maatstaf is eerst voor ieder adres binnen een gemeente de adressendichtheid vastgesteld van een gebied met een straal van één kilometer rondom dat adres. Daarna is het gemiddelde berekend van de OAD's van alle afzonderlijke adressen binnen de gemeente. Bij bovengemeentelijke indelingen is de adresgewogen OAD bepaald. Bij de berekening van de OAD is rekening gehouden met gemeentelijke herindelingen, grenscorrecties en sloop. De OAD is uitgezonderd de nieuwe adressen van het betreffende kalenderjaar.

Oppervlakte binnenwater - Totale oppervlakte volgens de regionale indelingen op 1 januari van inlandig water in gebruik als vaarweg, recreatiewater, delfstofwinplaats, vloe- en/of slibveld, alsmede spaarbekkens.

Oppervlakte buitenwater - Totale oppervlakte volgens de regionale indelingen op 1 januari van water onderhevig aan getijden.

Oppervlakte land - Totale oppervlakte land volgens de regionale indelingen op 1 januari. Binnenwater smaller dan zes meter, kwelders, schorren, moerassen, rietlanden en dergelijke zijn tot land gerekend.

Oppervlakte totaal – De gegevens over de totale oppervlakte volgens de regionale indelingen op 1 januari zijn berekend uit digitale bestanden van de gemeentegrenzen. Deze worden samengesteld door de Topografische dienst. De onderverdeling in land en water is berekend op grond van de meest recente gegevens afkomstig uit de statistiek van het Bodemgebruik (ook wel bodemstatistiek genoemd). De cijfers over het bodemgebruik liggen voor drie of vier jaar vast. Hierbij wordt de oppervlakte uit een ouder jaar, in deze publicatie het jaar 2003, herberekend naar de gemeentelijke indeling van 2007.

Oppervlakte water - Totale oppervlakte binnen- en buitenwater volgens de regionale indelingen op 1 januari. Binnenwater smaller dan zes meter, kwelders, schorren, moerassen, rietlanden en dergelijke zijn tot land gerekend.

Hoofdstuk 14 Lokalisering

Stedelijkheid - Op grond van de omgevingsadressendichtheid is aan ieder gebied een stedelijkheidsklasse toegekend. De volgende klassenindeling is gehanteerd:

- zeer sterk stedelijk: 2 500 of meer adressen per vierkante kilometer
- sterk stedelijk: 1 500 tot 2 500 adressen per vierkante kilometer
- matig stedelijk: 1 000 tot 1 500 adressen per vierkante kilometer
- weinig stedelijk: 500 tot 1 000 adressen per vierkante kilometer
- niet stedelijk: minder dan 500 adressen per vierkante kilometer.

Niet stedelijke gemeente - Op grond van de omgevingsadressendichtheid is aan iedere gemeente een stedelijkheidsklasse toegekend. Een niet stedelijke gemeente heeft minder dan 500 adressen per vierkante kilometer.

Stedelijke gemeente - Op grond van de omgevingsadressendichtheid is aan iedere gemeente een stedelijkheidsklasse toegekend. Een stedelijke gemeente (samenvoeging van zeer sterk, sterk en matig stedelijk) heeft 1 000 of meer adressen per vierkante kilometer.

Weinig stedelijke gemeente - Op grond van de omgevingsadressendichtheid is aan iedere gemeente een stedelijkheidsklasse toegekend. Een weinig stedelijke gemeente heeft 500 tot 1 000 adressen per vierkante kilometer.

1a. Bevolking naar leeftijd, 1 januari 2007

	Totaal	0 tot 5 jaar	5 tot 10 jaar	10 tot 15 jaar	15 tot 20 jaar	20 tot 25 jaar	25 tot 45 jaar	45 tot 65 jaar	65 tot 80 jaar	80 jaar of ouder
	<i>aantal</i>	<i>%</i>								
Almelo	72 096	6,4	6,5	5,9	6,1	5,7	28,7	26,0	11,1	3,5
Borne	20 521	6,0	6,7	7,2	6,3	4,1	25,2	29,4	12,0	2,9
Dalfsen	26 541	6,6	7,1	7,1	6,5	4,9	25,4	27,7	11,6	3,2
Deventer	96 617	6,5	6,2	5,9	5,6	6,3	30,8	24,5	10,1	4,0
Dinkelland	26 061	6,7	7,3	7,3	6,5	4,2	25,1	26,8	12,2	3,9
Enschede	154 476	5,6	5,6	5,5	6,3	8,7	29,9	24,3	10,5	3,5
Haaksbergen	24 348	5,9	6,6	6,2	6,0	4,2	26,2	28,7	13,1	3,3
Hardenberg	58 105	6,6	7,2	7,1	6,6	5,6	27,1	25,8	10,9	3,1
Hellendoorn	36 046	6,5	6,2	6,0	6,3	5,5	25,9	27,8	12,2	3,6
Hengelo	81 429	6,4	6,3	5,9	5,7	5,6	28,9	25,7	11,6	3,9
Hof van Twente	35 137	5,8	6,6	6,3	5,6	4,3	25,0	28,1	14,0	4,3
Kampen	49 359	7,3	7,2	6,6	6,8	6,5	28,6	23,8	9,9	3,3
Losser	22 485	5,6	6,1	6,0	6,3	5,0	24,7	30,4	12,6	3,3
Oldenzaal	31 416	6,2	6,1	6,3	6,1	4,4	26,8	28,6	12,1	3,5
Olst-Wijhe	17 327	6,1	7,1	6,8	6,2	4,6	25,5	28,9	11,1	3,8
Ommen	17 311	5,8	6,0	6,2	6,6	5,7	25,4	28,4	11,6	4,2
Raalte	37 311	5,9	6,5	6,9	7,0	4,9	25,7	28,5	11,1	3,6
Rijssen-Holten	36 584	7,4	7,5	7,4	7,0	6,2	26,4	23,5	11,0	3,6
Staphorst	15 899	8,6	9,1	8,3	8,0	7,1	26,1	21,6	8,5	2,8
Steenwijkerland	43 127	6,0	6,8	6,1	6,4	4,9	25,7	27,7	12,4	4,1
Tubbergen	20 724	7,1	7,8	7,7	7,1	4,7	26,2	25,8	10,7	2,9
Twenterand	33 461	6,9	7,2	6,4	6,5	6,2	27,6	26,2	10,1	2,8
Wierden	23 439	6,3	6,6	6,9	6,6	5,4	25,6	28,1	11,7	2,8
Zwartewaterland	21 919	8,0	8,5	7,9	7,3	6,4	26,7	24,3	8,2	2,7
Zwolle	114 635	6,8	6,1	5,6	6,2	7,3	31,9	23,5	9,1	3,5
Groningen	573 614	5,3	5,6	5,5	6,3	7,9	27,9	26,7	10,8	4,1
Friesland	642 209	6,0	6,4	6,3	6,3	5,8	26,7	27,3	11,4	4,0
Drenthe	486 197	5,7	6,4	6,2	5,9	4,7	25,9	28,7	12,4	4,2
Noord-Nederland	1 702 020	5,7	6,1	6,0	6,2	6,2	26,9	27,5	11,5	4,1
Overijssel	1 116 374	6,4	6,5	6,3	6,3	6,1	28,1	25,8	10,9	3,5
Flevoland	374 424	7,4	7,6	7,3	7,1	6,2	30,6	24,7	6,8	2,1
Gelderland	1 979 059	6,0	6,4	6,3	6,3	5,7	27,6	27,2	11,0	3,6
Oost-Nederland	3 469 857	6,3	6,6	6,4	6,4	5,9	28,1	26,5	10,5	3,4
Utrecht	1 190 604	6,6	6,4	6,0	6,2	6,6	30,2	25,3	9,5	3,4
Noord-Holland	2 613 070	6,0	6,0	5,7	5,7	5,7	30,3	26,7	10,2	3,7
Zuid-Holland	3 455 097	6,0	6,0	6,0	6,2	6,2	29,2	26,2	10,4	3,9
Zeeland	380 497	5,5	6,1	6,2	5,8	5,0	25,7	28,3	12,5	4,9
West-Nederland	7 639 268	6,0	6,1	5,9	6,0	6,0	29,5	26,3	10,3	3,8
Noord-Brabant	2 419 042	5,7	6,1	6,1	6,1	5,7	28,2	27,6	11,3	3,3
Limburg	1 127 805	4,7	5,5	5,7	6,0	5,3	26,1	30,0	12,9	3,8
Zuid-Nederland	3 546 847	5,4	5,9	6,0	6,0	5,5	27,5	28,4	11,8	3,4
Nederland	16 357 992	5,9	6,1	6,0	6,1	5,9	28,5	26,9	10,8	3,7

1b. Bevolking naar herkomst, 1 januari 2007

	Totaal	Autochtonen	Totaal allochtonen	Westerse allochtonen	Niet-westerse allochtonen					
					Totaal	Marokko	Nederlandse Antillen en Aruba	Suriname	Turkije	Overige niet-westerse allochtonen
	<i>aantal</i>	<i>%</i>								
Almelo	72 096	76,8	23,2	9,8	13,4	0,7	0,3	0,4	8,2	3,8
Borne	20 521	89,0	11,0	6,7	4,3	0,0	0,1	0,1	1,4	2,7
Dalfsen	26 541	96,4	3,6	2,4	1,2	0,0	0,0	0,1	0,0	1,0
Deventer	96 617	79,1	20,9	8,6	12,2	0,3	0,5	0,7	6,8	3,9
Dinkelland	26 061	92,6	7,4	6,2	1,2	0,0	0,1	0,0	0,3	0,8
Enschede	154 476	73,3	26,7	12,4	14,3	1,4	0,5	1,2	5,7	5,4
Haaksbergen	24 348	88,3	11,7	7,3	4,4	0,3	0,0	0,1	2,6	1,3
Hardenberg	58 105	94,6	5,4	3,8	1,6	0,1	0,1	0,2	0,1	1,1
Hellendoorn	36 046	94,0	6,0	4,2	1,8	0,0	0,0	0,1	0,5	1,1
Hengelo	81 429	79,5	20,5	9,8	10,7	0,3	0,6	0,5	5,9	3,4
Hof van Twente	35 137	91,5	8,5	5,5	3,1	0,0	0,1	0,1	1,1	1,7
Kampen	49 359	92,1	7,9	3,6	4,2	0,1	0,2	0,2	2,0	1,8
Losser	22 485	85,8	14,2	12,2	2,0	0,0	0,1	0,2	0,8	0,9
Oldenzaal	31 416	85,2	14,8	8,3	6,5	0,0	0,1	0,1	4,3	1,8
Olst-Wijhe	17 327	93,6	6,4	4,0	2,5	0,1	0,1	0,1	1,0	1,2
Ommen	17 311	94,9	5,1	3,3	1,8	0,0	0,1	0,1	0,1	1,5
Raalte	37 311	94,0	6,0	3,4	2,7	0,0	0,1	0,1	0,8	1,7
Rijssen-Holten	36 584	93,2	6,8	2,9	3,8	0,0	0,1	0,1	2,6	1,1
Staphorst	15 899	97,4	2,6	1,4	1,2	—	0,0	0,1	0,0	1,1
Steenwijkerland	43 127	93,5	6,5	3,9	2,6	0,1	0,3	0,3	0,7	1,3
Tubbergen	20 724	95,6	4,4	3,5	0,9	—	0,0	0,0	0,1	0,8
Twenterand	33 461	95,8	4,2	3,1	1,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,9
Wierden	23 439	93,3	6,7	5,1	1,6	0,1	0,1	0,1	0,7	0,7
Zwartewaterland	21 919	96,1	3,9	2,5	1,4	0,1	0,1	0,2	0,0	1,0
Zwolle	114 635	85,0	15,0	6,5	8,5	0,6	1,2	1,0	2,2	3,5
Groningen	573 614	87,7	12,3	6,8	5,4	0,3	0,8	1,1	0,8	2,6
Friesland	642 209	91,9	8,1	4,7	3,4	0,3	0,3	0,4	0,3	2,1
Drenthe	486 197	91,4	8,6	5,5	3,0	0,3	0,2	0,4	0,4	1,8
Noord-Nederland	1 702 020	90,3	9,7	5,7	4,0	0,3	0,4	0,6	0,5	2,2
Overijssel	1 116 374	86,1	13,9	6,9	6,9	0,4	0,4	0,5	3,1	2,6
Flevoland	374 424	74,4	25,6	8,1	17,5	2,5	1,7	6,4	1,5	5,4
Gelderland	1 979 059	86,3	13,7	7,5	6,2	1,0	0,4	0,6	1,9	2,4
Oost-Nederland	3 469 857	84,9	15,1	7,4	7,7	0,9	0,5	1,2	2,3	2,8
Utrecht	1 190 604	80,5	19,5	8,2	11,3	3,8	0,7	1,5	2,1	3,2
Noord-Holland	2 613 070	73,4	26,6	10,5	16,1	3,4	0,9	3,7	2,8	5,2
Zuid-Holland	3 455 097	73,6	26,4	9,2	17,2	2,9	1,5	4,1	3,5	5,1
Zeeland	380 497	85,0	15,0	10,4	4,6	0,6	0,5	0,7	0,8	2,1
West-Nederland	7 639 268	75,2	24,8	9,5	15,3	3,1	1,1	3,4	2,9	4,7
Noord-Brabant	2 419 042	84,8	15,2	7,8	7,4	1,5	0,6	0,8	2,0	2,5
Limburg	1 127 805	80,5	19,5	14,3	5,2	1,5	0,3	0,3	1,0	2,2
Zuid-Nederland	3 546 847	83,4	16,6	9,9	6,7	1,5	0,5	0,6	1,7	2,4
Nederland	16 357 992	80,6	19,4	8,8	10,6	2,0	0,8	2,0	2,3	3,5

2a. Huishoudens naar samenstelling en bevolking naar burgerlijke staat, 1 januari 2007

	Particuliere huishoudens					Inwoners 15 jaar of ouder				
	Totaal	Een-persoons-huishoudens	Meer-persoons-huishoudens zonder kinderen	Meer-persoons-huishoudens met kinderen	Gemiddelde huishoudens-grootte	Totaal	Ongehuwd	Gehuwd	Gescheiden	Verweduwd
	<i>aantal</i>	<i>%</i>			<i>personen per huishouden</i>	<i>aantal</i>	<i>%</i>			
Almelo	30 992	32,8	30,1	37,1	2,30	58 530	31,5	53,4	7,7	7,5
Borne	8 270	26,0	33,8	40,2	2,47	16 424	27,3	61,2	5,0	6,6
Dalfsen	9 893	22,4	32,7	44,9	2,67	21 029	27,9	62,4	3,2	6,5
Deventer	43 547	37,4	29,5	33,1	2,19	78 617	36,2	49,8	7,4	6,6
Dinkelland	9 380	22,0	30,5	47,5	2,75	20 503	28,4	61,8	2,4	7,4
Enschede	74 186	42,5	27,9	29,5	2,06	128 541	39,0	46,4	7,8	6,9
Haaksbergen	9 548	23,8	34,4	41,7	2,52	19 805	28,2	60,1	4,7	7,1
Hardenberg	21 571	23,2	32,1	44,7	2,66	46 028	29,8	59,7	3,9	6,6
Hellendoorn	13 823	23,7	33,4	42,9	2,57	29 297	29,1	59,6	4,1	7,2
Hengelo	36 345	35,7	30,4	33,9	2,22	66 285	33,1	52,4	7,3	7,3
Hof van Twente	14 114	26,8	34,0	39,2	2,47	28 573	26,9	60,0	4,4	8,7
Kampen	19 471	29,4	29,9	40,7	2,50	38 923	30,8	58,2	4,9	6,1
Losser	8 600	22,7	35,1	42,1	2,56	18 499	28,0	60,4	4,4	7,1
Oldenzaal	13 134	29,4	33,3	37,3	2,35	25 579	29,6	57,3	5,6	7,5
Olst-Wijhe	6 728	24,3	33,8	41,9	2,54	13 885	29,7	58,9	4,5	6,9
Ommen	6 729	26,1	33,3	40,6	2,54	14 192	30,2	58,6	4,2	7,0
Raalte	14 407	25,4	32,1	42,5	2,55	30 112	32,1	57,4	4,0	6,5
Rijssen-Holten	12 962	22,6	30,5	46,9	2,80	28 440	27,3	62,8	2,8	7,1
Staphorst	5 061	19,7	26,6	53,8	3,13	11 760	29,9	62,7	2,1	5,2
Steenwijkerland	17 881	28,7	33,5	37,8	2,40	34 996	28,0	58,9	5,6	7,5
Tubbergen	7 063	20,1	28,0	51,9	2,92	16 055	28,8	61,5	2,1	7,6
Twenterand	12 138	21,0	30,5	48,5	2,73	26 594	27,9	61,1	3,5	7,5
Wierden	8 677	21,8	31,9	46,3	2,69	18 804	27,4	62,7	2,9	7,0
Zwartewaterland	7 774	22,7	29,2	48,1	2,81	16 583	27,0	64,2	3,3	5,5
Zwolle	52 301	39,4	28,6	31,9	2,15	93 416	39,5	47,5	7,2	5,8
Groningen	271 076	40,5	29,5	29,9	2,09	479 720	38,6	47,4	7,1	7,0
Friesland	275 304	32,4	32,1	35,5	2,30	522 474	33,0	53,6	6,4	7,0
Drenthe	204 126	28,8	34,4	36,8	2,34	397 634	29,1	57,0	6,3	7,6
Noord-Nederland	750 506	34,4	31,8	33,8	2,24	1 399 828	33,8	52,4	6,6	7,1
Overijssel	464 595	31,8	30,5	37,7	2,38	901 470	32,5	55,0	5,7	6,9
Flevoland	149 334	28,0	27,5	44,5	2,49	290 656	33,8	53,2	8,7	4,3
Gelderland	833 257	32,3	30,7	37,0	2,34	1 610 958	32,5	54,3	6,5	6,7
Oost-Nederland	1 447 186	31,7	30,3	38,0	2,37	2 803 084	32,6	54,4	6,4	6,5
Utrecht	525 509	37,4	27,9	34,7	2,24	965 177	37,1	49,9	7,2	5,8
Noord-Holland	1 223 834	41,1	26,6	32,4	2,11	2 151 114	38,4	46,4	9,1	6,0
Zuid-Holland	1 554 885	37,7	27,9	34,4	2,20	2 834 018	35,3	49,7	8,5	6,5
Zeeland	164 838	32,1	33,7	34,2	2,28	312 766	28,1	56,9	7,5	7,5
West-Nederland	3 469 066	38,6	27,7	33,7	2,18	6 263 075	36,3	49,0	8,5	6,3
Noord-Brabant	1 027 851	31,3	31,9	36,8	2,32	1 985 415	32,1	54,5	7,0	6,4
Limburg	495 934	32,3	32,7	35,0	2,24	947 975	30,1	54,7	7,7	7,4
Zuid-Nederland	1 523 785	31,6	32,2	36,2	2,30	2 933 390	31,5	54,6	7,2	6,7
Nederland	7 190 543	35,3	29,6	35,1	2,25	13 399 377	34,2	51,7	7,6	6,5

2b. Demografische druk en stedelijkheidsklasse, 1 januari 2007

	Bevolking				Stedelijkheidsklasse					Bevolkings- dichtheid
	Totaal	Demografische druk			Zeer sterk stedelijk	Sterk stedelijk	Matig stedelijk	Weinig stedelijk	Niet stedelijk	
		Totale druk	Groene druk	Grijze druk						
	<i>aantal</i>	<i>%</i>			<i>aantal</i>					<i>inwoners per km²</i>
Almelo	72 096	65,6	41,3	24,3	1 260	29 830	20 270	16 410	4 330	1 069
Borne	20 521	70,2	44,8	25,5	—	3 450	7 920	6 140	3 010	789
Dalfsen	26 541	72,4	47,0	25,4	—	—	—	10 330	16 210	161
Deventer	96 617	62,3	39,4	22,9	19 710	27 440	26 410	11 710	11 340	736
Dinkelland	26 061	78,1	49,5	28,6	—	—	1 310	8 780	15 970	148
Enschede	154 476	59,0	36,8	22,2	38 150	57 900	30 160	19 950	8 320	1 096
Haaksbergen	24 348	69,5	41,9	27,7	—	2 900	8 610	7 640	5 200	232
Hardenberg	58 105	70,7	46,8	23,9	—	—	6 030	18 490	33 590	186
Hellendoorn	36 046	68,8	42,2	26,6	—	—	9 570	14 660	11 810	261
Hengelo	81 429	66,1	40,4	25,7	6 580	35 550	24 350	12 510	2 440	1 334
Hof van Twente	35 137	74,3	42,4	31,9	—	—	4 800	13 310	17 030	165
Kampen	49 359	70,0	47,6	22,4	1 530	16 540	12 570	10 580	8 140	349
Losser	22 485	66,6	40,0	26,6	—	—	4 360	8 800	9 330	227
Oldenzaal	31 416	67,4	41,3	26,1	—	10 300	8 240	10 830	2 050	1 455
Olst-Wijhe	17 327	69,5	44,2	25,4	—	—	—	7 650	9 680	152
Ommen	17 311	67,9	41,4	26,5	—	—	330	7 050	9 930	96
Raalte	37 311	69,3	44,5	24,8	—	—	7 270	13 160	16 880	218
Rijssen-Holten	36 584	78,2	52,1	26,1	—	8 870	11 400	10 530	5 790	388
Staphorst	15 899	82,6	62,1	20,5	—	—	—	3 990	11 910	118
Steenwijkerland	43 127	71,7	43,3	28,4	—	2 600	6 140	10 370	24 020	148
Tubbergen	20 724	76,3	52,3	24,0	—	—	—	3 210	17 510	141
Twenterand	33 461	66,7	45,1	21,5	—	—	—	15 290	18 170	315
Wierden	23 439	69,1	44,7	24,4	—	—	3 140	12 560	7 740	248
Zwartewaterland	21 919	74,0	55,0	19,0	—	—	1 420	16 570	3 930	265
Zwolle	114 635	59,6	39,4	20,2	18 290	49 860	28 170	12 780	5 540	1 027
Groningen	573 614	60,1	36,2	23,9	97 890	52 620	85 540	124 670	212 890	246
Friesland	642 209	67,4	41,7	25,7	29 520	71 290	84 090	142 880	314 430	192
Drenthe	486 197	68,8	40,7	28,1	—	37 330	96 000	115 600	237 270	184
Noord-Nederland	1 702 020	65,2	39,5	25,7	127 410	161 240	265 620	383 160	764 590	205
Overijssel	1 116 374	66,7	42,6	24,1	85 530	245 240	222 460	283 300	279 860	336
Flevoland	374 424	62,4	47,9	14,4	1 320	137 570	109 070	82 140	44 320	264
Gelderland	1 979 059	65,4	41,1	24,3	95 770	410 150	427 650	519 080	526 410	398
Oost-Nederland	3 469 857	65,5	42,3	23,1	182 620	792 960	759 180	884 520	850 590	357
Utrecht	1 190 604	61,2	40,4	20,7	252 850	320 920	241 820	245 110	129 900	860
Noord-Holland	2 613 070	59,5	37,3	22,3	925 560	716 130	377 050	324 120	270 200	978
Zuid-Holland	3 455 097	62,5	39,3	23,2	1 352 100	927 440	537 420	368 700	269 430	1 228
Zeeland	380 497	69,5	40,1	29,4	12 330	52 570	51 380	87 120	177 100	213
West-Nederland	7 639 268	61,6	38,8	22,8	2 542 840	2 017 070	1 207 680	1 025 050	846 630	882
Noord-Brabant	2 419 042	62,7	39,0	23,7	243 170	518 790	535 230	609 700	512 150	492
Limburg	1 127 805	63,1	35,8	27,3	48 150	259 900	216 670	281 560	321 530	524
Zuid-Nederland	3 546 847	62,9	38,0	24,8	291 310	778 690	751 900	891 270	833 680	502
Nederland	16 357 992	63,0	39,4	23,6	3 144 180	3 749 950	2 984 380	3 184 000	3 295 490	485

3. Ontwikkeling van de bevolking, 2007

	Inwoners op 1 januari	Bevolkings- groei	Bevolkings- groei relatief	Geboorte relatief	Sterfte relatief	Binnenlands migratie- overschot relatief	Immigratie	Emigratie	Migratie- overschot relatief	Inwoners op 31 december
	<i>aantal</i>		<i>per 1 000 inwoners</i>				<i>aantal</i>		<i>per 1 000 inwoners</i>	<i>aantal</i>
Almelo	72 096	191	2,6	12,1	8,6	-0,7	265	292	-0,4	72 287
Borne	20 521	243	11,8	10,1	6,6	8,7	76	91	-0,7	20 764
Dalfsen	26 541	194	7,3	10,6	6,2	3,6	44	67	-0,9	26 735
Deventer	96 617	725	7,5	12,8	8,2	2,9	720	779	-0,6	97 342
Dinkelland	26 061	55	2,1	10,9	7,4	-0,5	50	76	-1,0	26 116
Enschede	154 476	277	1,8	11,4	8,5	0,4	1 763	2 045	-1,8	154 753
Haaksbergen	24 348	30	1,2	10,4	8,7	1,1	37	73	-1,5	24 378
Hardenberg	58 105	102	1,8	11,1	8,3	-0,9	129	141	-0,2	58 207
Hellendoorn	36 046	13	0,4	11,9	8,8	-2,1	77	87	-0,3	36 059
Hengelo	81 429	-341	-4,2	11,8	8,2	-7,8	392	408	-0,2	81 088
Hof van Twente	35 137	44	1,3	9,5	10,0	2,0	101	108	-0,2	35 181
Kampen	49 359	26	0,5	13,2	7,1	-3,2	114	234	-2,4	49 385
Losser	22 485	7	0,3	9,4	7,6	0,1	90	131	-1,8	22 492
Oldenzaal	31 416	168	5,3	10,8	8,6	3,8	112	139	-0,9	31 584
Olst-Wijhe	17 327	7	0,4	9,9	6,9	-1,5	32	44	-0,7	17 334
Ommen	17 311	108	6,2	10,4	8,1	2,8	57	49	0,5	17 419
Raalte	37 311	-281	-7,5	10,8	8,9	-7,1	81	163	-2,2	37 030
Rijssen-Holten	36 584	83	2,3	13,4	7,3	-3,7	71	77	-0,2	36 667
Staphorst	15 899	74	4,7	15,9	6,8	-4,8	40	29	0,7	15 973
Steenwijkerland	43 127	155	3,6	10,8	8,3	1,3	94	106	-0,3	43 282
Tubbergen	20 724	73	3,5	12,1	6,7	-1,9	45	46	0,0	20 797
Twenterand	33 461	-	-	13,1	7,5	-6,1	48	39	0,3	33 461
Wierden	23 439	-74	-3,2	11,5	7,6	-3,2	48	134	-3,7	23 365
Zwartewaterland	21 919	11	0,5	14,6	5,5	-10,1	66	36	1,4	21 930
Zwolle	114 635	1 730	15,1	14,4	7,4	7,2	593	573	0,2	116 365
Groningen	573 614	-155	-0,3	9,9	8,8	-0,9	3 530	4 022	-0,9	573 459
Friesland	642 209	980	1,5	11,0	8,5	-1,9	2 742	2 204	0,8	643 189
Drenthe	486 197	1 938	4,0	10,0	9,0	2,8	1 787	1 749	0,1	488 135
Noord-Nederland	1 702 020	2 763	1,6	10,3	8,7	-0,2	8 059	7 975	0,0	1 704 783
Overijssel	1 116 374	3 620	3,2	12,0	8,0	-0,2	5 145	5 967	-0,7	1 119 994
Flevoland	374 424	4 264	11,4	13,9	5,2	2,6	2 788	2 803	0,0	378 688
Gelderland	1 979 059	4 810	2,4	10,7	8,1	0,2	8 911	9 943	-0,5	1 983 869
Oost-Nederland	3 469 857	12 694	3,7	11,4	7,8	0,3	16 844	18 713	-0,5	3 482 551
Utrecht	1 190 604	10 746	9,0	12,9	6,9	2,7	7 855	7 929	-0,1	1 201 350
Noord-Holland	2 613 070	13 093	5,0	11,6	8,0	0,8	28 096	27 568	0,2	2 626 163
Zuid-Holland	3 455 097	6 338	1,8	11,4	8,4	-1,2	31 920	33 362	-0,4	3 461 435
Zeeland	380 497	88	0,2	9,9	9,3	-0,2	2 233	2 361	-0,3	380 585
West-Nederland	7 639 268	30 265	4,0	11,7	8,1	0,1	70 104	71 220	-0,1	7 669 533
Noord-Brabant	2 419 042	5 785	2,4	10,5	7,9	-0,2	14 848	15 645	-0,3	2 424 827
Limburg	1 127 805	-4 100	-3,6	8,4	9,1	-1,2	6 964	9 023	-1,8	1 123 705
Zuid-Nederland	3 546 847	1 685	0,5	9,8	8,3	-0,5	21 812	24 668	-0,8	3 548 532
Nederland	16 357 992	47 407	2,9	11,1	8,1		116 819	122 576	-0,4	16 405 399

4. Bevolkingsprognose, 2025

	Bevolking							Particuliere huishoudens		
	Totaal	0 tot 20 jaar	20 tot 65 jaar	65 jaar of ouder	Autoch-tonen	Westerse allochtonen	Niet-westerse allochtonen	Totaal	Een-persoons	Meer-persoons
	<i>aantal</i>	<i>%</i>						<i>x 1 000</i>	<i>%</i>	
Almelo	75 618	23,6	56,1	20,3	78,5	8,2	13,3	34,4	39,7	60,3
Borne	21 763	20,0	56,5	23,5	83,9	7,7	8,4	9,6	33,5	66,5
Dalfsen	27 127	21,1	56,8	22,1	91,5	3,5	5,0	11,3	27,0	73,0
Deventer	108 711	22,2	58,4	19,4	78,2	8,3	13,5	51,1	42,2	57,8
Dinkelland	22 958	19,8	55,1	25,1	86,0	8,1	5,9	9,9	30,8	69,2
Enschede	159 619	23,7	57,8	18,4	73,6	12,0	14,4	77,9	48,8	51,2
Haaksbergen	23 188	18,8	56,9	24,3	85,6	6,3	8,1	10,2	35,8	64,2
Hardenberg	55 693	21,7	56,2	22,2	90,2	4,4	5,3	24,2	32,5	67,5
Hellendoorn	34 102	21,8	54,5	23,7	88,8	4,9	6,2	14,8	36,3	63,7
Hengelo	83 450	21,8	57,5	20,7	78,5	9,1	12,4	39,2	42,7	57,3
Hof van Twente	33 099	20,7	53,8	25,5	83,2	7,2	9,6	14,8	33,6	66,4
Kampen	51 983	25,3	55,4	19,3	88,0	4,2	7,7	22,3	38,0	62,0
Losser	21 163	17,4	56,8	25,8	84,8	8,8	6,4	9,6	30,4	69,6
Oldenzaal	31 586	20,8	55,9	23,2	83,8	7,5	8,7	14,2	36,8	63,2
Olst-Wijhe	15 182	18,7	53,9	27,5	90,3	4,3	5,4	7,2	32,0	68,0
Ommen	16 091	19,5	54,8	25,7	90,2	4,0	5,8	7,2	33,0	67,0
Raalte	35 353	19,4	56,1	24,5	89,2	5,1	5,8	15,8	34,9	65,1
Rijssen-Holten	36 226	26,4	52,3	21,3	88,2	4,3	7,5	14,8	32,5	67,5
Staphorst	15 726	28,3	52,8	18,9	91,3	3,4	5,3	6,0	30,6	69,4
Steenwijkerland	42 261	22,3	51,7	26,1	88,3	5,0	6,7	19,1	33,4	66,6
Tubbergen	18 846	20,3	57,1	22,6	89,9	4,4	5,7	8,0	28,8	71,2
Twenterand	31 585	24,0	54,7	21,3	90,5	4,0	5,5	13,2	33,5	66,5
Wierden	22 431	20,6	55,9	23,5	89,2	5,4	5,4	9,8	30,1	69,9
Zwartewaterland	22 079	27,1	52,5	20,3	91,7	3,4	4,9	8,9	31,0	69,0
Zwolle	128 729	24,0	58,8	17,2	83,2	6,8	10,0	62,7	48,4	51,6
Groningen	587 706	20,9	58,2	20,9	85,1	6,9	8,0	291,2	45,8	54,2
Friesland	644 584	21,5	56,1	22,4	88,4	5,2	6,4	292,3	37,4	62,6
Drenthe	495 731	21,0	54,3	24,8	87,3	5,8	6,9	228,0	34,0	66,0
Noord-Nederland	1 728 021	21,2	56,3	22,6	87,0	5,9	7,1	811,5	39,4	60,6
Overijssel	1 134 569	22,6	56,4	21,1	83,3	7,1	9,6	516,2	39,5	60,5
Flevoland	450 436	25,8	55,7	18,4	69,1	9,8	21,1	195,4	36,1	63,9
Gelderland	1 985 754	20,7	57,1	22,2	83,3	7,6	9,1	930,2	38,2	61,8
Oost-Nederland	3 570 759	21,9	56,7	21,4	81,5	7,7	10,8	1 641,8	38,4	61,6
Utrecht	1 316 171	22,1	58,5	19,5	77,6	9,2	13,2	628,0	42,0	58,0
Noord-Holland	2 805 352	21,0	58,7	20,3	70,2	12,9	17,0	1 382,7	45,2	54,8
Zuid-Holland	3 563 931	21,6	57,5	20,8	70,9	11,6	17,5	1 701,6	42,2	57,8
Zeeland	393 903	21,5	54,0	24,5	79,7	11,7	8,6	180,2	37,1	62,9
West-Nederland	8 079 357	21,5	57,9	20,6	72,2	11,6	16,2	3 892,4	43,0	57,0
Noord-Brabant	2 443 103	20,9	57,1	22,0	80,9	8,7	10,4	1 140,1	39,4	60,6
Limburg	1 061 207	19,4	56,0	24,6	79,1	12,4	8,5	505,8	40,0	60,0
Zuid-Nederland	3 504 310	20,5	56,7	22,8	80,3	9,8	9,9	1 645,9	39,6	60,4
Nederland	16 882 447	21,3	57,3	21,4	77,4	9,8	12,8	7 991,6	41,0	59,0

Bron: CBS/PBL

5. Onderwijs, 2006/'07

	Leerlingen naar schoolgemeente			Leerlingen/studenten naar woongemeente						
	Basis- onderwijs*	Speciaal basis- onderwijs*	Speciale scholen*	VO alge- mene leer- jaren 1-2	Vwo 3-6	Havo 3-5	Vmbo 3-4	Mbo	Hoger beroeps- onderwijs	Weten- schappelijk onderwijs
<i>aantal</i>										
Almelo	6 730	350	320	1 701	599	566	1 022	2 556	1 350	257
Borne	2 170	—	—	581	282	230	276	571	443	90
Dalfsen	3 080	—	—	715	307	304	395	926	522	84
Deventer	9 140	280	300	2 185	791	642	1 265	3 214	2 773	455
Dinkelland	3 080	—	—	712	289	307	418	822	563	91
Enschede	13 390	540	1 100	3 384	1 070	1 094	2 041	5 035	5 119	5 692
Haaksbergen	2 420	—	—	576	221	283	339	766	466	66
Hardenberg	6 450	260	20	1 736	433	574	1 011	2 377	965	99
Hellendoorn	3 360	60	180	862	262	348	558	1 354	701	85
Hengelo	7 950	390	1 110	1 932	756	751	1 069	2 601	2 002	505
Hof van Twente	3 640	—	—	885	283	347	491	1 048	672	114
Kampen	5 310	170	230	1 270	423	472	844	1 833	1 096	132
Losser	2 090	—	—	520	178	215	349	826	444	56
Oldenzaal	3 050	220	40	783	357	316	462	913	719	123
Olst-Wijhe	1 770	—	—	443	137	170	278	634	306	41
Ommen	1 660	90	140	431	154	188	279	660	354	44
Raalte	3 890	160	100	1 034	407	386	602	1 418	808	103
Rijssen-Holten	4 270	90	—	1 070	280	393	634	1 453	722	101
Staphorst	2 150	—	—	545	139	185	319	687	324	50
Steenwijkerland	4 390	90	50	1 100	338	389	708	1 557	687	78
Tubbergen	2 720	—	—	636	262	288	317	767	479	61
Twenterand	3 510	100	—	841	238	241	566	1 375	617	75
Wierden	2 450	—	—	662	241	273	364	773	582	99
Zwartewaterland	2 950	—	—	638	154	247	422	899	333	56
Zwolle	10 450	820	1 570	2 573	1 241	968	1 346	3 987	4 636	767
Groningen	49 880	1 420	2 480	12 147	4 981	4 568	7 272	19 353	18 007	18 831
Friesland	62 820	2 050	2 380	15 794	5 259	5 583	10 078	23 558	16 511	1 862
Drenthe	47 850	1 140	1 020	11 592	4 065	4 477	7 216	16 803	7 618	1 449
Noord-Nederland	160 540	4 610	5 870	39 533	14 305	14 628	24 566	59 714	42 136	22 142
Overijssel	112 060	3 620	5 150	27 815	9 842	10 177	16 375	39 052	27 683	9 324
Flevoland	43 700	1 430	1 090	11 199	3 210	3 248	6 834	14 694	7 779	1 843
Gelderland	194 790	5 870	9 380	50 032	19 270	18 137	27 681	61 796	40 126	21 777
Oost-Nederland	350 550	10 920	15 620	89 046	32 322	31 562	50 890	115 542	75 588	32 944
Utrecht	116 660	3 010	4 830	28 346	12 743	10 621	14 341	31 155	29 073	25 205
Noord-Holland	238 480	7 140	8 970	59 555	24 646	20 834	32 790	68 217	53 696	38 747
Zuid-Holland	322 790	9 550	11 460	83 205	33 192	29 071	47 609	104 037	73 790	50 459
Zeeland	35 940	880	990	9 206	3 084	3 419	5 592	12 484	5 372	967
West-Nederland	713 870	20 580	26 250	180 312	73 665	63 945	100 332	215 893	161 931	115 378
Noord-Brabant	228 250	7 060	9 990	59 749	24 435	21 894	32 916	71 195	54 398	21 872
Limburg	95 750	3 130	4 190	25 132	11 077	9 710	14 588	33 117	21 239	10 043
Zuid-Nederland	324 000	10 190	14 180	84 881	35 512	31 604	47 504	104 312	75 637	31 915
Nederland	1 548 970	46 310	61 920	394 117	155 934	141 823	223 366	496 295	366 689	208 618

6 en 7. Woningvoorraad, woningwaarde en nieuwbouw, 2007

	Voorraad woningen	Recreatie woningen	Saldo vermeer- dering woningen, relatief*	Woning- dichtheid	Gemiddelde woning- waarde**	Gereedgekomen woningen				
						Totaal	Koop	Huur	Eengezins	Meergezins
	<i>aantal</i>		<i>per 1 000 woningen</i>	<i>woningen per km²</i>	<i>1 000 euro</i>	<i>aantal</i>	<i>%</i>			
Almelo	30 838	13	12,5	457	161	413	53,8	46,2	68,8	31,2
Borne	8 144	4	32,3	313	229	330	47,0	53,0	66,4	33,6
Dalfsen	9 663	426	15,8	59	273	154	77,3	22,7	100,0	–
Deventer	41 043	27	15,1	313	192	580	72,6	27,4	87,4	12,6
Dinkelland	9 448	311	23,3	54	258	244	57,8	42,2	66,0	34,0
Enschede	66 281	340	12,5	470	160	1 105	68,6	31,4	80,7	19,3
Haaksbergen	9 525	297	16,0	91	230	152	71,1	28,9	70,4	29,6
Hardenberg	21 192	1 287	15,9	68	208	393	86,3	13,7	89,1	10,9
Hellendoorn	13 863	354	6,2	100	233	122	88,5	11,5	79,5	20,5
Hengelo	36 465	–	4,5	597	179	289	69,2	30,8	52,2	47,8
Hof van Twente	13 916	348	–0,1	65	237	124	66,9	33,1	96,8	3,2
Kampen	19 428	3	35,1	137	200	513	67,3	32,7	77,0	23,0
Losser	8 505	297	0,4	86	225	15	100,0	–	100,0	–
Oldenzaal	13 214	60	12,1	612	210	246	78,9	21,1	74,4	25,6
Olst-Wijhe	6 724	54	5,1	59	234	46	82,6	17,4	82,6	17,4
Ommen	6 301	1 052	20,6	35	249	142	57,7	42,3	100,0	–
Raalte	13 978	446	8,1	82	246	121	100,0	–	93,4	6,6
Rijssen-Holten	12 959	816	9,1	138	221	140	82,9	17,1	100,0	–
Staphorst	5 252	235	7,4	39	255	27	100,0	–	100,0	–
Steenwijkerland	17 965	532	13,6	62	202	301	79,7	20,3	82,1	17,9
Tubbergen	6 855	105	7,0	47	253	66	100,0	–	66,7	33,3
Twenterand	12 186	122	15,8	115	208	205	91,2	8,8	84,4	15,6
Wierden	8 581	424	13,2	91	241	137	75,2	24,8	51,1	48,9
Zwartewaterland	7 830	86	21,5	95	206	183	78,7	21,3	84,7	15,3
Zwolle	49 879	2	12,7	447	202	819	68,7	31,3	66,4	33,6
Groningen	248 371	1 914	4,9	106	158	2 147	78,0	22,0	77,1	22,9
Friesland	275 221	8 029	8,2	82	178	2 772	75,2	24,8	71,2	28,8
Drenthe	202 599	8 623	11,5	77	192	2 793	74,2	25,8	79,9	20,1
Noord-Nederland	726 191	18 566	8,0	87	175	7 712	75,6	24,4	76,0	24,0
Overijssel	450 035	7 641	13,1	135	202	6 867	71,3	28,7	77,6	22,4
Flevoland	143 619	2 030	15,4	101	191	2 260	63,2	36,8	57,6	42,4
Gelderland	789 382	14 652	9,6	159	237	8 650	76,5	23,5	67,9	32,1
Oost-Nederland	1 383 036	24 323	11,3	142	221	17 777	72,8	27,2	70,3	29,7
Utrecht	487 337	3 509	12,5	352	250	6 264	86,4	13,6	73,1	26,9
Noord-Holland	1 182 501	14 839	9,1	443	231	14 947	59,4	40,6	47,2	52,8
Zuid-Holland	1 530 254	11 816	6,3	544	203	16 090	72,7	27,3	54,8	45,2
Zeeland	170 863	11 366	7,9	96	180	1 489	82,9	17,1	64,3	35,7
West-Nederland	3 370 955	41 530	8,2	389	219	38 790	70,2	29,8	55,2	44,8
Noord-Brabant	993 954	6 931	10,6	202	245	11 307	73,8	26,2	61,0	39,0
Limburg	492 910	7 272	6,3	229	194	4 607	67,1	32,9	60,3	39,7
Zuid-Nederland	1 486 864	14 203	9,2	210	228	15 914	71,9	28,1	60,8	39,2
Nederland	6 967 046	98 622	9,0	206	217	80 193	71,6	28,4	61,7	38,3

8 en 9. Banen van werknemers (2006) en bedrijfsvestigingen (2007)

	Banen van werknemers					Bedrijfsvestigingen				
	Totaal	Landbouw, bosbouw en visserij	Winning en energie-voorziening	Commerciële dienst-verlening	Niet-commerciële dienstverlening	Totaal	Landbouw, bosbouw en visserij	Winning en energie-voorziening	Commerciële dienst-verlening	Niet-commerciële dienst-verlening
	<i>x 1 000</i>					<i>aantal</i>				
Almelo	42,54	0,09	9,13	19,04	14,29	2 780	80	580	1 710	410
Borne	5,22	0,03	1,02	2,42	1,75	1 080	160	195	565	155
Dalfsen	8,03	0,35	2,15	3,64	1,90	1 720	655	240	670	155
Deventer	47,57	0,68	9,52	23,26	14,10	3 920	410	485	2 410	610
Dinkelland	8,70	0,51	2,10	4,08	2,03	1 850	755	250	685	160
Enschede	73,35	0,11	12,91	35,38	24,95	6 280	270	980	4 075	960
Haaksbergen	8,93	0,12	2,77	3,97	2,07	1 390	385	250	605	145
Hardenberg	21,55	0,32	5,54	8,67	7,02	3 130	945	525	1 350	310
Hellendoorn	11,69	0,14	3,37	4,24	3,93	1 665	395	305	770	195
Hengelo	42,87	0,16	9,87	18,78	14,07	3 650	160	585	2 300	605
Hof van Twente	11,35	0,37	3,45	4,80	2,73	2 365	805	380	945	235
Kampen	16,72	0,97	3,97	7,06	4,72	2 425	455	515	1 160	290
Losser	7,12	0,13	1,70	2,81	2,48	1 115	310	150	535	115
Oldenzaal	18,28	0,06	4,52	9,98	3,72	1 515	40	285	980	210
Olst-Wijhe	4,19	0,15	1,41	1,66	0,97	975	405	115	360	95
Ommen	6,59	0,18	1,30	2,47	2,63	1 200	445	160	475	120
Raalte	12,81	0,24	3,02	5,74	3,81	1 980	715	285	775	205
Rijssen-Holten	16,62	0,16	5,24	8,33	2,88	1 815	275	390	975	180
Staphorst	5,42	0,11	2,23	2,33	0,74	1 235	525	250	390	70
Steenwijkerland	10,86	0,19	3,06	4,35	3,26	2 425	565	430	1 140	290
Tubbergen	6,12	0,21	1,96	2,72	1,22	1 555	710	240	510	95
Twenterand	8,93	0,17	2,95	3,86	1,95	1 615	345	405	715	150
Wierden	5,58	0,10	1,38	2,85	1,25	1 280	365	205	600	110
Zwartewaterland	9,18	0,06	4,50	3,37	1,25	1 290	200	320	645	120
Zwolle	91,80	0,07	10,83	47,86	33,04	4 770	235	560	3 130	850
Groningen	246,30	1,80	43,10	107,60	93,70	26 075	4 050	4 220	14 085	3 720
Friesland	248,30	4,20	49,70	106,70	87,60	35 010	6 895	6 755	17 110	4 250
Drenthe	182,30	3,00	36,80	78,80	63,70	24 925	4 730	4 035	12 745	3 420
Noord-Nederland	676,90	9,10	129,60	293,10	245,00	86 010	15 675	15 010	43 940	11 390
Overijssel	502,00	5,70	109,90	233,70	152,80	55 025	10 620	9 090	28 470	6 840
Flevoland	134,20	3,70	19,30	72,50	38,80	17 495	2 525	2 845	9 755	2 370
Gelderland	860,30	13,70	155,60	406,90	284,10	104 475	15 750	18 175	56 365	14 190
Oost-Nederland	1 496,60	23,10	284,80	713,00	475,70	177 000	28 895	30 110	94 595	23 405
Utrecht	643,00	4,00	80,20	360,50	198,20	65 085	4 205	9 760	41 270	9 850
Noord-Holland	1 384,00	17,90	159,20	804,50	402,40	148 990	7 205	24 765	95 440	21 585
Zuid-Holland	1 633,60	31,20	219,00	834,40	549,00	165 120	11 950	27 300	103 030	22 840
Zeeland	146,20	3,20	30,20	64,00	48,70	20 620	4 230	3 095	10 760	2 535
West-Nederland	3 806,70	56,40	488,60	2 063,50	1 198,30	399 815	27 595	64 915	250 495	56 810
Noord-Brabant	1 172,60	19,40	254,40	581,90	317,00	133 095	16 285	25 475	73 985	17 350
Limburg	487,80	11,50	95,20	228,60	152,60	53 310	6 175	8 745	30 090	8 300
Zuid-Nederland	1 660,40	30,90	349,60	810,50	469,50	186 405	22 460	34 220	104 075	25 655
Nederland	7 692,60	119,50	1 252,60	3 880,10	2 440,50	849 225	94 620	144 250	493 100	117 255

10a. Sociale zekerheid, 2007

	ABW/WWB			WW		IOAW en IOAZ
	totaal	relatief	15 tot 65 jaar	totaal	relatief	
	<i>aantal</i>	<i>per 1 000 huishoudens</i>	<i>aantal</i>	<i>per 1 000 inwoners van 15 tot 65 jaar</i>	<i>aantal</i>	
Almelo	2 090	67	1 850	1 110	23	40
Borne	170	21	150	250	19	10
Dalfsen	90	9	90	200	12	10
Deventer	1 850	42	1 670	1 330	20	40
Dinkelland	80	9	70	220	13	10
Enschede	4 880	66	4 360	2 440	23	80
Haaksbergen	190	20	160	310	20	10
Hardenberg	480	22	450	780	21	30
Hellendoorn	270	20	260	330	14	10
Hengelo	1 840	51	1 610	1 160	22	50
Hof van Twente	230	16	210	310	14	30
Kampen	500	26	470	420	13	10
Losser	160	19	150	270	18	10
Oldenzaal	430	33	380	430	21	20
Olst-Wijhe	110	16	100	180	16	10
Ommen	100	15	100	170	15	0
Raalte	270	19	260	290	12	20
Rijssen-Holten	200	15	170	230	10	20
Staphorst	50	10	50	80	8	0
Steenwijkerland	560	31	550	480	17	20
Tubbergen	60	8	60	160	12	10
Twenterand	250	21	250	290	13	20
Wierden	140	16	130	190	12	20
Zwartewaterland	90	12	80	150	11	0
Zwolle	2 330	45	2 150	1 530	19	40
Groningen	14 830	55	14 280	8 420	21	340
Friesland	10 680	39	10 280	8 710	21	430
Drenthe	6 920	34	6 660	6 870	22	320
Noord-Nederland	32 430	43	31 220	24 000	21	1 090
Overijssel	17 400	37	15 750	13 320	18	520
Flevoland	6 630	44	5 920	4 650	18	90
Gelderland	28 050	34	25 660	21 500	16	800
Oost-Nederland	52 080	36	47 320	39 470	17	1 410
Utrecht	17 060	32	14 890	11 790	14	300
Noord-Holland	57 750	47	50 710	27 230	15	880
Zuid-Holland	86 560	56	76 040	33 940	14	1 410
Zeeland	4 910	30	4 500	3 950	16	240
West-Nederland	166 270	48	146 140	76 910	15	2 830
Noord-Brabant	32 450	32	29 260	29 550	18	1 150
Limburg	21 470	43	20 050	19 060	25	800
Zuid-Nederland	53 920	35	49 310	48 610	20	1 950
Nederland	304 710	42	273 980	191 970	17	7 280

10b. Uitkeringen arbeidsongeschiktheid, 2007

	AO-uitkeringen							
	totaal		relatief		WAO-uitkeringen		Wajong-uitkeringen	
					totaal	relatief	totaal	relatief
	<i>aantal</i>	<i>per 1 000 inwoners van 15 tot 65 jaar</i>	<i>aantal</i>	<i>per 1 000 inwoners van 15 tot 65 jaar</i>	<i>aantal</i>	<i>per 1 000 inwoners van 15 tot 65 jaar</i>	<i>aantal</i>	<i>per 1 000 inwoners van 15 tot 65 jaar</i>
Almelo	4 530	94	3 230	67	1 140	24	170	4
Borne	990	74	720	54	210	16	60	4
Dalfsen	980	57	700	41	190	11	90	5
Deventer	5 160	79	3 730	57	1 260	19	170	3
Dinkelland	1 070	65	720	44	210	13	140	9
Enschede	9 630	90	6 690	63	2 570	24	370	3
Haaksbergen	1 090	69	790	50	190	12	110	7
Hardenberg	2 860	75	1 870	49	810	21	180	5
Hellendoorn	1 730	74	1 250	53	370	16	110	5
Hengelo	4 110	77	2 880	54	1 040	19	190	4
Hof van Twente	1 570	71	1 110	50	260	12	200	9
Kampen	2 420	75	1 650	51	660	20	110	3
Losser	1 500	101	980	66	430	29	100	7
Oldenzaal	1 620	78	1 170	57	360	17	90	4
Olst-Wijhe	940	84	600	53	300	27	50	4
Ommen	830	72	500	43	250	22	80	7
Raalte	1 660	68	1 130	46	410	17	120	5
Rijssen-Holten	1 510	65	1 090	47	330	14	100	4
Staphorst	440	44	270	27	130	13	40	4
Steenwijkerland	2 090	75	1 520	55	400	14	170	6
Tubbergen	860	65	580	44	160	12	130	10
Twenterand	1 900	86	1 390	63	400	18	110	5
Wierden	970	64	710	47	160	10	100	7
Zwartewaterland	800	56	550	39	180	13	70	5
Zwolle	5 910	74	4 040	50	1 700	21	170	2
Groningen	30 420	77	20 660	52	8 180	21	1 580	4
Friesland	29 560	70	19 380	46	7 960	19	2 210	5
Drenthe	26 670	84	18 780	59	6 190	20	1 710	5
Noord-Nederland	86 650	76	58 820	52	22 330	20	5 500	5
Overijssel	57 160	77	39 850	54	14 090	19	3 210	4
Flevoland	17 940	69	13 950	54	3 110	12	880	3
Gelderland	93 400	71	65 480	50	22 800	17	5 120	4
Oost-Nederland	168 500	73	119 290	51	40 000	17	9 220	4
Utrecht	53 350	65	39 950	49	11 240	14	2 160	3
Noord-Holland	137 350	77	108 150	60	22 550	13	6 650	4
Zuid-Holland	134 860	57	101 810	43	27 750	12	5 310	2
Zeeland	16 070	65	11 510	47	3 500	14	1 050	4
West-Nederland	341 620	66	261 420	50	65 040	12	15 160	3
Noord-Brabant	115 870	71	86 330	53	22 300	14	7 250	4
Limburg	69 750	92	51 410	68	13 940	18	4 410	6
Zuid-Nederland	185 620	78	137 740	58	36 230	15	11 650	5
Nederland	784 560	71	579 230	52	163 760	15	41 570	4

11. Veestapel en mestproductie, 2007

	Veestapel					Mineralenproductie *			Mestproductie *	
	Totaal	Rundvee	Varkens	Kippen	Overig vee	Stikstof-uitscheiding	Fosfaat	Kalium	Dunne mest	Vaste mest
	<i>aantal</i>					<i>kg/ha</i>			<i>1 000 kg</i>	
Almelo	353 745	7 851	45 130	299 484	1 280	414	152	417	177 683	6 897
Borne	58 406	4 976	6 500	46 124	806	244	85	296	67 479	3 066
Dalfsen	611 739	40 235	104 118	367 293	100 093	324	115	372	639 104	21 451
Deventer	585 708	19 535	44 580	514 823	6 770	304	105	347	365 925	18 983
Dinkelland	437 535	38 076	111 892	174 151	113 416	334	116	390	702 599	22 890
Enschede	92 237	8 320	12 181	68 083	3 653	198	66	256	144 261	9 279
Haaksbergen	365 607	17 618	90 270	232 317	25 402	382	139	394	343 381	10 926
Hardenberg	2 756 997	61 889	120 722	2 474 928	99 458	283	105	288	862 963	54 744
Hellendoorn	304 904	17 897	81 739	196 644	8 624	370	131	400	364 399	13 637
Hengelo	34 747	4 391	13 527	12 970	3 859	230	80	280	80 345	4 058
Hof van Twente	1 448 731	43 425	245 286	1 130 423	29 597	444	166	440	864 583	33 329
Kampen	123 490	30 688	12 782	63 580	16 440	232	76	315	472 041	12 283
Losser	93 848	19 290	15 872	56 399	2 287	253	82	330	276 494	8 927
Oldenzaal	1 565	936	378	100	151	232	76	308	13 115	656
Olst-Wijhe	216 569	20 485	71 188	119 027	5 869	304	106	355	390 013	11 321
Ommen	639 092	22 632	107 965	499 987	8 508	346	125	365	473 612	18 446
Raalte	839 919	37 898	185 288	594 242	22 491	392	140	424	779 690	32 631
Rijssen-Holten	176 990	16 878	55 671	100 441	4 000	345	122	391	289 622	6 779
Staphorst	240 512	30 636	12 777	175 099	22 000	247	83	323	421 702	17 192
Steenwijkerland	293 881	36 829	12 876	167 481	76 695	208	68	278	628 904	19 148
Tubbergen	1 212 579	36 698	135 440	1 035 939	4 502	418	151	436	656 356	29 553
Twenterand	560 374	18 866	24 522	507 994	8 992	267	93	301	274 725	13 140
Wierden	436 092	19 572	62 577	347 015	6 928	334	120	366	318 910	13 813
Zwartewaterland	25 807	19 054	1 375	45	5 333	238	76	331	309 860	7 418
Zwolle	102 768	12 200	25 658	59 758	5 152	252	85	316	236 059	7 513
Groningen	6 342 241	177 040	146 549	5 772 700	245 952	144	47	179	3 183 317	160 433
Friesland	8 391 992	507 996	102 422	7 458 939	322 635	248	79	336	8 985 400	275 867
Drenthe	6 957 828	208 372	288 960	6 231 531	228 965	171	58	207	3 533 696	194 895
Noord-Nederland	21 692 061	893 408	537 931	19 463 170	797 552	196	64	254	15 702 412	631 195
Overijssel	12 013 842	586 875	1 600 314	9 244 347	582 306	311	110	352	10 153 826	398 080
Flevoland	2 577 595	60 819	62 729	2 179 606	274 441	78	28	87	1 033 360	61 622
Gelderland	21 083 954	860 391	2 186 809	16 568 663	1 468 091	335	125	357	11 594 342	697 326
Oost-Nederland	35 675 391	1 508 085	3 849 852	27 992 616	2 324 838	283	103	310	22 781 528	1 157 028
Utrecht	2 265 344	197 284	291 978	1 637 713	138 369	303	103	389	3 258 071	129 261
Noord-Holland	1 709 556	152 234	28 475	1 287 174	241 673	140	45	199	2 860 705	157 769
Zuid-Holland	1 808 289	187 943	135 365	1 266 111	218 870	162	52	221	3 515 647	162 302
Zeeland	1 749 002	49 007	75 596	1 532 987	91 412	55	19	66	818 543	80 661
West-Nederland	7 532 191	586 468	531 414	5 723 985	690 324	150	49	200	10 452 966	529 993
Noord-Brabant	32 657 808	633 878	5 127 164	25 622 843	1 273 923	421	162	380	13 429 823	765 356
Limburg	16 613 145	140 945	1 616 293	13 958 245	897 662	351	145	286	3 646 043	382 948
Zuid-Nederland	49 270 953	774 823	6 743 457	39 581 088	2 171 585	401	157	353	17 075 866	1 148 304
Nederland	114 170 596	3 762 784	11 662 654	92 760 859	5 984 299	248	89	275	66 012 772	3 466 521

12. Motorvoertuigen, 2007*

	Personen- auto's	Personen- auto's relatief	Personen- auto's particulieren	Personen- auto's particulieren relatief	Bedrijfs- motorvoertuigen	Motor- tweewielers	Motor- tweewielers relatief
	<i>aantal</i>	<i>per 1 000 inwoners</i>	<i>aantal</i>	<i>per 1 000 inwoners</i>	<i>aantal</i>		<i>per 1 000 inwoners</i>
Almelo	30 769	427	28 822	400	4 255	2 269	31
Borne	9 061	442	8 755	427	1 174	937	46
Dalfsen	12 915	487	12 435	469	2 628	1 915	72
Deventer	40 028	414	35 918	372	5 351	3 114	32
Dinkelland	12 035	462	11 364	436	2 492	1 124	43
Enschede	62 294	403	58 631	380	7 377	4 857	31
Haaksbergen	11 424	469	10 966	450	1 628	1 285	53
Hardenberg	26 395	454	25 397	437	4 594	3 148	54
Hellendoorn	16 627	461	16 020	444	2 308	1 876	52
Hengelo	36 901	453	33 516	412	4 681	3 355	41
Hof van Twente	16 774	477	15 772	449	2 918	1 589	45
Kampen	18 387	373	17 599	357	2 811	1 736	35
Losser	10 549	469	10 279	457	1 356	913	41
Oldenzaal	17 931	571	13 379	426	3 006	1 130	36
Olst-Wijhe	7 658	442	7 390	427	1 086	855	49
Ommen	8 253	477	7 866	454	1 599	962	56
Raalte	16 244	435	15 553	417	2 675	1 891	51
Rijssen-Holten	16 562	453	14 719	402	3 065	1 301	36
Staphorst	7 045	443	6 726	423	1 695	750	47
Steenwijkerland	18 803	436	18 175	421	3 069	2 166	50
Tubbergen	9 728	469	9 103	439	2 190	1 001	48
Twenterand	15 633	467	14 959	447	2 928	1 389	42
Wierden	10 793	460	10 309	440	1 561	999	43
Zwartewaterland	8 992	410	8 071	368	2 859	803	37
Zwolle	44 265	386	40 828	356	4 718	3 868	34
Groningen	238 638	416	223 262	389	36 159	21 690	38
Friesland	274 837	428	261 629	407	50 298	25 397	40
Drenthe	225 771	464	214 797	442	36 336	22 493	46
Noord-Nederland	739 246	434	699 688	411	122 793	69 580	41
Overijssel	486 066	435	452 552	405	74 024	45 233	41
Flevoland	267 962	716	136 239	364	42 695	12 067	32
Gelderland	890 867	450	813 011	411	136 470	77 081	39
Oost-Nederland	1 644 895	474	1 401 802	404	253 189	134 381	39
Utrecht	552 925	464	443 601	373	77 486	37 532	32
Noord-Holland	1 044 088	400	925 594	354	147 135	86 209	33
Zuid-Holland	1 384 971	401	1 248 625	361	189 452	92 912	27
Zeeland	172 884	454	164 348	432	27 281	15 134	40
West-Nederland	3 154 868	413	2 782 168	364	441 354	231 787	30
Noord-Brabant	1 175 282	486	1 030 605	426	181 033	90 368	37
Limburg	515 887	457	493 541	438	66 477	41 795	37
Zuid-Nederland	1 691 169	477	1 524 146	430	247 510	132 163	37
Nederland	7 230 178	442	6 407 804	392	1 064 846	567 911	35

13. Oppervlakte en lengte van wegen, 2007

	Oppervlakte					Omgevings- adressen- dichtheid	Lengte van wegen			
	Totaal	Land	Water totaal	Binnen- water	Buiten- water		Totaal	Gemeente- lijke en water- schapswegen	Provinciale wegen	Rijkswegen
	km ²					per km ²	km			
Almelo	69,40	67,43	1,97	1,97	–	1 398	497	470	8	19
Borne	26,15	26,00	0,16	0,16	–	1 070	192	165	14	13
Dalfsen	166,50	165,14	1,36	1,36	–	423	564	499	64	2
Deventer	134,37	131,31	3,06	3,06	–	1 678	694	644	26	24
Dinkelland	176,81	175,77	1,03	1,03	–	421	652	600	46	6
Enschede	142,75	140,95	1,81	1,81	–	1 904	970	925	19	26
Haaksbergen	105,48	104,90	0,58	0,58	–	906	435	409	16	10
Hardenberg	317,24	312,88	4,36	4,36	–	457	1 035	931	89	16
Hellendoorn	139,03	138,15	0,87	0,87	–	721	506	486	11	9
Hengelo	61,78	61,03	0,74	0,74	–	1 635	491	461	9	21
Hof van Twente	215,44	213,03	2,41	2,41	–	540	741	645	95	1
Kampen	161,84	141,45	20,39	20,39	–	1 395	443	381	39	23
Losser	99,64	98,90	0,74	0,74	–	664	365	325	29	11
Oldenzaal	21,98	21,59	0,40	0,40	–	1 287	206	182	17	8
Olst-Wijhe	118,38	114,16	4,22	4,22	–	385	334	304	30	–
Ommen	181,98	180,00	1,99	1,99	–	429	543	487	31	25
Raalte	172,31	171,25	1,06	1,06	–	603	620	577	27	16
Rijssen-Holten	94,40	94,17	0,23	0,23	–	981	502	444	35	23
Staphorst	135,70	134,28	1,43	1,43	–	311	446	416	12	18
Steenwijkerland	321,69	290,89	30,80	30,80	–	591	703	607	79	16
Tubbergen	147,40	146,98	0,42	0,42	–	235	526	474	52	–
Twenterand	108,17	106,29	1,88	1,88	–	524	391	359	18	13
Wierden	95,24	94,68	0,56	0,56	–	626	383	341	28	14
Zwartewaterland	87,91	82,73	5,18	5,18	–	635	236	198	38	–
Zwolle	119,28	111,65	7,62	7,62	–	1 759	716	659	24	32
Groningen	2 960,03	2 333,28	626,75	69,82	556,93	1 455	6 601	5 780	618	202
Friesland	5 748,74	3 341,70	2 407,04	653,39	1 753,65	867	8 715	7 732	672	310
Drenthe	2 680,37	2 641,09	39,28	39,28	–	702	7 533	6 781	518	234
Noord-Nederland	11 389,14	8 316,06	3 073,08	762,50	2 310,58	1 025	22 849	20 294	1 808	746
Overijssel	3 420,86	3 325,62	95,25	95,25	–	1 214	13 189	11 991	855	344
Flevoland	2 412,30	1 417,50	994,80	994,80	–	1 266	3 605	2 938	516	150
Gelderland	5 136,52	4 971,76	164,75	164,75	–	1 132	19 977	17 892	1 400	686
Oost-Nederland	10 969,67	9 714,88	1 254,80	1 254,80	–	1 173	36 771	32 821	2 771	1 179
Utrecht	1 449,12	1 385,02	64,10	64,10	–	1 827	6 696	5 935	379	382
Noord-Holland	4 091,76	2 671,03	1 420,73	734,78	685,95	3 087	13 052	11 838	628	586
Zuid-Holland	3 403,38	2 814,69	588,69	416,80	171,89	2 681	15 885	14 450	694	740
Zeeland	2 933,89	1 787,13	1 146,76	141,55	1 005,21	817	6 808	6 028	581	199
West-Nederland	11 878,15	8 657,87	3 220,29	1 357,24	1 863,05	2 604	42 441	38 251	2 283	1 907
Noord-Brabant	5 081,76	4 916,49	165,26	165,26	–	1 336	22 068	20 655	591	822
Limburg	2 209,22	2 150,87	58,35	58,35	–	1 127	11 341	10 538	446	357
Zuid-Nederland	7 290,98	7 067,36	223,62	223,62	–	1 268	33 410	31 193	1 037	1 179
Nederland	41 527,95	33 756,17	7 771,78	3 598,15	4 173,63	1 877	135 470	122 559	7 899	5 012